

CÂNDELA DE MONTRÉAL

LA CHANDELLE DE MONTRÉAL

Anul XXIII Nr. 5

noiembrie - decembrie 2019 -

48 pagini

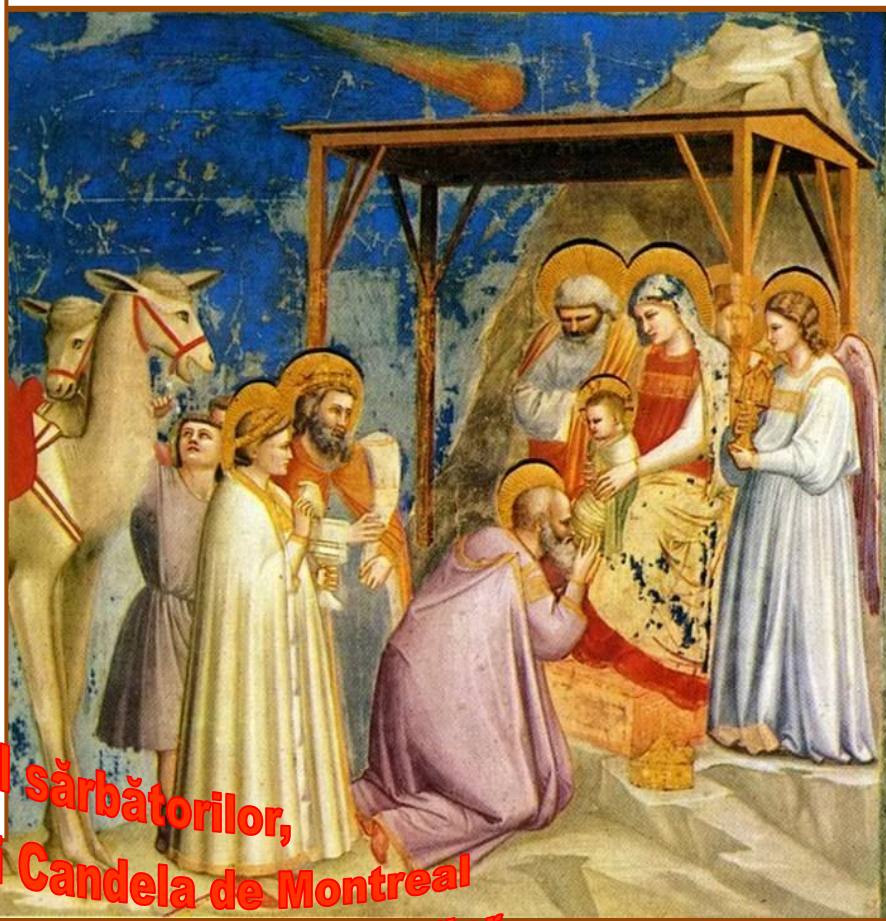
Trei crai de la răsărit
Cu steaua-u călătorit
Și pe cale cum mergeau
Steaua 'nainte vedeau

Iar când stau de odihneau
Steaua încă așteptau.
Până la Irod au ajuns
Steaua-atunci li s-a ascuns

De aici dac-au plecat
Steaua iar s-a arătat,
Și au mers pân-au stătut
Unde Hristos s-a născut

Magii-atunci s-au bucurat
În peșteră au intrat,
Domnului s-au închinat
Ca unui mare-mpărat.

Pictura: Adoration of the Magi
by Florentine painter Giotto di
Bondone (1267–1337)

**Cu prilejul sărbătorilor,
Colectivul revistei Candela de Montreal
urează tuturor cititorilor și colaboratorilor**

„La Mulți Ani!”

Revistă de literatură și cultură generală

bilingvă / bilingue

Revue de littérature et de culture générale

Sumarul numărului

PASTORALA LA NAȘTEREA DOMNULUI – 2019	Liviu ALEXANDRESCU, preot paroh al Catedralei „Buna Vestire” din Montreal	3
PERSONALITATEA ȘI STILUL UNUI BUN SCRITOR	Diacon Nicolae MARINESCU	4
30 DE ANI DE LA CĂDEREA REGIMULUI COMUNIST ROMÂN	Victor ROSCA	5
DECEMBRIE 1989: FULGERUL REVOLTEI ROMÂNEȘTI A TRĂSNIT REGIMUL DE LA BUCUREȘTI !	Angela FAINA	6
UNIREA TRANSILVANIEI CU ȚARA MAMĂ, UNIRE FĂRĂ CONDIȚII	Dr. NEDEA Constantin	9
MIRUNA DE-A BERBELEACUL PRIN IARNĂ	Miruna OCNĂREANU	11
FESTIVALUL CANDELA LA A 4-A EDIȚIE!	Corina Diana HAIDUC	12
GÂNDURI DE LUMINĂ	poeme Doina DRĂGUȚ	13
TOT LA GURA OCEANULUI, BAY OF FUNDY, NOVA SCOTIA	Dumitru ICHIM	15
CONCERT AL FESTIVALULUI „GEORGE ENESCU” LA TORONTO, CANADA	Milena MUNTEANU	16
ZIUA ROMÂNIEI	George FILIP	17
TUPPERWARE PARTIES	Miruna TARCAU	18
O OPINCĂ ROMÂNEASCĂ PE PARLAMENTUL DIN BUDAPESTA	Angela FAINA	20
TRIBALIA	Marius FINCĂ	24
„IARBA VERDE DE ACASĂ”	Cristina-Marina MURGEA	26

BUCURIA DE A TRĂI ÎN PROZA RECENTĂ A VERONICĂI PAVEL LERNER	Anca SÎRGHIE	27
EXPOZIȚIE DE PICTURA ÎN CADRUL FESTIVALULUI CANDELA LA CASA ROMÂNĂ - MONTREAL	Rodica VINCA – artist plastic ...	28
VERSURI	Marcela STRAUA	29
HAIDUCUL DIN MÂNDREȘTI	Boris GUZUN	30
SINGUR (fragment)	Leonard VOICU ...	32
ECOUL AMINTIRILOR DE IARNĂ	Lia RUSE	34
O FRUMOASĂ VACANȚĂ ÎN CANADA – STAȚIUNEA MONT TREMBLANT	Elena BUICA	35
SOPHIA – F. M. GOGA – debut literar –	Flavia-Maria GOGA	37
POEZII BASARABENE	Lilian CUREVICI	38
CONVORBIRI CU PESONALITĂȚI ROMÂNEȘTI DIN MONTREAL – 2019	VOLUMUL AL III-LEA	Eva HALUS
DESPRE NOBLEȚE, PRIETENIE ȘI ANIMALELE PĂDURII.	Magda BOTEZ	41
RĂTĂCIT ÎN LUME	David KIMEL	41
Note Biografice		41
RĂTĂCIT ÎN LUME		42
DEBUT CANDELA	Alexandru DOSPINESCU	43
REMORCUTELE – I –	Elena OLARIU	44
ANDREI PENNATIO – LIBERTĂ – Expoziție personală la Palatul Culturii, Iași		46
ANUNȚURILE COMUNITĂȚII		47
ZIUA LIBERTĂȚII MULT AȘTEPTATE !		48

Candela de Montreal , revistă fondată și editată, din 1997, de Victor Roșca
CANDELA DE MONTREAL ARE CA SCOP PROMOVAREA CULTURII ȘI LITERATURII
SCRISE DE AUTORI ROMÂNI DIN CANADA

Redacția și administrația: 8060 Christophe Colomb, Montréal, Québec, Canada H2R 2S9; Telefon: (514) 736-0950

Redactor Șef: Victor Roșca

Secretară de red.: Corina Diana Haiduc

Redactor consultant: Leonard Ionuț Voicu

Ilustrațiile: Angela Faina

Consilier de redacție: pr. Liviu Alexandrescu

Redactori: Angela Faina, Nicolae Marinescu

Tehnoredactare: Marius Neaga

PASTORALA LA NAȘTEREA DOMNULUI – 2019

Liviú ALEXANDRESCU,

preot paroh al Catedralei „Buna Vestire” din Montreal

**„Hristos Se naște, măriți-L!
Hristos din ceruri
întâmpinați-L”.**

Iubiți credincioși!

Sărbătoarea Crăciunului ne dă ocazia să reținem unul dintre cele mai importante evenimente ale creștinătății: Nașterea Domnului Hristos sau venirea Sa în lume.

Cu mare bucurie în suflete, așteptăm să ne întâlnim cu pruncul Iisus în Bethleemul ceresc- Sfânta Biserică, pregătiți cu darurile duhovnicești, darurile care au fost aduse chiar și de corul îngerilor în noaptea Nașterii Sale: „Mărire întru cei de sus Lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire”.

După mii de ani „la plinirea vremii”(Gal.4,5), prin făgăduința Tatălui ceresc, descoperită profetului Isaia : „Iată Fecioara va lua în pântece și va naște un fiu și-I vor pune numele Emanuel, ce se tâlcuiește cu noi este Dumnezeu” (Isaia7,14), se milostivește Bunul Dumnezeu și trimite Duhul Sfânt asupra Fecioarei Maria, așa cum mărturisește îngerul Gavriil : „Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri; de aceea și Sfântul Care Se va naște din tine, Fiul Lui Dumnezeu se va chema” (Luca 1,35).

Astăzi, creștinului i se deschide ușa împărăției, închisă de la părinții strămoșești Adam și Eva, iar Lumina cunoștinței, ne îndreaptă spre Bethleemul bunătății, iubirii, păcii, prin darurile Duhului Sfânt. Acum, casa Lui Hristos, devine casa inimilor noastre.

Aceasta este Taina Întrupării Domnului Iisus Hristos, devenind asemenea nouă și chiar mai mult decât atât : „Chip de rob luând” (Filipeni 2,7), a coborât printre noi, ca unul dintre noi (Nicolae Velimirovici).

La fiecare Sfântă Liturghie, mărturisim învățătura stabilită la Sinodul I Ecumenic (anul 325) și anume : „Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om” (Simbolul de Credință).

Ca un împărat al Cerului, ar fi putut coborî într-un palat, dar Și-a ales o iesle sărăcăcioasă, arătând prin aceasta smerenia, care caracterizează pe adevăratul fiu al Lui Dumnezeu.

Să-L primim cu bucurie și cântări de laudă, căci astăzi avem pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Cel ce a venit pentru noi și va rămâne cu noi, până la sfârșitul veacurilor. Dacă magii au venit de la marginile lumii, aducând pruncului Iisus daruri de aur, smirna și tămâie, cu atât mai

mult noi să-L întâmpinăm cu bogăția sufletească și cu darurile duhovnicești, pregătind locașul, unde să coboare Hristos. Dacă Hristos se coboară în mod tainic și noi trebuie să ne pregătim tot în acest fel, prin post, rugăciune, spovedanie și Taina Sfintei Împărtășanii.

Iubiți credincioși!

Să mulțumim Maicii Domnului, care a fost aleasa cerului și a pământului, prin care S-a coborât dragostea Lui Dumnezeu pentru noi.

Să-I mulțumim Bunului Dumnezeu pentru toate darurile Sale revărsate asupra noastră, să întâmpinăm Nașterea Domnului Iisus cu bucurie, cu rugăciune și cu frumoasele noastre colinde tradiționale și în acest an binecuvântat - 2019.

Preotul Liviu Alexandrescu împreună cu Consiliul Parohial de la Catedrala „Buna Vestire” vă urează Sărbători Fericite cu pace și un An Nou cu multe împliniri duhovnicești.

Icoana Nașterii Domnului din Catedrala „Buna Vestire”,
Montreal

PERSONALITATEA ȘI STILUL UNUI BUN SCRITOR

Diacon Nicolae MARINESCU

Trăsăturile de personalitate și virtuțile necesare unui scriitor, fie el de literatură sau de presă, ar fi următoarele:

- Lectura altor scriitori
- Curăția vieții
- Smerenia
- Discreția
- Discernământul
- Bunul simț

Să le analizăm pe rând:

Lectura altor scriitori

În primul rând, scriitorul nu are voie să nu facă uz serios de acele scrieri ale altor scriitori care îi sunt la îndemână. Elementele cheie ale reușitei unei lucrări literare sau a unui articol de presă sunt două: inspirarea din realitățile vremii în care trăiești și tu și ascultătorii, cat și vorbirea în graiul ei. Pentru a fi un scriitor de mare actualitate, aspirantul este chemat să facă din întreaga lui viață o perpetuă colectare de idei și să noteze tot ce-i vine în minte în legătură cu subiectul care îl preocupă. Este chemat să nu adoarmă fără să aibă alături de el, în permanență, hârtie și creion.

Curăția vieții

„Viața ta să fie oratoria ta!” îndeamnă Fericitul Augustin. Pentru o cat mai autentică rostire a discursului său, cuvântul scriitorului trebuie să fie compatibil cu viața sa personală. În actul scriitoricesc, curăția vieții produce entuziasmul creator, adică acea stare de incandescență iluminare, un vis cu ochii deschiși, privind lucrurile așa cum sunt și năzuind să le înfățișeze așa cum ar trebui să fie. Numai dintr-un suflet superior format și profund disciplinat poate ieși o rostire literară autentică, ce constituie mult mai mult decât o simplă cuvântare profană.

Smerenia

Sunt multe descrieri ale virtuții smereniei. Numărul lor mare se datorează tocmai importanței și modurilor ei de apariție:

„Omul smerit este sfios, nu iese din firea lui, nu strigă, nu cere, este fără pretenții și fără ambiție, blând, pașnic, răbdător, sincer, îngăduitor, curat și drept. Omul smerit nu este încrezut, nu se laudă singur, nu caută nici lauda altora. Se mulțumește cu puțin, nu cere și nu primește ceea ce nu i se cuvine, stă la urma tuturor și chiar nedreptățit sau păgubit, îndură fără a se plânge și răzvrăti. Pentru cele ce nu cere, de care se lipsește sau de care este socotit lipsit, el adună în sufletul său comoară de bune gânduri și simțăminte.” (Prof. Teodor M. Popescu)

Discreția

Este o fiică a smereniei, dar și un mod de prezentare a acesteia. Discret este omul care face totul fără zgomot, ca și când n-ar face (I. Cor. VII, 29-31). În actul literar, frumusețea unei rostiri nu este sinonimă cu culoarea adjectivelor, ci cu claritatea expresiei. În acest sens, o mărturisire a marelui Isaac Asimov mi se pare edificatoare. Este vorba despre o discuție a scriitorului cu editorul Walter Bradury:

„- Știi, m-a întrebat el, cum ar fi scris Hemingway „Dimineața, soarele a răsărit ca de obicei”?

-Nu, m-am încruntat eu neliniștit (nu am reușit niciodată să-I citesc pe Hemingway). Cum, Brad?

- Ar fi scris : „Dimineața, soarele a răsărit ca de obicei”...

Asta a fost suficient. A însemnat cea mai bună lecție de literatură pe care am primit-o vreodată și n-a durat decât zece secunde.”

Simplitatea nu presupune o sărăcie a vocabularului sau o lipsă de stil. Dimpotrivă. Avem nevoie de o maturizare continuă a articolelor noastre, pentru ca, la nevoie, ele să depășească hotarele unei reviste locale și să poată fi publicate într-un volum personal.

Discernământul

Virtutea discernământului este socotită de Sfinții Părinți filocalici drept piatra de temelie a oricărui urcuș duhovnicesc. Discernământul alege ceea ce e bun și înlătură ceea ce este de prisos sau vatămă. În ce privește munca unui scriitor, discernământul hotărăște ce va fi încredințat hârtiei și ce va merge la coș. Discernământul scriitorului vine din munca la masa de lucru. La masa de lucru, scriitorul cântărește greutatea fiecărui cuvânt, justetea fiecărei imagini, locul fiecărei idei, iar greutatea cea mare nu constă în trierea ideilor și a imaginilor mari, ci a mărunțișurilor. De multe ori, o propoziție spusă sub forma unui aforism face mai mult decât o discuție de câteva fraze bune.

Bunul simț

Această virtute obligă pe cel ce scrie:

- să nu publice niciodată nepregătit
- să nu depășească timpul (spațiul tipărit) optim
- să țină seama de așteptările actuale ale cititorilor
- să folosească un ton potrivit
- lucrarea să aibă conținut
- să folosească corect limba română
- cei care se simt începători (și cine se poate considera altfel ?), să scrie mai puțin, să stea pe subiect, dând dovadă de modestie și neriscând incursiuni în terenuri necunoscute

Stilul unui bun scriitor

A scrie literatură sau publicistică înseamnă a scrie mult și a scrie singur. Calea de a învăța să scrii bine și cu o relativă ușurință este una singură: să scrii, iar să scrii, să faci greșeli, să le corectezi, apoi iar să scrii. De sute și sute de ori. Să faci o asceză zilnică din a sta la masa de scris sau în fața calculatorului, și a nu te ridica decât când ai eliminat stângăciile, confuzia, lungimea inutilă, repetările sau cuvintele care nu spun nimic. Scrisul autentic înseamnă să păstrezi doar acele cuvinte de care nu te poți lipsi.

Cu timpul, vei lua din ce în ce mai puține starturi false și vei cheltui mai puțin timp, vei păstra pentru fiecare articol un ritm potrivit cu lungimea sa și vei irosi mai puțină energie cu o frază simplă în locul uneia simandicoase. Și i vei găsi acel element esențial, fără de care nimeni nu se poate numi scriitor - vocea ta proprie. Vei sfârși cu experimentarea unui stil natural, care ți se potrivește, e consecvent, are ritmuri și expresii în mod recunoscut ale tale și - testul esențial -, citit cu voce tare, materialul scris va suna ca o versiune ceva mai îngrijită a discursului tău obișnuit.

30 DE ANI DE LA CĂDEREA REGIMULUI COMUNIST ROMÂN *Victor ROSCA*

17 decembrie 1989, primii morți dintre manifestanții de la Timișoara. Prima scânteie la demolarea regimului comunist, instalat în România, în 1946, pentru un mileniu.

Venisem de curând (de 1 an) din România. După evenimentele de la Timișoara, televiziunea canadiană își începea programele de știri cu vești primite din

România, una din ultimele citadele ale comunismului european. După căderea României, Albania a rămas ultima țară comunistă Europeană. Românii canadieni nu puteau sta deoparte.

În prima duminică după întâmplările de la Timișoara s-a ținut o adunare spontană la Casa Română, unde s-au decis: o mare manifestație în fața Consulatului României din Montreal, o acțiune de ajutorare a României cu bani, și a spitalelor românești, cu medicamente și aparatură medicală.

Pentru că atunci comunitățile românești din Canada erau scindate în pro-comuniști și anti-comuniști fiecare grup a luat decizia lui.

Biserica Buna Vestire a strâns și trimis la Crucea Roșie din România 100.000 de dolari. Nu am auzit ca altcineva să fi trimis ajutoare în România.

Sâmbăta următoare, s-a organizat o mare manifestație, în strada din fața Consulatului Român din Montreal. Deși era unu ger de -20 de grade, s-au strâns și au manifestat circa 400 de persoane.

Am rămas cu o amintire regretabilă. Unul dintre așa zișii români anti-comuniști, de fapt un pro-comunist cuprins în lista colaboratorilor regimului, publicată de CNSAS în 2018, după terminarea demonstrației, s-a suit pe soclul unei statui și a ținut un discurs către nimeni în timp ce un prieten îl filma pentru posteritate.

Câteva persoane mai active, ne-am dat întâlnire pentru a doua zi, la Ottawa, la Ambasada Română. Eram vreo șase, șapte.

Numele lor se găsește într-un proces-verbal pe care l-am înaintat la GRS, poliția politică a Canadei.

La Ambasadă, am cerut d-lui Rodeanu, ambasador, lista colaboratorilor din comunitatea română, cu regimul comunist. Venise și consulul de la Montreal, el plângea; credea că regimul comunist din România s-a prăbușit. Dar se înșela.

După ce ne-au amăgit, ca să venim sâmbăta viitoare, când au aprobarea de la București, am plecat.

Jos, în hol, Riga i-a spus ambasadorului: Aici nu vă aude nimeni, spuneți-ne domnule ambasador numele celor ce vă vizitau la Ambasadă.

Ambasadorul Rodeanu fără vreo reținere ne-a spus numele colaboratorilor care erau aceleași cu numele celor publicați în presă de CNSAS în 2018.

Mulțumiți, am luat steagul de pe fațada clădirii ambasadei, i-am decupat secera și ciocanul, stema regimului comunist și ne-am fotografiat pe scară așezându-l la locul lui.

Între cei mai activi era Riga, o femeie care făcuse pușcărie politică în România și Grigore Alexandru, un fost ofițer tehnic de marină, refugiat politic, care pentru a evada de sub paza comunistă trăise un adevărat roman.

La o săptămână ne-am dus din nou la Ambasadă să ne dea lista promisă. Cei doi reprezentanți ai noștri s-au întors fără noutăți. Schimbările din România nu erau cele așteptate de noi.

O schimbare presupune înlocuirea conducătorilor. În România, revoluția din 1989 a promovat la putere eșalonul II; oameni cu aceeași formație ce nu puteau gândi cum voiam noi. Peste noapte, din administratori comuniști s-au transformat în proprietari capitaliști.

Ajungând la Montreal, am întocmit un proces-verbal cu lista numelor, celor divulgați de ambasador, ne-am scris și numele nostru și l-am înaintat poliției politice canadiene.

Comunismul a ucis trei generații ale elitei, în pușcării și în lagăre de muncă forțată: fosta elită la Canal, spuma studenților în reeducarea de la Pitești și cei mai inteligenți elevi la Târgșor, Gherla și Canal. E o lege naturală, din elite se nasc elite și din mediocri se nasc oameni mediocri. În unele țări capitaliste, specialiști în demografie își fac probleme pentru că elitele nu mai fac copii. Nu-i de mirare că România post comunistă a avut și are conducători mediocri.

Totul a rămas o dorință neîmplinită.

Revoluția a început la Timișoara

DECEMBRIE 1989: FULGERUL REVOLTEI ROMÂNEȘTI A TRĂSNIT REGIMUL DE LA BUCUREȘTI !

Angela FAINA

**Se împlinesc 30 de ani de când românii au strigat :
"VREM LIBERTATE ! ""JOS CEAUȘESCU ! " ..." JOS CU DICTATORUL ! "**

1989 a fost anul unor proteste de amploare, al deschiderii granițelor către Occident, al căderii Zidului Berlinului și al primelor alegeri libere.

În Decembrie 2019 poporul român aniversează cu emoție, un eveniment deosebit: "Ziua Libertății -Victoria Revoluției" - ziua în care s-au descătușat toate energiile țării, pentru scuturarea

apăsării comuniste. Acum 30 de ani, Cortina de Fier s-a destrămat în Europa și Războiul Rece dintre Est și Vest s-a încheiat. Zidul Berlinului a căzut, valul de revoluții pașnice din 1989 din Europa centrală și de est a ajuns până în România, unde s-a manifestat cu o violență ieșită din comun datorită atât determinării, forței și voinței protestatarilor pașnici, cât și a represiei care a urmat din partea autorităților comuniste.

La 16 dec 1989, Revoluția începea la Timișoara, lăsând în urmă mulți morți și răniți....

V-ați putea întreba ce ar mai fi de spus după ce s-au spus atât de multe și după ce în 30 de ani s-a așternut patina timpului ? Totuși, trebuie să mai vorbim despre ea, pentru că suntem datori față de tânăra generație. ..să știe de ce am spus cu curaj și determinare, "DESTUL ! Până aici !", "Ajunge !"

Sunt mulți tineri care nu știu nimic sau știu foarte puțin despre Nicolae și Elena Ceaușescu . Ei trebuie să știe că noi am trăit obligați, fără să vrem, într-un fel complet anormal dar că nu aveam încotro. Pentru ei, pare că am fi trăit ca într-un film de science-fiction. Poate mulți dintre ei, nu știu că mâncam de pe cartelă, că primeam câte 4 ouă de persoană pe lună, că nu aveam de unde ne hrăni copiii, că nu era carne, lapte, unt, cașcaval, ulei, ci doar conserve de sfeclă roșie, castraveți murați și muștar prin alimentare. Unii din copiii noștri au aflat după 1989 cum arată și ce însemna cuvântul cașcaval. Programul Televiziunii Române era de 2 ore în care se vorbea numai despre „realizările tovarășului” și în care toți din jurul lui băteau din palme la orice cuvânt, sau orice ineptie pe care o scotea pe gură... că nu puteai pleca în străinătate; cum adică să fii turist în „țările capitaliste dușmane?”...sau că era frig prin case, că se raționalizau căldura și lumina, copiii făcându-și lecțiile la lumânare, că nu aveai voie să critici regimul (pentru că ușor ajungeai săltat de securitate în închisorile comuniste)... sau că pentru un litru de lapte trebuia să stai de la 4 dimineața la coadă și nu știai dacă vei ajunge să-l și duci acasă etc... Românii nu au ieșit în stradă pentru că ar fi vrut ceva în plus... ci pentru că chiar nu aveau nimic.

E un început în tot sfârșitul...

Trebuie să începem cu începutul pentru a clarifica lucrurile. Vântul schimbării dinspre vest spre est, începând cu Polonia, mișcările muncitorești ale „Solidarității” aduceau vești îmbucurătoare spre România. Evenimente nesperate, soseau și ne amețeau, erau incredibile ! Un vânt de libertate ! Germania, cu zidul Berlinului dărâmat, revoluție în Cehoslovacia, Bulgaria, Ungaria... Pe măsură ce vântul schimbării aducea speranțe popoarelor din lumea comunistă, Nicolae Ceaușescu, dictatorul de tip stalinist al României, își menținea poziția, ba mai și critica toate aceste schimbări.

„Geniul Carpaților” fusese odată cu adevărat popular în România și laudat în străinătate pentru refuzul de a urma linia de partid a Kremlinului și pentru condamnarea intrării tancurilor sovietice în Cehoslovacia pentru a înăbuși revolta poporului ceh de la Praga contra comunismului din primăvara și vara anului 1968. În scurt timp, Ceaușescu și soția lui, Elena, urmau să trăiască apogeul puterii și al corupției absolute . La sfârșitul anilor 1980, în loc de Crăciun, cea mai festivă zi din România va deveni ziua de naștere a lui Ceaușescu când i se ridicau osanale. Obsedat să scape țara de datorii, Ceaușescu a vândut o mare parte din materiile prime și alimentare ale țării creditorilor străini, a raționalizat alimentele care mergeau la export, ceea ce a dus la mari lipsuri materiale pentru români și restricții la combustibil (se circula restricționat din două în două duminici, cu număr de înmatriculare par și în celelalte două, cu număr impar), foamete, lipsa căldurii în case, întreruperea alimentării cu energie electrică etc. Parcă eram anesteziați, nu mai știam să ne bucurăm de nimic. Odată cu scăderea nivelului de trai, Ceaușescu a cheltuit sume enorme pentru a ridica colosala Casă a Poporului. Mihail Gorbaciov, liderul sovietic reformator, a descris România la vremea respectivă ca fiind „un cal bătut și mânat de un călăreț necruțător”.

După ce Gorbaciov a dat semnalul pentru Perestroika și după ce regimurile comuniste din Europa s-au prăbușit unul după altul, Ceaușescu s-a pronunțat clar împotriva oricărei reforme. În acel decembrie, pe măsură ce o altă iarnă aspră se apropia, sătulă de suferință, populația era gata să explodeze.

Fulgerul revoltei din România

Scânteia s-a aprins în Timișoara la 16 decembrie 1989. Oamenii au ieșit în stradă pentru a le reaminti tuturor românilor și opiniei publice internaționale că e nevoie și în România de schimbările radicale care s-au produs în celelalte țări comuniste: era o revoltă împotriva regimului comunist din România și a clanului Ceaușescu. Timișoara și Aradul au

fost primele, teatrul unor sângeroase ciocniri de stradă între milițieni, soldați și mulțimea care demonstra împotriva dictatorului Ceaușescu.

În Timișoara s-au auzit primele lozinci îndrăznețe, anticomuniste: „Jos cu Ceaușescu !”, „Vrem libertate!”, „Jos cu dictatorul !”, „Azi la Timișoara, mâine-n toată țara !”

În centrul Timișoarei, reprimarea care a început a fost nemiloasă. Forțele de ordine au intervenit la început cu mijloace modeste, dar mai apoi, la indicația partidului, în mod brutal, făcând uz de tancuri și deschizând focul. Zeci de oameni au fost uciși. După ce știrile din Timișoara s-au răspândit în toată țara, au izbucnit și mai multe proteste, luând amploare și în alte orașe, soldându-se la fel, cu zeci de morți și răniți. Țara fierbea.

Din partea regelui Mihai, fostul suveran al României, țara a primit următorul mesaj:

Regele Mihai: „Sunt cu gândul și cu sufletul alături de voi, sunt ca și voi îngrijorat când aflu cruzimea cu care reacționează cei de la putere atunci când cereți doar drepturile cele mai elementare și totuși am, și aveți mari speranțe fiindcă luați cuvântul, manifestând. Fiindcă nu vă mai temeți, fiindcă prin însăși sălbăticia represiunii înțelegeți și înțelegem cu toții că le e frică de voi, celor de la putere. Manifestați pașnic cu lozinci care să le spuie care vă sunt năzuințele. Armele nu pot zdrobi sufletele, nu pot nimici idealurile. Nu îi provocați, fiți pașnici, dar demni. Cu Dumnezeu înainte!”

Se aud ecouri din străinătate. În acele zile s-a organizat în fața Domului din München, în Odeon Platz, piața centrală, o rugăciune publică în prezența a sute de persoane și o adunare de protest a europenilor. Ei se rugau pentru victimele Timișoarei. La New York a avut loc o demonstrație de protest, precum și una la Budapesta, în fața ambasadei Republicii Socialiste România, la care au participat români aflați la Budapesta. De asemeni, marile cotidiane, printre care „*Il giorno*”, la Milano, înserează pe pagina întâi vestea revoltei. Aceeași informație de mare interes, chiar excepțională și în marele cotidian liberal „*Il Giornale*” și în alte cotidiane mai mici, inclusiv, pe plan local. Foarte important apare faptul că televiziunea italiană a dedicat în telegazetele sale un larg spațiu evenimentelor din România: se vorbea aproape numai de români și de România. Evenimentele erau fierbinți, știrile de asemenea.

Un ziar italian consemna: „Opoziția din România, despre care regimul Ceaușescu afirmă că nu ar exista, este puternică și aceste evenimente vor servi ca imbold și îndemn pentru români, pentru a-și demonstra în continuare voința lor politică. Este vorba despre o acțiune de masă.”

Ceaușescu, a organizat o adunare populară la București în speranța că situația va reveni la normal și că spiritul revoltei se va potoli. Discursul, menit să arate sprijinul poporului față de regim, a fost un dezastru. Ceaușescu abia și-a început cuvântarea, când din partea mulțimii se auzea rumoarea, iar mai apoi, o parte a ei, s-a dezlănțuit în strigăte de protest, provocând haos. O transmisiune în direct de televiziune a

surprins momentul în care Ceaușescu s-a retras din balcon, stupefiat, cuprins de teamă și confuzie. Osanalele pe care le aștepta Ceaușescu în balconul Comitetului Central al P.C.R. se transformaseră în sloganuri și lozinci anti-regim : „Jos Ceaușescu!” ... „Vrem libertate!” ... „Jos cu dictatorul !”

Românii se împotriveau cu ură împotriva regimului, clanului Ceaușescu și rețelei lui de securiști. La ordinele de sus, forțele armate și-au descărcat armele, doborând protestatari. De frică, cei doi Ceaușești fug cu elicopterul dar sunt prinși pe drum și duși la o unitate militară din Târgoviște. Până la momentele execuției lor, toți cei din București au avut de înfruntat șenilele tancurilor, ploaia de gloanțe, frica și moartea.... au fost uciși foarte mulți tineri; ei erau majoritatea celor curajoși care protestau și înfruntau regimul. Curând, armata avea să treacă de partea poporului și să protejeze protestatarii.

În acele zile, de 22-25 decembrie, Bucureștiul devenise un câmp de luptă haotic. Lunetiștii securității, trecând prin tuneluri secrete, au început să tragă în mulțime de pe acoperișuri. Se zvonise că acești trăgători erau nucleul Securității, cei mai loiali apărători ai regimului. Identitatea lor nu a fost stabilită încă. Revoluționarii cărora le-au fost înmânate arme din arsenalul armatei nu știau cu exactitate cine trăgea în ei, fapt care a contribuit la starea de haos care s-a instalat imediat după plecarea lui Ceaușescu. Mulți oameni au murit în aceste atacuri. Între timp, la 80 de kilometri la nord de capitală, Ceaușescu fusese capturat, judecat și executat prin împușcare. Pe măsură ce luptele au continuat la București, un guvern revoluționar, desemnat în grabă, a luat decizia să le aplice pedeapsa capitală. Un operator a filmat cuplul dictatorial care a fost supus unui proces de judecată sumar, înainte să fie executat la 25 decembrie 1989, chiar de Crăciun. În ultimele clipe de viață, Elena a strigat la cei prezenți protestând, iar Nicolae a îngânat imnul comunist „*Internaționala*”

Revoluția din România a uimit lumea prin dârzenia tinerilor revoluționari, curajul lor de a înfrunta moartea dar și prin violența evenimentelor : atât pentru violența cu care a fost reprimat protestul pașnic al românilor (peste o mie de oameni uciși) cât și pentru sfârșitul dramatic și nemilos al cuplului Ceaușescu. Pe 25 decembrie 1989, s-a serbat Crăciunul cu bucurie și entuziasm frenetic, eliberator, în toată țara, pentru că pentru prima dată în 40 de ani, oamenii au sărbătorit în libertate, au sărbătorit cu adevărat !

Revoluția din decembrie 1989 ne-a adus un dar la care nici prin cele mai optimiste gânduri nu puteam visa. Era parcă imposibil să gândim că putem de-acum să ducem o viață normală. Parcă nu ne credeam ochilor, parcă rațiunea se împotriva a da crezare faptelor ce se derulau cu atâta repeziciune. Parcă trăiam un miracol...!.. Românii au primit un dar de la Moș Crăciun ! **LIBERTATE** : libertate de expresie, drepturi pe care altă dată nici nu ni le puteam imagina, hrana cea de toate zilele, căldură, apă, lumină, posibilitatea de a călători în străinătate ... adică ceea ce era de fapt normalitatea. Într-o zi de Crăciun, țara a răsuflat ușurată după atâția ani de greutate și sacrificii. S-a sfârșit ! ” Epoca de aur ” a apus.

Dar libertatea s-a plătit cu prețul vieții lor, a tinerilor curajoși. Luptătorii împotriva regimului comunist, cei care s-au jertfit pentru libertatea și demnitatea noastră, pentru idealurile consfințite de Constituția României, cei care și-au dat viața în timpul evenimentelor istoriei recente sunt eroii noștri, eroii neamului. Trebuie să le cinstim memoria să nu cadă în uitare.

Sunt mișcată când mă gândesc ce am văzut și trăit în acel decembrie eliberator. Doamne, ce bine că mi-a fost dat să trăiesc aceste momente ! Nu credeam vreodată că s-ar putea să văd ce am văzut și să trăiesc acele clipe !

Acum, în zilele anului 2019, românii trăiesc diferit; multe evenimente pozitive s-au întâmplat de atunci. Deși nu totul e perfect, românii se străduiesc să realizeze statul de drept care să le asigure libertățile visate, condiții bune de trai, un viitor prosper pentru ei și copiii lor. Încă de la preluarea mandatului, Președintele României a acționat pentru omagierea victimelor regimului comunist. La 30 de ani de la Revoluția sângeroasă din 1989, conducerea țării consideră prioritară asumarea corectă a trecutului traumatic, condamnarea abuzurilor și crimelor comunismului, precum și consolidarea democrației. Astfel, în acest an, în anul în care se împlinesc trei decenii de la încheierea Războiului Rece și de la căderea Cortinei de Fier în Europa, președintele țării, Klaus Iohannis subliniază importanța sacrificiului pentru apărarea valorilor democratice și a drepturilor omului și onorează memoria celor care au luptat pentru libertate împotriva regimului dictatorial, cu o componentă importantă pe Revoluția din Decembrie 1989.

La ceremonia solemnă „30 de ani de la Revoluția Română din Decembrie 1989-2019” au participat foști deținuți politici, dizidenți anticomuniști, revoluționari, etc. Un astfel de program, pentru omagierea celor care s-au sacrificat în numele valorilor care guvernează societatea de astăzi, va contribui la construirea memoriei unei societăți puternice, bazate pe egalitate și dreptate, precum și la educarea tinerilor în spiritul afirmării unei culturi a libertății, a valorilor fundamentale ale democrației și a statului de drept. Deja devenită „tradiție”, în această zi, Patriarhia Română face pomenirea tuturor Eroilor și Martirilor români – luptători pentru credință, libertate, dreptate și identitate națională, în toate bisericile românești, din țară și din străinătate – deci și a Eroilor-Martiri ai Revoluției.

În aceste zile, aducem un omagiu tuturor luptătorilor pentru recăștigarea libertății sugrumate în anii comunismului. Datorită curajului lor, românii trăiesc azi într-o societate democratică. Prin lege s-a stabilit ca 22 Decembrie să marcheze -„Ziua Victoriei Revoluției Române și a Libertății” – începutul democrației după 45 de ani de întuneric comunist.

Surse:

mediafax.ro, <https://romania.europalibera.org>; presidency.ro; Moldova.europalibera.ro; descoperă.ro; digi24.ro; news.ro; mediafax.ro

UNIREA TRANSILVANIEI CU ȚARA MAMĂ, UNIRE FĂRĂ CONDIȚII

Dr. NEDEA Constantin

Unirea Transilvaniei cu Țara Mamă din 1 decembrie 1918 pe care o sărbătorim în fiecare an, reprezintă o pagină grandioasă a istoriei poporului român.

Lucrarea se referă cu prioritate la unele momente semnificative și la condițiile socio-economice, politice și culturale care au fost premergătoare actului istoric grandios al unirii.

Formarea poporului român, cât și a statului național unitar al românilor, a avut un parcurs unic comparativ cu alte popoare europene. Poporul român a fost statornic, el s-a format și dezvoltat timp de aproape 2000 ani, pe întinsul aceluiași teritoriu, binecuvântat de Dumnezeu prin geografia sa fizică. Țara noastră are relieful cel mai echilibrat, cel mai armonios, posedând întinderi repartizate circular în câmpii, dealuri podișuri și munți, care sunt scăldate de o rețea bogată de râuri, de Dunăre, al doilea fluviu ca mărime al Europei, și de „marea cea mare”, cum denumeau cronicarii Marea Neagră.

Perenitatea ideii de independență și unitate a poporului român este demonstrată de diverse evenimente cu semnificație istorică, chiar după retragerea aureliană care a avut loc între anii 271 și 275.

După cum menționa eminentul istoric și cărturar Vasile Netea în lucrarea sa „O zi din istoria Transilvaniei, 1 Decembrie 1918”, multe premize ale unității naționale au fost vii în conștiința poporului român încă din timpurile mai îndepărtate. Printre acestea putem enumera:

- Originea latină a limbii române și originea romană a poporului român,
- Permanența viețuirii poporului român pe teritoriul său național și
- Unitatea sa etnică, lingvistică, culturală și politică.

Ideile originii latine a limbii române și a originii romane a poporului român s-au cristalizat și au intrat în conștiința românilor tot mai clar o dată cu trecerea timpului, în cadrul unui proces istoric la care au aderat și cronicarii și personalitățile politice. Este important de menționat că acest fenomen de conștientizare a convingerii românilor asupra originii latine a limbii române și originii romană a poporului român nu a fost inspirat sau cultivat din afară, ci a aparținut în exclusivitate poporului român.

Umaniști italieni, polonezi și germani au cunoscut această realitate de la poporul român și nu invers, așa cum au susținut în mod eronat unii cercetători, până aproape în zilele noastre. De altfel, această afirmație a fost coroborată de Alexandru Marcu în lucrarea sa intitulată „*Riflessi di storia rumena in opere italiane dei secoli XIV e XV (quattordici e quindici)*”, în „*Ephemeris Dacoromendae*”, 1923 și de eruditul

istoric Nicolae Iorga, în lucrarea „*Dovezi despre conștiința originii românilor*” publicată în *Analele Academiei*, 1935/1936.

O analiză sumară a fondului principal al limbilor romanice franceză, spaniolă, portugheză, italiană și română, a condus la concluzia că limba română conține cel mai ridicat procent de cuvinte care au rădăcina din limba latină (60-66%), în timp ce limba italiană vorbită pe vatra imperiului roman conține numai un procent de 50% de cuvinte de origine latină.

Pentru cei care se întreabă cum a fost posibil să se conserve latinitatea limbii române pe teritoriul nostru național reprezentând o insulă latină într-un ocean slav, un răspuns plauzibil este conștientizarea prematură a realității că poporul român este de origine romană și limba română este de origine latină.

Conceptele esențiale ale creștinismului românesc sunt exprimate prin cuvinte de origine latină pe întreg teritoriul locuit de poporul român pe cei doi versanți ai lanțului munților Carpați. Practicarea creștinismului pe teritoriul Imperiului Roman a fost autorizată în timpul domniei împăratului Constantin cel Mare, prin cunoscutul document „*Edictul din Milano*”, emis în anul 313, deci cu 38 de ani mai târziu după retragerea aureliană.

Un exemplu concret de cuvânt de origine latină specific creștinismului românesc este cuvântul biserică. Acesta provine de la „*basilica*”, cuvânt apărut în terminologia creștină românească la începutul secolului al IV-lea. Pentru a exprima aceeași noțiune, la alte popoare s-a impus termenul „*eclesia*”. Prezența cuvântului biserică în limba română este o dovadă că cei mai mulți dintre strămoșii noștri s-au creștinat după anul 350, românii fiind cei mai vechi creștini din Europa de est. Vecinii noștri bulgari și unguri au fost convertiți la creștinism prin hotărâri ale liderilor puterii, spre deosebire de români care au adoptat creștinismul la nivelul comunităților urbane și rurale, fără implicarea factorilor politici.

De abia după formarea statelor independente Moldova și Muntenia, autoritățile politice au intervenit pe lângă Patriarhia din Constantinopol pentru recunoașterea mitropolitului moldovean sau muntean ca șef al bisericii.

În afara creștinismului, un alt domeniu pentru care caracterul latin al limbii române s-a perpetuat de-a lungul timpului a fost acela legat de îndeletnicirile de preferință ale înaintașilor noștri și anume agricultura și practicarea diverselor meserii.

De-a lungul perioadei de aproape 1000 de ani cuprinsă între existența Daciei romane și constituirea primelor formații politice românești, Muntenia, Moldova, Transilvania, Banat și Dobrogea, înaintașii noștri s-au

confruntat cu o serie de valuri de popoare migratoare, dar au reușit să-și păstreze prezența și continuitatea pe aceste teritorii. Denumirea de origine latină a uneltelor folosite de români în agricultură, pescuit și practicarea unor meserii constituie o mărturie care confirmă fără nici un dubiu perenitatea existenței înaintașilor noștri și după retragerea aureliană.

Insistăm asupra continuității, deoarece adversarii acestui concept susțin că după retragerea aureliană majoritatea locuitorilor au părăsit țara și s-au deplasat în sudul Dunării, iar cei care au rămas în partea de nord au fost decimați de popoarele migratoare. De aici raționamentul fals al unor istorici tendențioși care afirmă că la sosirea ungurilor în Transilvania, ei nu au găsit români pe acest teritoriu, românii ajungând numai la sfârșitul secolului XII și începutul secolului XIII. Conform acestei teorii eronate, românii nu pot reclama prioritatea și vechimea lor în spațiul transilvănean, deoarece au venit după unguri, fiind tolerați de aceștia.

Această interpretare nu este confirmată de dovezile materiale și de argumentele științifice, ci este dictată de interese politice cu scopul de a contesta continuitatea existenței românilor în Transilvania.

În perioada evului mediu, conștiința originii latine a limbii și a originii romane a creat și o conștiință de neam, adânc înrădăcinată în sufletul poporului român din toate teritoriile românești. Astfel conștiința de neam a fost o realitate vie permanentă, reflectată chiar în unele tipărituri românești între anii 1559-1588, care au menționat cuvintele „român-românesc” în sens etnic și lingvistic.

Înainte realizării actului solemn al unirii pe care-l celebrăm anul acesta, au avut loc unele evenimente de referință care au promovat și consolidat conștiința de neam a românilor.

Astfel, un simbol remarcabil al dorinței poporului român de a trăi sub același sceptru a fost Mihai Viteazu, care este considerat de istoriografia românească primul unificator al poporului român și erou național.

Este important de menționat că Mihai Viteazu a reușit un act istoric cu o semnificație deosebită, chiar înaintea unirii vremelnice ale celor trei principate române. În anul 1597 domnitorul a ctitorit în Bălgrad, denumirea medievală a orașului Alba Iulia, care însemna „*Cetatea Albă*”, prima biserică ortodoxă din Transilvania, având hramul Sfânta Treime. Această biserică care a fost locașul primei Mitropolii ortodoxe din Transilvania a devenit și simbolul unității în credință și neam al celor trei țări românești. Aici au slujit și ierarhii Ilie Iorest și Sava Brancovici, apărătorii ortodoxiei contra influențelor calvine.

Despre această biserică, Nicolae Iorga spunea că este „*cel mai trainic și de folos lăcaș al nostru de peste munți*”. Locașul ctitorit de Mihai Viteazu s-a menținut până în 1714, când a fost dărâmată de regimul habsburgic.

În Transilvania erau recunoscute atunci numai religiile calvină, catolică și luterană, deși populația românească ortodoxă era de două ori mai numeroasă comparativ cu populația care a îmbrățișat celelalte trei religii. În aceste

condiții, înfăptuirea acestei ctitorii, fără recunoașterea oficială a religiei creștine ortodoxe, a fost posibilă în urma semnării de către Mihai Viteazu în 1595 a unui tratat de supunere față de Sigismund Báthory, principe al Ardealului. Mihai Viteazu a fost constrâns să semneze acest document pentru a face față confruntării cu turcii, dar a avut abilitatea să includă în acest tratat o clauză favorabilă bisericii ortodoxe, și anume: „*Toate bisericile românești din țara Măriei Sale (Sigismund Craiul) vor fi supt judecata și depusul Mitropolitului de Târgoviște, după dreptul bisericesc și orânduiala țării aceleia (Țara Românească) și preoții își vor putea strânge veniturile lor îndatinate și obișnuite*” (Nicolae Iorga).

În anul 1599, în urma luptei de la Șelimbăr și după victoria de la Bacău contra lui Ieremia Movilă în mai 1600, Mihai Viteazu a realizat pentru prima dată unirea politică a Munteniei, Moldovei și Ardealului.

După unire, Țara Românească, Moldova și Transilvania au avut o existență neîntreruptă în perioada evului mediu, spre deosebire de Bulgaria, Serbia și chiar de Ungaria, care a avut estul teritoriului transformat în pașalâc, iar vestul a fost anexat Casei de Austria.

Deși temporară, din cauza condițiilor istorice neprielnice ale timpului, realizarea unității teritoriale românești a servit ca o sursă de inspirație pentru promovarea unității naționale de către cronicari (Grigore Ureche, Miron Costin), domnitorul Dimitrie Cantemir, ilustrii reprezentanți ai Școlii Ardelene și o pleiadă de poeți (Andrei Mureșanu, Octavian Goga, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu). Aceștia au contribuit prin cronici, manuscrise, cercetări și opere literare la recunoașterea politică a națiunii române din Transilvania.

În anul 1848, la Adunarea de la Blaj a fost exprimată clar dorința românilor din Transilvania de a se uni și trăi împreună cu românii din Muntenia și Moldova. Ideologul revoluției pașoptiste, istoricul Simion Bărnuțiu, a menționat în discursul său din luna mai 1848 „*libertatea cea adevărată a oricărei națiuni nu poate fi decât națională... nu există libertate atunci când nu-ți poți păstra și afirma liber naționalitatea... libertatea fără naționalitate nu se poate înțelege la nici un popor de pe pământ*”.

Autorul acestui discurs este, de altfel, bunicul matern al lui Iuliu Maniu, unul dintre cei mai prestigioși oameni politici din istoria României, care s-a implicat activ în realizarea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918.

Scriitorii pașoptiști s-au inspirat din operele cronicarilor și a membrilor Școlii Ardelene și au tratat cu prioritate în operele lor problema națională. Nicolae Bălcescu menționa că aceștia din urmă „*au pus stâlpii de temelie ai naționalității române și propagarea ideii unității sale*”.

Majoritatea scriitorilor pașoptiști au fost și militanți politici, iar mai târziu, mulți dintre ei au devenit bărbați de stat care au elaborat un program politic având ca obiectiv principal dobândirea libertății, unității și suveranității naționale pe întregul teritoriu al vechii Dacii. Acest program își trăgea seva din studiile istorice și filologice ale înaintașilor.

Va urma

MIRUNA DE-A BERBELEACUL PRIN IARNĂ

Miruna OCNĂREANU

DOR DE MAME

Întrebat, ne-ntrebat
Se adună pe la porți
Mamele cu sâni de lapte
Și cu griji udate-n nopți

Un pogon de dor le șade
Între palmele din poală
Și în iernile din suflet
Iară ninge...a cât-a oară?

Sub broboade stau tăcute
Ridurile înghețate
Și-un toiag de lângă bancă
Este înger sau e frate

Pân' la cimitire iarna
Drumu-i lung, pașii sunt mici
Și când se mijește ziua
Plânge dealu-a licurici

Întrebat, ne-ntrebat
Se adună pe la porți
Sub cojoaca grea de stele
Mamele cu sâni copți

CRĂCIUN

La geamul casei, cel îmbătrânit,
Iarăși colindă lerui-ler și ler
Sub brad se-ascunde doru-nfoclit
În folia secundelor din cer

În sărbătoarea Sfântului Crăciun
Bătrână-i chiar și ulița din sat
Doar dealul a rămas vechiul
străbun,
Nins, între ruine albe, și-nghețat

Cojoaca de nămete-i tot mai grea
Ninsoarea-i face riduri pe obraz
Sub alungita-i umbră ar părea
Că-i sapă gânduri ca să-l țină treaz

Azi vin ca să-l colinde fiii duși,
Cu umeri triști sub haine de argint
Când or sosi și or cânta la uși
I-o mângâia cu-n viscol de alint...

CÂND NINGE

când ninge, Dumnezeu e trist
lumina plânge prin vitralii
sub patrafire de-ametist
gerul valsează în zoralii...

e doar sfială-n suflete și-n tot
un pescăruș din palma sfântă
își curmă zborul invers spre un port
o aripă e oarbă, una mută

își pune iarna salba de tăceri
când Dumnezeu e trist și bun
frigu-și urlă nunta printre cavaleri
un colind vestește un Ajun

CU DORUL DE-A
SORCOVA

mă sorcovește-n seara asta dorul
la ușa care a rămas deschisă
când flori de ger m-ating, visez ușorul
copilăriei adormite sub cornișă

și mi se pare că-s copil acasă
că ninge cu minuni pe sub ferestre
că vârsta-și lasă armele pe masă,
iar eu valsez destinele rupestre

în poala mamei-i cald și mă alint
priveghiul nopții stă între coperți
cornișa-mi face semn,
ori iar mă mint?
azi o pornesc să-i sorcovesc
doar pe cei drepti

și vine iarna, când adoarme luna
pe șoldul alb al fulgilor cu stei
cocoașele topesc în zori cununa
cailor și nechează zborul alb pe-alei...

NINGE, NINGE

m-ai nins prin gânduri, era iarnă
copiii se dădeau de-a berbeleacul
prin geamuri, luna sta la sfadă
vindea din bradu-mi verdele
și leacul

ningea din deal cu negi de amintiri
cocoașele-ascundeau vâluri de ger
topind un vals pe frunțile de miri,
iar mie îmi părea zborul spre cer

ningea cu picuri de rutină
trena de ger se închina-ntr-un vals
sub pașii ei se ascundea o rugă
și argintiul ultimului dans

mi se părea că ninge-a verde, verde
sub patrafirul iernii înflorea un crin
timpul se scutura,
ca să-mi dezmiere
de-a berbeleacul
valuri dintr-un vis marin...

FESTIVALUL CANDELA LA A 4-A EDIȚIE!

Corina Diana HAIĐUC

Redacția revistei Candela de Montreal a organizat Festivalul Candela 2019, duminică, 10 noiembrie, între orele 13-17 la Casa Română, „clădirea socială a Catedralei „Buna Vestire” (8060 strada Christophe Colomb, Montreal), prin amabilitatea gazdei noastre, preotul Liviu Alexandrescu.

Acest eveniment excepțional și unic a realizat o adevărată vitrină artistică și culturală a comunității românești prin marea expoziție de pictură, expoziția de carte și prin programul artistic variat.

Aflat la a patra ediție, festivalul din acest an și-a dorit să atragă cât mai mulți participanți, expozanți, artiști și, de asemenea, spectatori români sau de alte nații care să ducă mai departe vestea talentului românesc.

Românii stabiliți departe de casă și-au adus aici cu ei și zestrea moștenită din moși-strămoși. Să știe să fluiera doine la caval, să tropotească mărunț în sârbe și hore, să cânte cu trîl de ciocârlie o bătuță moldovenească sau melancolii de românețe cu parfum de crizantemă din toamna târzie. Să așeze pe hârtie cu pană măiastră oful și bucuria deopotrivă sau penelul să zugrăvească frumusețea lumii și a sufletului lor de artiști. Ca să-și aline dorul de cei dragi rămași departe sau de plaiurile natale. Ca să arate copiilor și nepoților de unde vin și încotro se duc. Acesta-i românășul nostru drag!

Apartinim celor două țări: România și Canada, una care ne-a născut și una în care trăim. Ne sunt mame deopotrivă. Le-am adus omagiu și recunoștință prin intonarea imnului de stat Canadian și Românesc prin vocea unică și inegalabilă a sopranei Diana Virlan.

Scriitorul Victor Roșca, inițiatorul Festivalului, fondatorul și redactorul-șef al revistei Candela, a avut cuvântul de deschidere de bun venit la Festivalul Candela ediția a 4-a din acest an.

Pentru marea expoziție de pictură, artista Rodica Vinca s-a întrecut pe sine și a reușit să atragă nume mari de pictori consacrați. Am avut privilegiul să admirăm și, de ce nu, să investim în propria colecție pânze semnate de: Sorin Crețu, Cătălin Domnițeanu, Rodica Vinca, Modest Bursucianu și sora lui, Modesta Lupașcu, Ryan Ilinca, Carmen Doreal, Anca Ciupitu, Petru Birău, Octav Bibere, Eva Halus și debutantul Csaba Kirschner. Nu este ușor să aduni la un loc 12 nume consacrate sau în devenire și să crezi un tot, în armonie.

Cine a dorit să facă cunoștință cu literatura scrisă de membrii Asociației Canadiene a Scriitorilor Români, scriitorul Leonard I. Voicu, președintele ACSR, a prezentat standul cu cărți semnate de: Victor Roșca, Eugen Caraghiaur, Wladimir Paskievici, Ionela Manolescu, Doina Hanganu, Lia Ruse, Jacques Bouchard, D.H. Silvan, Cătălina Stroe, Marcela Strau, Leonard I. Voicu și Corina Diana Haiduc.

Desigur că au fost prezenți prin cărțile lor și alți poeți și scriitori cunoscuți ca: George Filip, Eva Halus, diaconul

Nicolae Marinescu, Cristina-Marina Murgea, Boris Guzun, Carmen Doreal și Melania Rusu Caragioiu.

Merită amintită creativitatea lui Angela Faina și Ofelia Armașu în a migăli cu măiestrie obiecte de artizanat, atât de specifice culturii românești.

Cântec, joc și voie bună. Artiștii care ne-au încântat și delectat pe parcursul Festivalului au fost: soprana Diana Virlan, solista de muzică populară Mariana Iluțiu și instrumentistul Mircea Gheorghescu. Școala Junimea Română condusă de Otilia Tunaru a fost prezentă și în acest an la Festival, reprezentată de duetul Lorena și Alexandra care au interpretat un repertoriu vesel din folclorul românesc. Ansamblul de dansuri Datina prin ritm, muzică și costume populare autentice ne-au încântat la final.

Poeții Marcela Strau și George Filip au întregit momentul literar prin vers, prezență caldă și emoție de toamnă. I-am urat „La mulți ani!” de 80 de ani poetului George Filip, colaborator al revistei Candela de-a lungul anilor și prezent activ și incisiv la activitățile culturale ale comunității românești. Ca cititori și admiratori suntem beneficiarii a 55 de volume de poezie, o Antologie amplă, un Medalion comemorativ și a 100 de diplome de Om de Omenie pe care le-a înmănat personal. În plus, Poetul este revoluționar și patriot. Ca poet din exil, în volumul de poezie „Poeme îndoliate”, publicat în anul 1989, scria: „Aici e Țara, săltați steagul, că timpul încă-i demn de noi, dar când pornim din nou asaltul...părinți și frații, veniți cu noi”

Tombola minuțios pregătită a fost o surpriză de final, la care D.H. Silvan a reușit să convingă participanții că toată lumea câștigă.

Ediție a patra din acest an a revistei Candela, disponibilă de cei doritori pe tot parcursul serii și aflată la cel de-al 23 lea an de existență ne-a invitat să o răsfoim pe îndelete și să ne bucurăm de cuvinte de înțelepciune sau de impresii de viață ale scriitorilor canadieni de origine română

Bufetul ne-a lăsat amintiri dulci și sărate grație efortului lui Viorica Popescu, dar la sfârșitul Festivalului în drum spre casă ne-am simțit mai bogați spiritual prin emoții, impresii, cunoștințe mai vechi sau mai noi și prin dorința cuibărită în suflet de a reveni la următoarea ediție.

Am avut susținerea mass-mediei prin presa scrisă, radio și TV. De asemenea, postul Radio România Internațional este la curent cu activitățile comunității românești și ne promovează. Eferescența culturală a comunității românești din Quebec incită pe mulți să ne urmeze exemplu și asta ne bucură. Cu toții reușim să promovăm tradițiile și cultura românească.

În numele comitetului de organizare, aș vrea să mulțumesc tuturor participanților și spectatorilor, de asemenea, lui Costel Vintilă pentru sonorizare, Mihai Codreanu, Cătălin Mihăilescu, pastorului Liviu Bădescu și familia pentru implicare activă.

Desigur, că ne-am fi dorit o prezență mai mare a românilor, poate ne gândim la o altă formulă de viitor și ne facem deja planuri pentru ediția a 5-a a anului viitor.

GÂNDURI DE LUMINĂ

poeme

Doina DRĂGUȚ

(...) Rafinamentul Doinei Drăguț stă în recuzita filozofică a poemelor, care nu sunt altceva decât ecourile unor meditații. Poeta oscilează „între cer și cuvânt” cu un sentiment lucid, și logic, sensibilă la temele grave ale existenței, având o foarte educată imaginație a scenariului abstract și a discursului liric, încât e aproape imposibil a sesiza

granița la care filozofia se desparte de mitologia poetică proprie. Doina Drăguț, fiind de formație științifică, precizia sensului (de fapt interpretativ al mesajului din consistentele poeme), uneori, devine cerebrală. Imaginea e de ficțiune lirică prin care circulă un sânge rece, încărcat de „globule” de proveniență filozofică. Detaliile poetice se amestecă într-o viziune caleidoscopică în care, cum spuneam, se amestecă, în mod inteligent, cu prezentul trăirilor raportat la interpretări filozofice. (Al. Florin Țene)

Extras din Referințe critice la volumul de poeme „Gânduri de lumină”, din care prezentăm o primă selecție

îngrădiți de timp

îngrădiți de timp

- cel în care locuim - simțim mulțimi de curgeri unite-n mare
- în marea care nu se umple niciodată -

ceea ce cunoaștem
nu este pe măsura
a ceea ce nu cunoaștem

căutarea luminii

unii se întorc spre sine
ca să caute lumina

alții se aruncă-n brațele văzduhului
ca să o culeagă

și unii și alții
ceea ce nu știu este profund
iar ceea ce știu

este superficial

lumină și gând (1)

când cobor lumina scade ziua tot mai strâmtă mi se pare

mă cuprinde farmecul când mă înalț
noaptea mi se face depărtare

și într-un timp evanescent pierderea duratei
într-o liniște subtilă mă îndeamnă-ntr-un
urcuș ca-ntr-o curgere în adâncime

în lumină și în gând

lumină și gând (2)

oglinzile se sparg de umbra unui gând în
fluturi de cuvinte

inima în veșminte de flori se-mbracă
pe umeri falduri de credință se înalță

din fantezii voi întocmi cărare
din ape mulțimi de curgeri voi împleti

larg și deschis precum revărsările preapline prin valuri
de liniști voi ajunge la tine

în lumină și în gând

lumină și gând (3)

somnul deschide după fiecare noapte o altă
poartă spre timpul ce nu are oprire

în lumină și în gând

amintirile dezarhivate iau forme diverse în
locul din mijlocul mărilor spre o durată cu
lucruri în armonie spre o constelație de
înțelesuri

unde forma zborului
este eliberare de efemer

lumină și gând (4)

vârste-n căutări pierdute
se deschid în fața clipei
cu petreceri tulburate de mister

în lumină și în gând

forma locului ne definește sensul și ne-
ndepărtează-n cercuri
rupte de imagini

cu petreceri difuzate-n taina visului ce
sporește în liniști și nădejdi amânări ce se
scufundă-n depărtări ascunse în uitări

lumină și gând (5)

clătinându-mi vântul firea în lumină și în
gând plin de taine timpul mă adună în
însură de goluri ce discret se revarsă-n
jurul meu și mă-ndrumă să mă sprijin
printr-un fluviu de culori de dragostea celor
din jur

printre clipe faima se scufundă în
deschideri

prăvăliri în adevăr mă răspândesc în
amânări

lumină și gând (6)

într-un înveliș revelator
impregnat de amintiri

în lumină și în gând

ce culminează-n aspirații
și transcende idealul

linii circulare adâncesc
relația cu priveliștea internă

iar prin detașare într-un spațiu dens într-un
aer efemer
îmi purific gândul

lumină și gând (7)

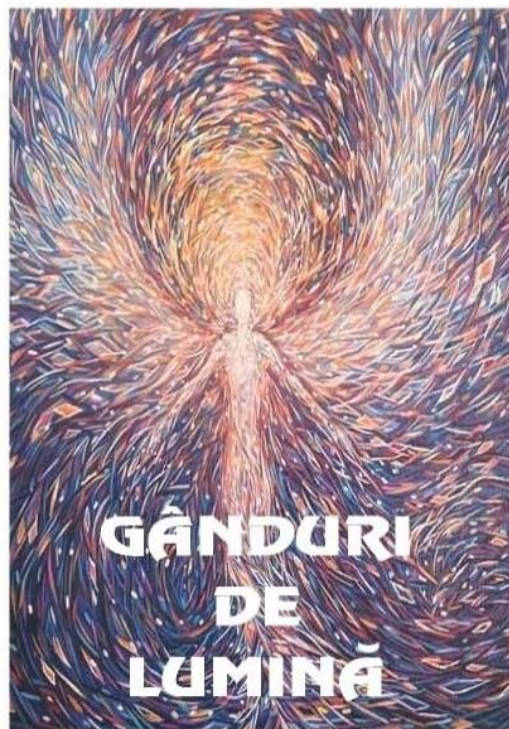
ca-ntr-un vis
din vreme clipa scuturată sporește taina
unui început de rânduială-n neștiut

în lumină și în gând

și în aer despica subtil aștept
ca o trecere evolutivă
prin răsuciri ramificate-n infinit o
cuprindere în liniște și în mișcare

ca o pierdere în dezvoltare și-o împlinire-n
împliniri

Doina Drăguț

EDITURA
UZP
UNIVERSITATEA ZILIEI

TOT LA GURA OCEANULUI, BAY OF FUNDY, NOVA SCOTIA

Dumitru ICHIM

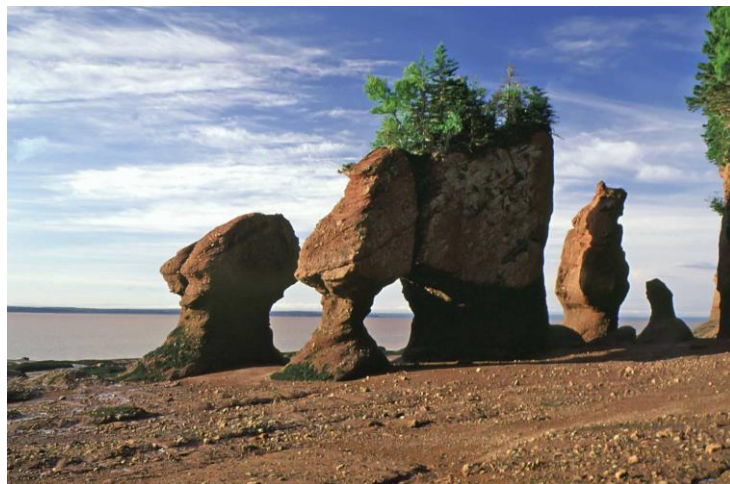
Stăm în gospodăria lucrurilor ca niște marțieni care nu știu ce sunt lucrurile în sine și nu cunosc limba prin care să comunice cu ele. Toate lucrurile, după filosoful Maxim Mărturisitorul, ar fi "rațiuni inteligibile" spre om, iar Stăniloae le numește "cuvinte". Pentru a ne înțelege om cu om folosim un limbaj al vorbelor. Prin ele comunicăm despre noi, cine suntem, de unde venim și spre ce ne îndreptăm.

Astfel prin dia+logos aflăm și despre partenerul nostru cine este, de unde vine și în ce direcție se îndreaptă. Vorba noastră nu este numai sunet, ci prin întrepătrunderea dialogică, precum o sită care cerne, ajungem să ne cunoaștem (Cog+noscere= a cunoaște împreună) și aceste scule devin concepte, imagini mintale. Trecem printre nominaliști și realiști și ajungem din nou la "rațiunile" lui Maxim Mărturisitorul. O sculă dacă nu o poți stăpâni cu mâinile tale nu-ți este bună la nimic. Sau un gard, în absurd, dacă nu are ce împrejmuie e o grămadă de scânduri stivuite într-o fabrică de chereștea. Deci vorba ca să devină concept, cu ea trebuie să "îngrădești" ceva. Cunoașterea nu ne-ar fi de niciun folos dacă nu am putea-o cuprinde cu mintea noastră și pentru a o înțelege avem nevoie neapărat de "comprehendere" (a prinde împreună ceva, a îmbrățișa ceva). Vous avez compris? Omul este un cuvânt. El nu ar avea sens dacă nu s-ar declina altui cuvânt, de a face parte dintr-o propoziție inteligibilă, dacă nu și-ar căuta sensul în cealaltă "oglinză". Toate lucrurile din jurul nostru sunt cuvinte: și masa, și familia, și steaua, și copacul, etc. Toate cuvintele devin transparente sensului creațional, devenind o revelație naturală a Lui. Dar nu e de ajuns numai să cunoști. Motivația "îmbrățișării" nu este una cognitivă, ci una de iubire. Vrei să-i revelezi cuiva prin cuvinte iubirea ta. Și astfel ajungem la revelația supranaturală când Cuvântul, a doua persoană treimică, s-a întrupat în om adevărat. Tu știi asta, oceanule! Fiica ta, Marea Galileii, ți-a povestit de atâtea ori despre Regele pescarilor cel care vorbea cu marea, mult mai direct decât mine, când se hârjonea cu vântul întrecând măsura ordonându-i să se liniștească. Nu mi-ai spus nici până acum cum este cu memoria apei. Din toate lucrurile din lumea aceasta numai tu și omul purtați simbolul treimic H₂O. În aceeași cameră, nu-i zicem celulă că sună prea a temniță, deci în aceeași cămară a nunții sunt doi hidrogeni și un oxigen, două ardere, două inimi și un duh care le sporește arderea, iubirea. "Cămara Ta, Mântuitorule, o văd împodobită...", așa se aud corurile în fiecare odaie de nuntă atât în H₂O-ul tău și cel al sângelui nostru.

Tu ești puțină piatră de munte, iar restul ești H₂O, nuntă și veșnică nuntire. Planeta Albastră! Câte camere de H₂O ai, Oceanule? Au venit îngerii să le numere, dar numărătoarea lor a căzut în vârtejul numărului cu care au încercat să socotească stelele și nebuloasele adâncului prea înalt. În număr e ascunsă cheia nenumărului divin și căpetenia

oștirilor, Lucifer, cel mai strălucit arhanghel al genurilor cerești a fost ispitit să I-o fure și a căzut neputând ca ochiul lui să se plece lui H₂O. La fel ca tine e omul: un pumn de oase și restul apă! Altfel, ce este chipul și asemănarea Lui decât iubirea, libertatea de a iubi, de a fiu mai presus decât tine și decât toate lucrurile, dar amândoi având aceeași siglă, pe H₂O. Deasupra cămării de nuntă, scrie cu hieroglife de aur și foc: "Ce a unit Dumnezeu omul să nu desfacă!". Numai Satana, el a-ncecat să descercuiască cercul tainei cea din veac ascunsă și a căzut!

Cât te iubesc, Oceanule, când te dezlănțui ca o turmă de lei sărind unii peste alții, uitând de legile firii, de parcă ar avea aripi de stihie precum are inima omului când se dezlănțuie! Dar la fel te iubesc când vii, aici la Bay of Fundy și, ca nicăieri pe lume, șoptind adânc pe adânc, cum ar zice Regele Poeților, spre Adâncul născător de înalte și neasemuite adâncuri ale negrăitului și ți se dezleagă numărul! Și iarăși mă repet, îți amintești când ai uitat de legăturile în care te-a tocmnit Ziditorul, când îndrăgostit ți-ai desprins aripile imensului albastru spre zborul suprem printre aștri și când erai gata ai auzit din înalt: "Întoarce-te în groapa ta de pământ că nu a sosit nici timpul, nici sorocul spre trâmbețele Iubirii de Apoi!" Și de atunci, în fiecare zi, îți strângi tot neamul tău de râuri și fluvii și ești gata, dar ecoul vocii Lui te străpunge până în rărunchi. Tu te întorci la groapa ta de pământ lăsând fundul de ocean pentru mine ca o carte deschisă. Numai aici pot să mă afund ca într-o peșteră a sinelui, iar tu îți tragi apele în lături făcându-mi loc pentru revenirea în sine. Oare Socrate o fi fost pe aici, că prea știa multe despre nașterea omului, cum numai tu cu zgârcenie mi le dezvălui ca dintr-o carte cu multe pagini rupte.

CONCERT AL FESTIVALULUI „GEORGE ENESCU” LA TORONTO, CANADA

Milena MUNTEANU

În timp ce **Festivalul "Enescu"** se încheiase deja la București, la Toronto încă se aștepta cu emoție concertul lui **Alexandru Tomescu** (ce urma să cânte la vioara Stradivarius Elder-Voicu) și **Omar Massa** (bandoneon).

Nu știți ce este un bandoneon? Este un instrument înrudit cu acordeonul, care poartă numele inventatorului Heinrich Band, care dorise să găsească un înlocuitor al sunetului de orgă în biserici. În acest concert, ce a întrunit într-un potpuriu piese preclasice, clasice și romantice, de la muzică lăutărească, la muzică argentiniană, bandoneonul și-a dovedit versatilitatea, fie îndeplinind scopul inventării sale (acela de a simula orga), demonstrate în acompaniamentul *Ariei pe coarda Sol* de Bach și al Sonatei nr. 4 în re major pentru vioară de Händel, fie, diferit, transcriind original o partitură pentru fagot sau violoncel. De la efectul său de a dramatiza și amplifica tema principală a viorii, magistral interpretată de **Alexandru Tomescu**, până la o piesă scrisă chiar pentru bandoneon și interpretată de însuși compozitorul, **Omar Massa**, surprizele s-au ținut lanț, iar piesa *Avincis Tango* avea ca inspirație povestea unei familii de români!

Cum eu nu pot decât să articulez niște păreri personale, îmi voi exprima preferințele.

În primul rând, pentru mine piesele lui Enescu (văzut de unii drept cel mai mare fenomen musical de la Mozart încoace) au fost senzaționale. *"Lăutarul"* din suita lui pentru vioară și pian *"Impresii din copilărie"* are o varietate imensă de stări de spirit, având în vedere scurtimea piesei. Este exprimată impresia lăsată de lăutarii vremii asupra copilului George Enescu și o reflecție a bogăției artistice – atât a temelor muzicale, cât și a creativității interpretative.

Balada lui Ciprian Porumbescu este, ca de fiecare dată, minunată. O ascultasem la vioară solo, dar acest aranjament cu bandoneon îi dădea un dramatism încă mai pronunțat, o adâncime nouă, așa cum nu mai auzisem. Nu știu dacă din acest motiv, dar mi-am găsit o lacrimă la coada ochiului ascultând *Balada*, ea vorbește oricui, român sau nu, cu o claritate și o frumusețe cum rar s-au pus pe portativ.

Am simțit românește aici la Toronto, și am văzut că știm să iubim și să fim iubiți. E un mod natural, firesc, de a ne face cunoscuți, de a contribui la frumusețea lumii și de a-i adăuga partea noastră de strălucire.

Pentru mine și partea a doua a concertului a fost extrem de relevantă, căci m-a dus la o altă dragoste, tangoul. Scrisesem despre el în cartea mea *Culori și ritmuri sud-americeane*, unde am inclus de la o mică istorie a genului, până la impresii de la fața locului, în vizita făcută la Buenos Aires. Muzica lui **Omar Massa** m-a readus în sălile de tango,

asa că pentru mine nici dansul n-a lipsit la acest concert. Am retrăit atmosfera, am simțit în nări mirosul locului unde se întâlneau dansatorii seară de seară, am văzut în parchet urmele tocurilor pantofilor de dans, precum și praful ce se ridica din podea. La *Libertango*-ul lui Piazzolla am admirat mișcările dansatorilor dintr-o coregrafie pe care o văzusem de multe ori, până când a devenit sinonimă cu muzica...

Nu în ultimul rând, pentru mine fusese relevantă chiar și sala de spectacol aleasă pentru acest recital. Nu doar faptul că este legată de Glenn Gould, marele pianist canadian, a cărui statuie, pe o bancă, este chiar în fața sediului CBC (Canadian Broadcast Corporation), dar aici, cu ani în urmă, văzusem un alt spectacol: *Enescu reimaged*, o recompilare a muzicii enesciene în ritmuri moderne... care, se vede, a lăsat o impresie asupra mea.

Deși am vorbit multe și de toate, până aici nu am spus suficient despre farmecul lui **Alexandru Tomescu**, care a vorbit fluent și liber în engleză, prefațând piesele interpretate. Micile lui mimici grăitoare adăugate comentariilor m-au făcut să gândesc că parcă îl știam pe violonist de când lumea. Virtuozitatea sa, sensibilitatea artistică, precum și versatilitatea într-o gamă largă de genuri, de tușe muzicale au fost pe deplin reliefate în acest încântător potpuriu.

S-a bisat Enescu. Mai precis, piesa sa *Hora Unirii*, o horă a înfrățirii, spre o lume ce trăiește în armonie. Exact așa cum ne-o dorim cu toții.

Țin să mulțumesc firmei Tradicious pentru că ne-a adus aproape Festivalul "George Enescu", sub deviza "Lumea în armonie". **Enescu** știa ce spune: *"Muzica este o putere spirituală în stare să lege toți oamenii între ei"*. Este exact ceea ce s-a împlinit în această seară: *"Viața mea toată mi-am pus-o fără preget în serviciul artei, iar arta mea e pusă la dispoziția lumii întregi. Lumea însă trebuie să cunoască țara mea așa cum e. Peste tot unde mă duc, eu nu uit că aceasta e prima mea datorie."* (**George Enescu**).

ZIUA ROMÂNIEI

George FILIP

ZIUA ROMÂNIEI

din nou sărbătorim
un adevăr de veacuri:
că știm să dăinuim.
ne pomenim străbunii
din daci și din romani
care ne-au dat eroii
de două mii de ani.
eroii n-au palate,
ei pun în Tricolor
istoria de veacuri
a unui brav popor.
născuți în România
noi ne numim români.
cât fi-va veșnicia
pe-aici vom fi stăpâni.
de la Carpați la Mare,
cu aripile-n vânt,
noi semănăm cu soare
al Patriei pământ.
avem o rugăciune
ce tuturor ne place:
dă Doamne peste lume
în veci Divină pace.
e Ziua României.
de-a pururi ne unim,
sub Tricolorul Țării
din nou sărbătorim!

COPILĂ FOARTE TRISTĂ...
-strănepoatei noastre – MARIA...-

și-n Cerna-Vodă școala a-nceput.
am vrut să-i dăm Mariei un sărut,
dar mama ei a tras-o și i-a zis:
pentru străini – pupatu-i interzis...

noi tocmai din Canada am venit.
Maria...timorată ne-a privit
cu ochisorii blânzi și obosiți,

fiindcă părinții ei...sunt despărțiți.

m-am pus în firea ei și-am înțeles
că nu pricepe ce-i de ne-nțeles;
este doar un copil – ca mulți copii
ce nu culeg prin viață bucurii.

nu pot găsi cuvinte să descriu...
cădea pe mine cerul plumburiu.
cum am venit așa am și plecat;
tatăl...BOGDAN – era înlăcrimat.

din catalog iar s-a făcut apel
și a sunat stridentul clopoțel
chemând în bănci voioșii studenței.
Maria...a intrat în clasa ei.

doar noi, fără răspunsuri la-ntrebări,
ne-am dus din nou spre largi instrăinări,
cu dorurile noastre triste-n glas;
părinții...și Maria...au rămas.

...ce secol ticălos și infantil!
eu nu regret că nu mai sunt copil.
decât un înger rupt în două părți,
mai bine emigrant...pe-a lumii hărți!

PAPARUDELE...

Motto: paparudă...rudă
vino de ne udă
cu găleata...leata
peste toastă ceata...

îmi aduc aminte...prin pruncia mea
satele, de-a rândul, se uscau în soare
sufereau țăranii și răbdau copiii;
căzuse din ceruri o secetă mare.

nici-o rugăciune n-ajungea în slăvi.
poate – Sfântul Pătru pusese cenzură.
vitele de garduri se propteau betege
și în loc de apă...se-adăpau cu zgură.

se ruga și maica – după rit creștin
se ruga tot satul...lumea...rudele
și când disperarea ajungea la culme,
apăreau pe uliți - paparudele!

ele-și spuneau cântec, tot ele dansau,
un dans cam sinistru...după mintea
noastră;
invocau strămoșii să ne-aducă apă
și chemau la TUZLA – Dunărea
albastră.

ce țișănci frumoase...cu ochi de tăciuni!
ce trăiești mari pe țâțe de vâpăi - dansau.
și cerșeau o mână de mălai...untură
și din mila lumii – totuși...căpătau.

eu eram de-o șchioapă dar gândeam
furiș
și-mi fugea privirea spre papadurese.
mă gândeam să fure frații mei din ele,
să le-aducă mamei și tatei – mirese.

paparude...rude – îngerii din cer
colindau la TUZLA prin secetă – droaie
și-n acele triste cântece de ler
lacrima Divină se prefăcea-n ploaie...

TUPPERWARE PARTIES

Miruna TARCAU

Ce texte est un extrait de mon dernier roman, *L'apprentissage du silence*. Paru aux éditions Hashtag à Montréal en 2018, il se trouve dans toutes les bonnes librairies du Québec.

David était toujours en avance sur son temps. Il suffisait qu'il se présente à une réunion avec un nouveau chapeau pour que ses collègues de travail notent que leur propre couvre-chef serait bientôt passé de mode. Chaque fois qu'il se mettait à commenter le cours de la Bourse ou bien la carrière de tel politicien, ses paroles prophétiques lui valaient l'estime des gens respectables.

Élisabeth, quant à elle, ne prêtait aucune attention aux gens comme il se doit. Ses commentaires étaient souvent déplacés, ce qui ne dérangeait personne. On ne la prenait guère au sérieux. C'était pour cette raison d'ailleurs qu'on lui avait confié la gestion purement symbolique de *Women First*, une association féministe.

Au départ, l'initiative de cette association avait été lancée lors d'un déjeuner au *Mount Stephen Club* par une poignée d'hommes d'affaires à la recherche d'une bonne cause. L'idée d'investir dans les droits des femmes à l'occasion d'un événement caritatif avait plu. Depuis lors, *Women First* avait ses habitués. Il s'agissait de couples, pour la plupart. Bernie et Peggy, *Johnny boy* et Nancy, Henry et Grace comptaient parmi ses membres les plus fidèles.

Bernie était un héros de guerre et un géant du fromage. Sa longue moustache et ses favoris visaient à mettre en valeur la cicatrice en zigzag qui lui avait valu le rang de lieutenant sur le champ de bataille. Il disait avoir été blessé pendant la crise d'octobre. David prétendait qu'il n'y avait qu'à Hollywood que les explosions laissaient des éraflures plutôt que de défigurer les gens. Il insinuait que le vieux Bernie aurait reçu la sienne en tombant tête première sur son menton à cause d'une plaque de glace.

La famille de Bernie devait sa fortune à l'industrie laitière. Il possédait des fermes jusqu'en Gaspésie, et chaque fois qu'une ville des environs était mentionnée au bulletin d'informations, il s'efforçait de glisser une allusion à la quantité de lait qui y avait été produite l'année dernière. Il était également doué d'un certain talent pour lier les pertes financières de son entreprise aux activités douteuses des Italiens qui n'hésitaient pas à couper le pis de ses vaches ou à empoisonner l'eau de son bétail pour le ruiner. Ces activités malhonnêtes étaient peut-être tolérées dans une région où tous les hommes s'appellent Giuseppe. Mais ici? Il ne comprenait pas pourquoi le gouvernement ne se mobilisait pas pour les renvoyer dans leur pays, ou instaurer quelques mesures bien saines de protectionnisme. Bernie disait cela en

soutenant le regard de *Johnny boy* avant de le gratifier d'une tape sur l'épaule. Cela devait le rassurer sur le fait qu'il lui pardonnait d'avoir quitté le Parti conservateur ontarien au profit de l'Union nationale.

En réalité, tout le monde savait que Bernie en voulait moins à *Johnny boy* de s'être associé avec des francophones que d'avoir épousé la femme la plus jolie du groupe. Nancy avait une poitrine presque aussi grosse que la bosse qui avait poussé sur la colonne vertébrale de la douce moitié de Bernie. Au fil des ans, la scoliose de Peggy s'était aggravée suite aux exercices de gymnastique prescrits par son médecin. Une femme n'a jamais d'âge, mais il faut dire que celle-ci était déjà vieille à la fin de la trentaine. Sa fâcheuse habitude d'appeler tout le monde *my child* et de s'accrocher à quelqu'un lorsqu'elle se déplaçait d'un coin à l'autre de la pièce lui avaient valu des moqueries de la part de ses voisines. On prétendait que Bernie s'était fait pousser des favoris pour qu'on ne la prenne pas pour sa mère.

Henry était le seul à avoir connu David par l'entremise du travail. Comme ils géraient tous les deux de gros portefeuilles d'affaires à la Banque Royale, on les retrouvait souvent à l'écart du groupe à discuter de leur dernière transaction. Au fil du temps, leur relation s'était refroidie en raison de l'insistance avec laquelle Henry tenait à connaître les origines de David. Élisabeth l'appelait parfois *Goddamn-Jews Henry*, parce qu'il les soupçonnait d'être Juifs. À en croire les stéréotypes, ils auraient bien pu lui retourner le soupçon : en tant que nouveau riche, *Goddamn-Jews Henry* mettait un point d'honneur à affirmer que tout ce qu'il y avait de meilleur dans la vie coûtait nécessairement très cher. C'était la raison pour laquelle il avait épousé Grace, une blonde platine qui savait ce qu'elle voulait et qui n'hésitait pas à le dire. Dans la vie, rien ne coûtait plus cher qu'une femme émancipée.

À ce propos, Henry aimait à répéter cette anecdote : un soir, alors qu'ils finissaient de dîner dans un restaurant chic de Toronto, Grace avait sorti son portefeuille pour régler l'addition. Tout autre type que *Goddamn-Jews Henry* serait devenu livide, mais pas lui. Il n'avait même pas froncé les sourcils en la voyant compter ses billets.

Il avait attendu jusqu'au dernier moment pour prendre sa revanche. Grace s'apprêtait à enfiler son manteau lorsque son mari parut se rappeler de quelque chose. Il demanda au garçon à voir de nouveau la sélection des boissons, choisit ce qu'il y avait de plus cher et ordonna que tous les gens présents ce soir-là en reçussent un verre à la santé de son épouse et des travaux qu'elle avait accomplis pour la cause des femmes. Les serveurs mirent près de vingt minutes à servir tout le monde.

[...]

□♦♦♦□

– *My darlings*, on aura beau dire ce qu'on veut, moi je

trouve que les gens sont tous un peu *disgusting*.

C'était Grace ça, la Grande Boudeuse. Quand elle prenait la parole en public, elle devenait un tantinet plus tape-à-l'œil que Nancy, ce dont *Goddamn-Jews Henry* retirait beaucoup de fierté. Élisabeth s'étonnait toujours de constater à quel point elle parvenait à conférer à ses déclamations un ton juste assez indigné, sans jamais offenser personne. L'effet était plutôt réussi, jusqu'à ce que Nancy ne gâche tout en surenchérissant trop vite :

– Ah oui, les gens ne se rendent pas compte à quel point ils sont privilégiés! Avec toute cette technologie, et les habitations modernes qui rendent la vie si facile... Imaginez ce que ce serait de vivre sans frigo? Sans téléphone? Sans machine à laver!

Mais la Grande Boudeuse insista. Ce n'était pas tout à fait ce qu'elle voulait dire. Certes, la condition de la femme s'était améliorée. Auparavant, la répartition hiérarchique des tâches ménagères et sociales entre l'homme et la femme était aussi marquée parce que, *Goodness me!* À moins d'avoir l'argent nécessaire pour confier les corvées domestiques à la bonne et à la nounou (deux femmes), le *daily grind* de la maison demandait l'énergie d'un emploi à temps plein.

– N'empêche mes chéries que c'est pas que du passé! Il y a tellement d'endroits au monde qui n'ont même pas accès à l'électricité ou à l'eau courante. Et nous, on trouve toujours les moyens de se plaindre. Tiens, je suis sûre que le taux de suicide est plus élevé à Montréal que dans toute l'Afrique réunie. C'est pas incroyable, ça?

Pour sa part, Élisabeth trouvait incroyable de déplacer ces privations jusqu'en Afrique alors qu'il devait y avoir pas mal de familles qui vivaient dans les mêmes conditions dans le quartier Saint-Henri. Elle évita toutefois de formuler ce commentaire à force d'observer Nancy qui acquiesçait en silence. La petite Boudeuse n'avait pas tout à fait l'air de se moquer de ce que racontait la Grande, mais une pensée l'avait soudain rembrunie.

Élisabeth se demanda ce qui pouvait traverser l'esprit d'une femme dans la trentaine qui n'avait pas encore connu les joies de la maternité. Nancy devait penser à sa fausse couche d'il y a quelques mois, lorsque les gens l'avaient consolée en lui disant de se réjouir que la nature ait éliminé son fœtus défaillant. Qui sait? Son mariage avait peut-être frôlé la catastrophe. En aparté, *Goddamn-Jews Henry* ajoutait qu'Élisabeth et David n'avaient pas eu cette chance, parce qu'il avait fallu qu'un chauffeur du dimanche écrase *Half-witted Lili*, *Dumdum Lili*, *Simple-minded Lili*, pour qu'ils s'en débarrassent. Si les termes variaient toujours, on ne se référait jamais à leur fille en l'appelant simplement par son prénom. Sa trisomie la condamnait à ne représenter qu'une défaillance génétique aux yeux des gens comme il faut, qui avaient des gènes comme il faut.

Oui, Nancy devait se demander ce qu'elle aurait fait à sa place si elle avait accouché d'une trisomique. Elle ne l'aurait pas gardée en tout cas. *A half-witted kid, Goodness me, can you imagine, when it grows up it's all ugly, poor little thing, and you can't even get rid of it.*

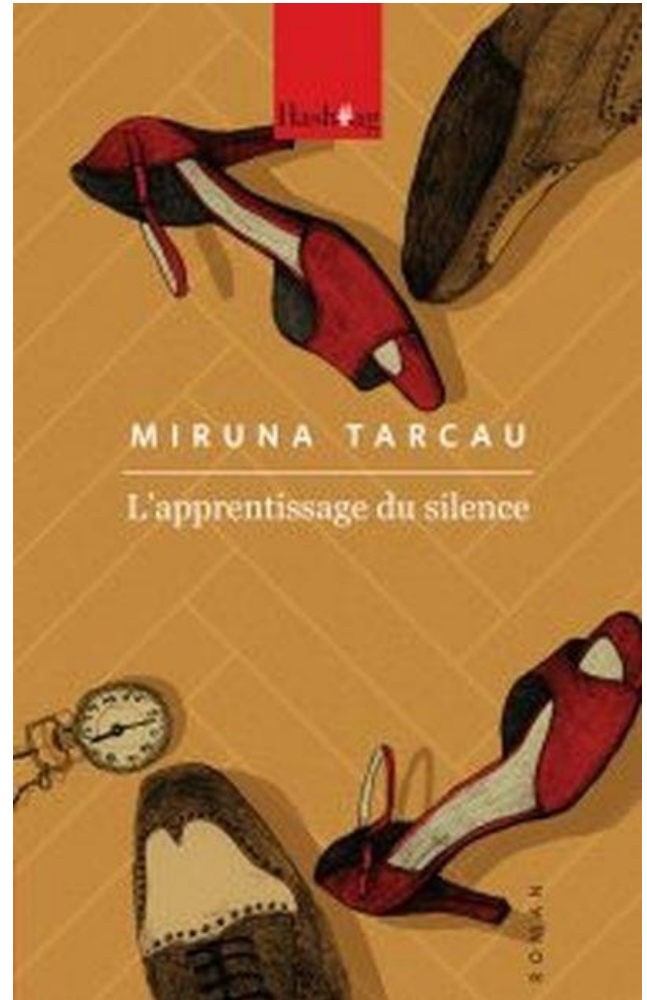
– Qu'est-ce que tu en penses toi, Élisabeth *my dearest?* Nancy *darling?*

L'avortement? Élisabeth acquiesça en se passant de commentaires. C'est vrai que c'était un droit. Elle voulait dire, c'est vrai que c'était terrible. Il paraît que c'était légal en Israël. Peut-être bien que c'était pour ça qu'une de leurs voisines avait déménagé dans cette partie du monde où il pleuvait des bombes.

– Et David alors? Qu'est-ce qu'il en pense?

Évidemment, les deux Boudeuses s'en fichaient pas mal de savoir ce que le mari d'Élisabeth pensait de l'avortement, mais il fallait bien dire quelque chose pour éviter de formuler tout haut ce qu'on murmurait tout bas. La trisomique leur avait été envoyée du Ciel pour les punir, parce que depuis le temps qu'ils vivaient à Montréal, Élisabeth n'avait été enceinte qu'une seule fois. Et ce n'était sûrement pas parce qu'elle et David pratiquaient l'abstinence.

Mais s'il y avait encore un endroit au monde où l'on pouvait en parler, c'était bien à *Women First*.

O OPINCĂ ROMÂNEASCĂ PE PARLAMENTUL DIN BUDAPESTA

Angela FAINA

Se împlinesc 100 de ani de la acest gest simbolic !

General Marcel Olteanu, a fost numit guvernatorul Budapestei în perioada august-noiembrie 1919 și a descris evenimentul referitor la "Cum au pus românii opinca pe Parlamentul de la Budapesta !"

Acest episod, este unul real, iar mai jos sunt prezentate imagini și textul ce redau descrierea sa. Armata

Română a alungat guvernul bolșevic al lui Bela Kun la 4 august 1919. Acest fragment a apărut inițial în cartea sa, "Huzarul negru" din 1926 și a fost apoi preluat în reeditarea cărții generalului Gheorghe Mărdărescu, "Campania pentru desrobirea Ardealului și ocuparea Budapestei"

Armata Română trecând un pod peste Dunăre, la Budapesta în 1919

"Opinca românească" a intrat în istoria europeană în august 1919, ca un eveniment inedit după eliberarea Budapestei de sub regimul comunist al lui Bela Kuhn, care transformase Ungaria în prima țară comunistă din Europa.. Ungaria se împotriva actului Marii Uniri din 1 Decembrie 1918. Armata Română a răspuns cu hotărâre atacului trupelor comuniste asupra Ardealului din martie 1919, trecând Tisa, punând pe fugă armata bolșevică ungară și apoi înfrângându-o, a ocupat Budapesta, în câteva zile, fără să tragă un foc de armă. Astfel s-a pus capăt regimului bolșevic ungar. Ca un simbol al victoriei și al intrării trupelor românești în Budapesta pentru prima oară, mucalitul sergent Iordan, a pus din proprie inițiativă o opinca românească pe port-drapelul Parlamentului Ungar, pentru a sublinia prezența armatei românești învingătoare.

"Cum au pus ostașii români opinca pe Parlamentul din Budapesta" - din însemnările generalului Marcel Olteanu

... și au intrat trupele noastre în Budapesta la începutul lunii august 1919. Palatul Parlamentului maghiar a fost pus sub paza unui pluton de vânători. Șeful gărzii de la intrarea

principală era sergentul Iordan, un oltean de la Craiova, potrivit de stat, negru, uscat și foarte vioi.

Intrarea Armatei Române în Budapesta

Deasupra palatului a văzut Iordan cum fâlfâia în vânt flamura ungurească – roșu-alb-verde. Faptul acesta nu l-a supărat prea tare, dar nici nu i-a plăcut...

Dându-și capela pe ceafă și scărpinându-se după ureche și-a zis:

- "Să dau jos steagul unguresc și să pun fanionul de la companie?... Asta ar ști și madama de la popota domnilor ofițeri s-o facă"... Dar am să chibzuiesc în așa fel ca să rămână de pomină și să fie și talpa României răzbunată..."

Zis și făcut.

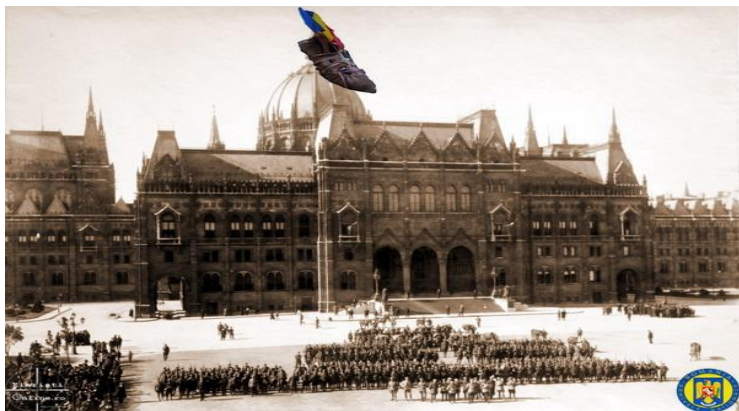
Chemând pe căprarul Bivolaru, s-au suit în norii Budapestei și au coborât steagul în lungul sforii, drept la jumătatea steaierului și, luând apoi opinca răsuflată a căprarului, s-a urcat ca un pui de urs și a pus-o drept căciulă în capul steaierului, lăsându-i nojițele s-atârne-n vânt.

și așa a fâlfâit multă vreme în cerul Budapestei steagul maghiar cu opinca românească deasupra lui...

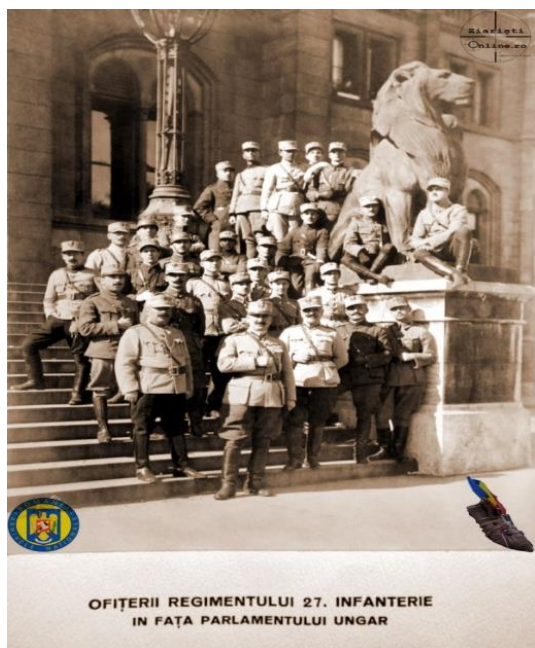
"Cine oare să fi făcut această tragică glumă? – îmi zise tovarășul meu de preumblare, domnul Ferency, un distins avocat pe care îl cunoscusem în metropola maghiară; și zicând, îmi arătă cu mâna priveliștea originală și neașteptată, care oprea în drum și întorcea capetele și altor trecători, ca fiind cel mai caracteristic și ironic simbol al îngrozitoareii realități, al catastrofei prăbușiri a unui organism orgolios și despot, tocmai sub călcâiul acelui organism pe care ținuse genunchiul de fier atât amar de vreme, pe care întotdeauna l-a considerat nevrednic de lumina soarelui și de care totuși o viață-ntreagă s-a temut..."

"Cine oare să fi dat vântului și să fi ilustrat cu atâta măiestrie și atât de dureros dezastrul iremediabil al regatului Sfântului Ștefan ?"... mai rosti domnul Ferency, cu privirea tristă, pierdută în văzduh, întrebând parcă cerul unguresc, dezolant de senin în ziua aceea. Apoi se întoarse cu privirea

spre mine și deși nu mai zicea nimic, am înțeles că ar vroi o lămurire. Îmi era milă de el, căci era un om distins la simțire.

Trupe de ostași români în fața Parlamentului Ungariei

**OFITERII REGIMENTULUI 27. INFANTERIE
IN FAȚA PARLAMENTULUI UNGAR**

- “Mă voi interesa, domnule doctor”, îi zisei cu o nuanță de înduioșare și, apropiindu-mă de santinelă, îi spusei să strige pe șeful gărzii.

- “Este chiar acolo, domnule general”, îmi răspunse vânătorul mic și îndesat, încordându-se și făcând cu capul un gest spre cheiul Dunării.

- Cum îl cheamă?

- Don sergent Iordan.

- Dar tu știi cine a dat ordin de s-a aciuat opinca ceea deasupra steagului unguresc?

- Da, domnule general, chiar don sergent a dat ordin azi dimineață și tot dânsul a și executat ordinul... acum stă de un ceas acolo să vadă ce-o să zică lumea și tot în cer se uită ca să îndemne și pe alții...

Mă-ntorc puțin spre stânga și nu departe zăresc un sergent și un căprar, care, fără să mă bage în seamă, gustau cu

frenezie roadele isprăvii lor – ilustrația magistrală a unui moment istoric.

Priveau când la trecătorii enervați și sanchii, când la opinca impertinentă și pe fețele lor tuciuiri și asprite de viforul vremilor se lămurea cea mai desăvârșită satisfacție.

Păreau niște inspirați și niște draci geniali. Întreaga oaste românească, întreaga nație mi s-au părut că se oglindesc în acești doi zdrențăroși, sublimi chiar prin gradul de perfecțiune la care poate ajunge o zdreanță...

De-aș fi fost singur! ...

Oh !i-aș fi privit ceasuri întregi fără să mă satur...!

și, poate, i-aș fi luat de gât și i-aș fi sărutat!

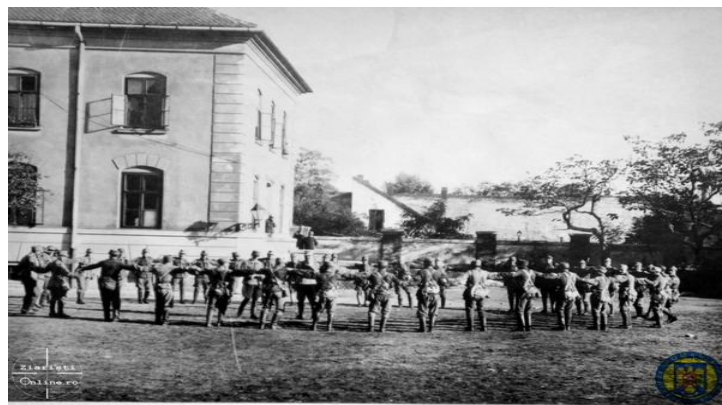
Dar... le-am făcut semn să se apropie și, arătând domnului Ferency pe sergent, i-am zis încet, foarte încet: “Acesta este glumețul, care fără o intenție răutăcioasă, desigur, și cu toată naivitatea unui poznaș, te-a făcut poate să suferi”... și domnul Ferency, scâldându-și ochii între genele-i umede, mi-a replicat cu adâncă melancolie:

– ” Dacă din sufletul și mintea unui simplu țăran ca acesta s-a desprins o asemenea pozna, atunci nu mă mir că sunteți aci ! ”

În după-amiaza aceleiași zile, m-am îndreptat din nou spre Palatul Parlamentului. Mă simțeam dator față de Iordan; trebuia să-i dau ceea ce în fața durerii domnului Ferency, nu i-am putut da.

REGIMENTUL 16. INFANTERIE. IN CAZARMA HONVEZILOR DIN BUDAPESTA

Ostași români încingând hora la Budapesta

L-am chemat – era nedespărțit de Bivolaru - mi-a povestit cum i-a dat în gând și cum a înfăptuit isprava lui. L-am lăudat și mi-am plimbat mâna mult pe fața lui suptă și radioasă și i-am dat un pachet de țigări regale.

Și nu știu cum, m-am pomenit că iau de nas pe căpraru Bivolaru, care se tot apropia de mine și pe care, cu cât îl priveam, cu atât mai mult pune stăpânire pe firea mea.

Era mic de statură, fața îi era smeasă și foarte pârlită de soare și vânt; în fundul capului purta niște ochi mici, căprui și scăpărători. Avea dinți mărunți, albi și frumoși și peste buza arsă de frigurile ostanelor abia mija o mustață roșcovană - un vulpoi de Mehedinți. Purta capelă pe sprânceană, iar în ce privește îmbrăcămintea, părea înfășurat cu totul într-un covor de petice, căruia expresia lui îi dădea ceva din prestanța unor odăjdii de samurai japonez fanatic.

O creștătură adâncă îi stăpânea obrazul stâng și alta mai lată, se răsfața pe gât, sub urechea dreaptă; mai în sus de mână, pe antebrațul stâng, se zărea o cicatrice respectabilă...

L-am întrebat unde a fost rănit. Mi-a răspuns cu naivitate și scurt:

- "Peste tot, domnule general !".

și desfăcând repede o moletieră, mi-a arătat o rană de schijă, abia vindecată, la pulpa dreaptă; apoi, deschind singurul nasture pe care îl mai avea la veston, puse degetul pe o dără de baionetă în lungul coastelor din dreapta care se vedea în întregime printre cele câteva şuvițe de pânză destrămată ce alcătuiau cămașa lui Bivolaru.

Și era gata să-mi mai arate și alte răni, dar l-am întrerupt:

--Bine, bine... văd că ești creștat ca un răboj; dar unde ai căpătat rănilor? În ce lupte?..."

și iarăși cântecul lui:

- "Peste tot, domnule general ! În Carpați, la Rășinari, la Olt, la Siret, la Oituz și chiar pe Tisa în aprilie, că eu, domnule general, am fost poate în patruzeci de atacuri mari și, în adevăr, eu sunt răbojul isprăvilor regimentului nostru... pe mine sunt creștate toate de la 1916 încolo... și nu mă las nici mort !..."

- Ei și acum îți pare bine că făcurăm România Mare și că faci de gardă, tu, căpraru Bivolaru de la Mehedinți, tocmai aci la Budapesta? și el, încordându-se și privindu-mă soldătește drept în lumina ochilor, îmi răspunse sfătos și cu mândrie:

- E lucru mare, domnule general...! Dar... am auzitără că mai e și o Viena !...

Acestui "nebun în toate mințile", acestui prototip al zdrențelor noastre glorioase de la 1917, care își dă seama perfect până unde se poate întinde fizicește România Mare, nu-i intra totuși în cap că: numai pentru ce vedea s-a ostenit el și atâția alții și au albit meleagurile cu oasele lor ????

El, Bivolaru, sinteza neamului său, elegant la simțire și la gândire, fără să poată exprima, înțelegea totuși numai una și bună : "faima și duhul românesc cât mai departe.. !! ... și peste România-Mare, România spirituală, România fără hotare". (- citate din "Huzarul negru" 1926, General Marcel Olteanu)

Regele Ferdinand I, dintr-o noblețe exagerată, nu a permis armatei să arboreze drapelul românesc pe clădirea

Parlamentului de la Budapesta, așa cum ar fi fost îndreptățit să facă orice învingător. A făcut-o în schimb acest sergent Iordan, un oltean mucalit și zănat care a cocoțat, în vârful catargului, deasupra drapelului maghiar, o opincă găurită, imagine rămasă mult timp de pomină....

Biografia de excepție a unui mare general român: Marcel Olteanu

Olteanu Marcel s-a născut la 4 mai 1872 în Craiova. Urmează cursurile Școlii militare de ofițeri și școala de Război din București. După absolvire, având gradul de sublocotenent, Marcel Olteanu a ocupat diferite poziții în cadrul unităților de cavalerie sau în eșaloanele superioare ale armatei. El a fost primul comandant al *Liceului Militar „Nicolae Filipescu”* (cu gradul de căpitan de cavalerie) de la Mănăstirea Dealu între 1912-1917 când liceul s-a refugiat la Dorohoi, în Moldova, zona neocupată de inamic. Fiind comandant al Regimentului 2 Călărași, a condus unitatea în luptele grele pentru recucerirea și păstrarea dealului Cireșoia, pe frontul de la Oituz, Coșna și Cireșoia, în bătăliile toamnei anului 1917.

Generalul Marcel Olteanu .

A fost șef de stat major al Corpului I Armată, comandant al Brigăzii 3 Roșiori și comandant al Diviziei 6 Infanterie, remarcându-se pe timpul Bătăliei de la Oituz 1917. Pentru merite deosebite în război, a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a.

"Pentru vitejia cu care a condus Brigada descălecată în luptele de pe Valea Oituzului în iulie și august 1917, s-a distins prin atacurile date de brigada sa pentru cucerirea importante pozițiuni de pe Coșna."

Emis prin "Înalt Decret no. 1327 din 11 noiembrie 1917"

Având gradul de colonel, a fost numit în noiembrie 1917, comandantul Corpului Voluntarilor Ardeleni -Bucovineni cu baza la Hârlău. Ajuns general de brigadă, a fost comandant al Brigăzii 3 Roșiori și apoi a Diviziei 1 Infanterie (Regimentul 17 Dorobanți "Știrbei Vodă" din Turnu- Severin și

Regimentul 31 Dorobanți Calafat) .A comandat trupe în Basarabia în 1918, Maramureș și Ungaria în 1919.

În aprilie-mai 1919 este comandantul Detașamentului Mixt din Maramureș, format din 3 divizii românești și două divizii ardelenesti (diviziile 16 și 18 ardeleni). Respinge atacurile bolșevice maghiare și ucrainiene și apoi trece la ofensivă și eliberează nord- vestul țării. Detașamentul Mixt făcea legătura în flancul drept operativ a Armatei din Transilvania cu flancul stâng a noii create armate cehoslovace.

Generalul Traian Moșoiu(stânga) și generalul Marcel Olteanu (cu caschetă), la trecerea peste Tisa pe un pod de pontoane construit de geniștii Armatei Române

În 1931 generalul Marcel Olteanu a îndeplinit funcția de Inspector general al armatei. A scris lucrările: *“Carte ostășească, ostașilor români”* apărută în editura Institutului de Arte grafice C. Steflea, București 1915, *“Deprinderi tactice pentru ofițerii de toate armele”* (1910) , *“Manevra de aripă”* (1912), *“Din amintirile unui luptător”*- Editura Cartea Românească București și *“Huzarul Negru”*- 1926; în ultimele două sunt menționate memorii cu operațiunile militare ale anului 1919 din Maramureș și Ungaria bolșevică a lui Bela Kun.

General Marcel Olteanu

A avut următoarele grade militare: sublocotenent - 08.07.1891, locotenent - 01.01.1894, căpitan - 28.11.1900, maior - 10.05.1910, locotenent-colonel - 01.04.1914, colonel - 10.05.1916, general de brigadă 1917. A îndeplinit funcții de comandant de regiment, brigadă și divizie în campaniile anilor 1916, 1917și 1918.

A decedat în 1943 la București. Numele lui este înscris pe monumentul de la Tg. Ocna, dezvelit în 1928. În localitatea Cilieni, județul Olt, o stradă poartă numele generalului.

Pentru merite deosebite, a fost distins cu următoarele medalii :

	Ordinul „Coroana României” în grad de ofițer (1910)
Medalia ”Avântul Țării” (1914)	
	Ordinul ” Mihai-Viteazul”- clasa a III-a

TRIBALIA *Marius FINCĂ*

Cunoscută în ultima vreme sub denumirea de Timoc, provincia Tribală – trei balauri, stindardul dacilor – a fost parte integrantă din vatra românismului, mulți punând-o alături de Oltenia și Banat ca centrul de formare a limbii române. Personal, fără a bagateliza cu nimic eforturile istoricilor și lingviștilor pe acest subiect, nu am fost deloc convins de argumentele lor, contraargumentele atârând mai

greu în opinia noastră. Admirabilul profesor Viorel Dolha, chiar așa își intitulează un studiu, *Tribalia și Daciile sud-dunărene – leagăn al românismului*, articol din care vom extrage câteva idei. Despre acești tribali istoricii vechi aparent se contrazic, fiind considerați traci (Strabo, Diodor, etc.) sau iliri (după Ștefan din Bizanț), dar noi știm azi gradul înalt de înrudire între ei, având aceeași origine arimină, și unii și alții fiind copiii aceleiași mame, cum scrie pe o plăcuță de la Sinaia.

N. Iorga spunea că „atât în Serbia cât și în Bulgaria sunt sute de mii de români care trăiesc dincolo de apă tocmai cum trăiesc oltenii și țărani munteni pe malul cel stâng”, iar G. Vâlsan că avem aici „o adevărată Bucovină de Sud”.

Prin regiunea Timocului, se înțelege azi, un teritoriu din estul Serbiei și nord-estul Bulgariei, populat din totdeauna de românii/vlahii timocenii. Înaintea cuceririi romane teritoriul purta numele de Tribală de la dacii ce o locuiau și era mai întinsă spre est, așa cum o prezintă și marele român, Ioan di la Vidin.

Noi o tratăm separat de vlahiile sud-dunărene, datorită unui specific al acestei provincii care a permis conservarea românității până în ziua de azi. Pentru cât timp însă de acum încolo?

În această regiune s-au găsit urme foarte vechi de civilizație, fiind prima atestare a folosirii uneltelor agricole din Europa. Desigur, pe ambele maluri ale Dunării, unde la Lepeski Vir și Cuina Turcului au fost făcute aceste descoperiri, la care se adaugă multe alte urme ale unei civilizații de dinainte de vremurile istorice.

Tribalii aveau o organizare statală proprie și s-au remarcat în bătălia contra lui Filip al II-lea al Macedoniei, pe care l-au înfrânt și l-au rănit. Teritoriul a făcut parte și din regatul lui Burebista, apoi din Imperiul Roman, sub denumirea de Moesia Superior, iar după retragerea aureliană (271-275 d. Hr.) a luat numele de Dacia (Aureliană).

În 285 Dioclețian împarte teritoriul în 4 provincii: Dacia Ripensis lângă Dunăre, Dacia Mediteranea cu centrul la Niș, Moesia Prima în nord-vest și Dardania în sud. Apropo de Moesia, cronicarul grec Niceta Choniatus afirmă despre locuitori că „înainte se numeau Mizi, iar acum Vlahi”. Această organizare a dăinuit până în timpul lui Iustinian.

Ulterior a fost sub stăpânirea împăraților Constantinopolului, sau sub suzeranitatea acestora, mai mult sau mai puțin. A mai făcut parte și din Imperiul Asăneștilor, parțial din regatul Ungariei, al Țării Românești, Serbiei sau Bulgariei până la cucerirea otomană de la sfârșitul secolului al XIV-lea. Timocul a fost numit de daco-moesi Timakus, iar Morava va fi Margus, provincia numindu-se Margensis (sârbii îi spun Craina, care înseamnă tot margine).

Legăturile dintre N și S Dunării sunt evidente și prin strămutările de populație. În anii 10-12 d.Hr. consulul Sextus Aelius Catus transferă 50.000 daci la sud de Dunăre, iar la 57-67 guvernatorul Moesiei strămută 100.000 suflete în dreapta fluviului.

În 329 Constantin cel Mare a făcut pod de piatră peste Dunăre. Importanța excepțională în destinele imperiului roman a zonei între sec III-VI l-a făcut pe V. Beșevliev să vadă în statul roman de atunci un „imperiu roman de neam tragic”.

În secolele VII-VIII găsim o Valahia de Vidin ce ajungea în sud până la râul Pec în actualul Kosovo.

La 818 „ducis Timocianorum” trimit soli la franci spre a solicita ajutor împotriva bulgarilor. Stoian Marokovici în „*Les problemes serbes*” se referă la Constantin Porfirogenitul care menționa că pe Morava, Mlava, Pecus nu erau sârbi, ci o altă „populație de o altă formație etnică”.

Pe la anul 1113 găsim la Vidin pe Nicolae Basarab: „*1113 Nicolai Basarab ot Vdi ot Bulgaria*”, cum spune inscripția de la Veneția.

Nicolae Iorga consemna că „pe la 1200 Ștefan Nemanja dă Hilandarului 170 de familii de vlahi, cu juzii lor. Sub Ștefan Uroș I se adaugă alte 30 de familii la Drin. Donații se mai fac, cu sutele de familii de Ștefan Nemanja pentru mănăstirea Jicea, de Ștefan Uroș II pentru o altă mănăstire și pentru Gracianita, de Dușan pentru o mănăstire lângă Prizern. Vlahii sunt pe atunci și lângă Marea Adriatică, și în Zeta și pe la Priștina”. Istoricul ceh Jirecek, marele specialist în istoria Balcanilor, consemnează nume romanice în toată regiunea Nișeva, Struma de Sus și Ischer precum: Herul, Banișor, Crețul, Borbulovici, Viturcii.

În 1210, voievodul Mihail al Transilvaniei vine cu o armată din saxoni, români, secui și pecenegi în ajutorul țarului Asan Burul din Vidin. Aceasta este o știre foarte interesantă pentru că pe de o parte vorbește de țarul Asan, din tagma asanilor (sau asenilor cum apare în alte documente), el fiind din neamul vechi al burilor, populație traco-getă ancestrală pe aceste meleaguri. Mai mult sprijinul dat de Mihail este datorat înruderii dintre aceștia, deci și voievodul transilvănean avea (și) sânge românesc în vene.

Asan II stăpânea și Cetatea Severin pe care o pierde la 1236 pentru a păstra ținutul timocian Branicevo. După 1240 ungurii vor ocupa Maciva și Braniceva. Există aici un Greburius ban de Cucevo și Branicevo. O parte a zonei (fără să atingă Timocul) va fi dăruită de regele Ungariei ginerelui

său sârb Dragutin. Va fi restituită însă lui Carol Robert. Vidinul era al despotului Șişman și urmașului său Mihail. Statul Timocean de la Dunăre dintre râurile Pek și Lom (1280-1397) avea o populație majoritar românească și o dinastie în mare parte de origine română (Srăcimir era fiu de domniță româncă și soț al unei românce).

Primele mănăstiri din zonă datează din sec. XIII și cărțile istorice sârbești spun că sunt făcute de Radul I Voivoda Vlașci. La sfârșitul sec. XIII în această parte a Serbiei a fost o evidentă ridicare a elementului românesc, regii sârbi au dat privilegii românilor și cnejilor lor. Iorga amintea o teză conform căreia în sec. X chiar era o formațiune politică în zona Vidinului ce și-ar fi extins autoritatea și asupra malului stâng al Dunării.

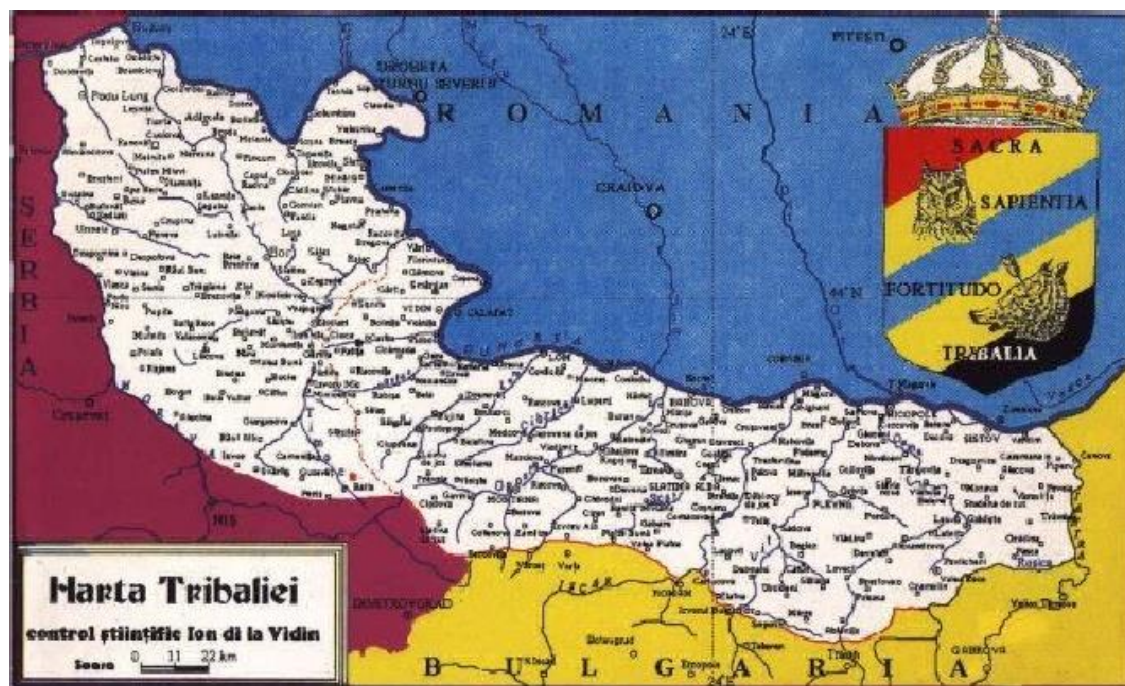
După unii ar exista aproximativ 800 de urme de patrimoniu istorice identificate, mai adăugăm că tot împărații romani au săpat în piatră pe malul Dunării începând de la Cladova și până la vărsarea Moravei, 4 Tabule imperiale romane care se văd și astăzi, prima este lângă Orșova: „Tabula Traiană”, „Tabula Vespasiană”, „Tabula Tiberia” și „Tabula Dioclețiană” (conform Cristea Sandu Timoc)

Kekaumenos din sec. XI vorbind despre vechii locuitori de la sud de Dunăre și lângă Sava spune că „*îi numim daci și besoi*”. Ținutul ajunge de pe la anul 1000 iar în stăpânire bizantină vreme de două secole. După cum relatează clericul Ansbert, participanții la cruciada a treia au fost atacați de vlahii dintre Timoc și Morava. Niketas Choniates și Kekaumenos amintesc de o tradiție a rezistenței valahe în fața bizantinilor. Primele mănăstiri din zonă datează din sec. XIII și cărțile istorice sârbești spun că sunt făcute de Radul I Voivoda Vlașci.¹

În sprinjinul acestei idei voi da două citate din Laonic Chalcocondil (Sec. XV), care confirmă originea comună a sarmaților și a urmașilor direcți ai geților: „Așa știu și pot spune că tribalii și misii și ilirii și croații și polonii și sarmații vorbesc același grai. Și dacă, din aceasta, ar fi de tras o concluzie, neamul acesta ar fi unul și același și de aceeași origine”. Privitor la misi și tribali scrie: „După aceea a pornit asupra **misilor și tribalilor. Acest neam, cel mai vechi și mai mare din popoarele din lume**, dacă s-a desfăcut dintr-un trib al ilirilor și s-a așezat cu locuințele în țara ce o au, sau dacă, după unii au pornit de dincolo de Istru de la marginile Europei, din Croația și de la pruşii care ajung până la Oceanul Arctic, și din țara Sarmației, acum așa numita Rosia, ținut nelocuit din cauza frigului, și pornind deci de acolo și trecând peste Istru, au ajuns în regiunea de la Marea Ionică și astfel s-au întins mult până la venețieni și, cuceritori fiind, au rămas cu locuințele, sau dacă dimpotrivă e mai bine de spus că au pornit de aici din țara de la Marea Ionică și trecând peste Istru au ajuns departe sus în lume, n-aș putea-o spune, susținând cu siguranță. Totuși știu atâta că aceste neamuri se deosebesc prin nume unul de celălalt, prin obiceiuri însă nu, și e vădit încă acum [sec XV n.n.] că vorbesc aceeași limbă și au același grai. Răspândindu-se prin Europa s-au așezat cu locuințele în multe părți”.²

1. info-valahia.blogspot.com

2. Laonic Chalcocondil, *Expuneri istorice*, pag 41

Harta Tribaliei

(iulie 25, 2011, astraromana)

„IARBA VERDE DE ACASĂ”

Cristina-Marina MURGEA

„Iarba verde de acasă”

„Iarba verde de acasă,
Eu știam că-i dor ascuns..
Pe-aici, crescând prea deasă,
Se aruncă, după tuns!”

Mă gândesc cum caii tatii,
Chiar ca în povești ar fi!
Nărăvași, de după gratii,
n-ai putea ca să-i mai ții !”

spuse dragul meu, bătrânul,
care-n câmpul verde-i dus..
atunci, când a luat el drumul,
să ne vadă, în Apus.

Mă ruga să-l las prin iarbă,
Cu picioarele, desculț
și-mi râdea, șoptind în barbă :
„știi s-o tai, dar s-o asculți?”

„Dați voi bani, semințe luați,
Iarbă răsădiți din plin,
Ca s-aveți ce să tăiați..
La ce bun, atâta chin?”

„Măi tătucă, iarba asta,
Pe aici, îi spun gazon;
O tăiem și cu-asta basta!
Ne-a dat ea, puțin ozon!

Voi prin curte creșteți cai,
Oi și vite, păsări, porci..
Aici, te bucuri că ai
Un gazon, ca să-l întorci;

Munciți, toată ziua,
Mă uit și te văd slăbit..”
„Aci, însă, nu-i nimica
De făcut, și-s obosit!

Mă întind, puțin, aice,
pe gazonul tău, de-mi dai
voie, să-l aud ce-mi zice
înainte ca să-l tai!”

Asta fu, dar altă dată,
Mers-am într-un parc vecin;
„hai, că asta e prea lată!”
Spuse tata, din senin;

Privind el, în depărtare,
Se tot miră, fără leac :
„Cu un băț, o minge tare
Lovesc doi, înspre un lac!

Uite-i, se pornesc agale

Căutând, fără sfârșit,
Să găsească ei, o cale,
Pe un loc, proaspăt cosit!

Nici măcar o vorbă mică
nu-și spun, deși par amici!
Merg, de parcă le e frică
Să nu calce pe urzici!

Iarba asta, dragă fată,
Mi se pare că e pir,
O urăște lumea toată,
De tai-așa..orice fir!”

Lenevinda toamnă

Leneșă-i toamna de-odată!
Vântu-adie-n loc să bată,
Frunzele nu cad în tină,
Frigul nu vrea ca să vină;

Scurte ploi răcoritoare,
naturale „stropitoare”
spală, ca o gospodină,
casa naturii să întrețină!

Păsări le-și susțin „pledoaria”!
Poate de aici feeria
Martorii căreia suntem
În acest ecosistem ?!

Convins-au ele Divinul
C-anotimpu-n care vinul
Băut din pocal, pe brumă,
Pare că nu ne îndrumă

Să culegem bobul sacru,
Susținând că-i încă acru
Că nici graurii nu-l fură
De la noi, din bătătură ?

Ele spun c-au interdicții,
Iar plecările lor, restricții,
Pentru c-au găsit la stoluri
și chiar printre turme, goluri,

Așa-ncât, se-abat din norme
Cu bizarele lor forme ;
Nu le ies sincronizările,
Deci, n-au pregătit migrările;

Greierii cântă de pică,
Disperând orice furnică !
De la toamn-au grațiere,
De-altfel, singura lor avere ;

Un păianjen chibzuiește
să creeze arhitectonește,
o acaparatoare plasă,
împletită-n colț de casă ;

Rățele, pui mici își plimbă
și un mal cu altul schimbă
Peste râul calm, cuminte,
Ei să-noate iau aminte;

Libelule mici planează
Peste stuf, în vârf s-așează
și scrutând se uită-n zare,
Cu-obiceiuri „militare”;

Crizanteme zulfate,
Cu rochițele plisate,
Mai tronează în grădină
Sfidând bruma ce-o să vină.

Nici un coș nu scoate fum,
Semn că lemnele nu-s scrum
și stau, încă, stivuite,
Pentru iarnă pregătite ;

Furișându-se haină,
Noaptea, totuși, va să vină
În avans, câteva ceasuri,
Pentru-a lunii ei popasuri.. ;

Ignorând ce fel d-intenții
Ori de cochetații pretenții,
Toamna leneșă îmi place
Pur și simplu-așa.. cum „zace”!

Vara canadiană

Din pletele curgânde îți cad flori,
Când pe pământ pășești ușor, ușor.
Aș vrea acest miracol să cuprind
și , repede, în brațe să te prind,
Că stai puțin și neconvincător,
Fără să-ți pese c-aș putea, de frig, să mor..
știi c-aș reînvia, oricând, la glasul tău,
șoptit:
E vară! Nu-i timp de.. dormit !

BUCURIA DE A TRĂI ÎN PROZA RECENTĂ A VERONICĂI PAVEL LERNER

Anca SÎRGHIE

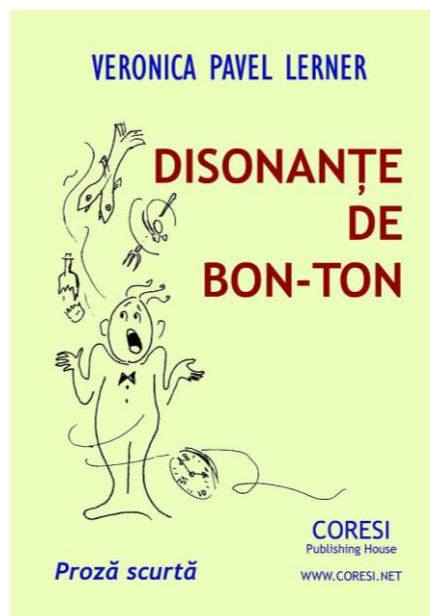
Noua carte a Veronicăi Pavel Lerner, intitulată *Disonanțe de bon-ton*, apărută la Coresi Publishing House, 2019, îmi face cu ochiul irezistibil, așa cum stă așezată pe masa mea de scris, ademenindu-mă cu coperta hazlie și cu strașnica idee de a fi solicitat colaborarea graficienei Adelaida Mateescu, artistă care a ilustrat pe un ton comic situațiile dezvăluite de autoare în textele sale. La modul mărturisit,

Veronica Pavel Lerner îndrăgește genul prozei umoristice, dacă ar fi să reținem din schița *Dintr-una-ntr-alta, cu sonor* că, aflată într-o sală de așteptare la medic, ea scoate din poșetă volumul Ioanei Pârvulescu *Întoarcere în secolul 21*. "Scrise alert și cu un umor de bună calitate, -se confesează scriitoare canadiană- textele m-au scos din frica provocată de orice vizită la doctor. Îmi place s-o citesc pe Ioana Pârvulescu, mă regăsesc în paginile ei" (p.113) Nu altceva își propune autoarea volumului *Disonanțe de bon-ton*, decât să consoneze cu cititorii ei, care să se regăsească în năstrușnicele ei relatări. Ca și mine, nu mă îndoiesc că mulți dintre lectorii volumului își vor reaminti textele citite în „Observatorul” de la Toronto sau în revista literară online „LaPunkt”. Dar tentația de a le reciti așa cum ele se află așezate cu o logică tematică ce le potențează sensul este un izvor de încântare. Așa le-am reluat eu, cu bucuria de a nu putea să mai las cartea din mână, ispitită de observațiile percutante și de inteligența unor remarci, prea numeroase ca să le dezvăluim aici. Lăsăm cititorilor satisfacția de a le întâlni și savura în paginile noului volum al scriitoarei. Nu rămâne decât să-l asigurăm că genul prozei subtil umoristice este între cele foarte dificil de realizat, iar cartea de față este o izbândă în acest sens. Deși le citisem rând pe rând în pagini de revistă, schițele Veronicăi Lerner m-au impresionat mult mai puternic atunci când le-am reluat în buchet. Impactul lor a fost mult mai puternic, iar ideea autoarei de a le așeza în volum o socotesc excelentă.

Față de cărțile anterioare *Miniaturi de dincolo de Ocean*, 2000, *Gânduri printre rânduri*, 2001, *Binecuvântatul prezent* 2006, *Oameni pe care i-am cunoscut* 2015 și *Oameni-Repere-Mărturii*, 2018, apariții care atestă în sine o prolificitate remarcabilă fie că autoarea scrie poezie sau creează proză, Veronica Pavel Lerner nu se dezmințe, literatura Domniei Sale pivotează pe realitatea trăită direct. De aici și valoarea autobiografică-memorialistică a prozei sale. Așadar, un volum confortabil de proză scurtă, inspirată din viața cotidiană, situațiile evocate din propria experiență de viață civică părănd dintre cele mai frecvente. Dar surpriza potențată de la un text la altul este atitudinea pe care o ia față de aspectele consemnate. Veronica Pavel Lerner nu înțelege să bifeze îngăduitoare nicio nerânduială observată în jurul ei.

Generoasă, de felul ei, autoarea consemnează cu un umor bonom caractere dintre cele mai diferite la oamenii din preajma sa, situații năstrușnice, greșeli de exprimare în mânăuirea limbii, evocând episoade îndepărtate sau recente din propria existență. Linia care iese din condei este totdeauna sigură, scriitoarea conturând flash-uri de viață care îndeobște scapă unei priviri grăbite.

Privite în tot, schițele capitolelor noii ei cărți *Ai carte, ai parte, Cumpărați, cumpărați, cumpărați, Caută acul în carul cu fân, D-ale canadianului, Călători din toate țările, uniți-vă!*, dezvăluie, dincolo de crusta hazlie a acestei proze, o conștiință care nu trece cu vederea micile gesturi purtătoare de sensuri acute, ci îndeamnă cititorii să se amuze, dar nu mai puțin să și cugete. Râsul Veronicăi este asanator, iar modul cum amuzamentul devine un leac contra relelor de tot felul găsește în autoarea volumului *Disonanțe de bon-ton* un exemplu demn de urmat. Aceasta și pentru că viața dramatică pe care scriitoarea din Canada o duce în prezent în singurătate nu te lasă să crezi că autoarea are motive de veselie tonică. Totuși noua carte poate convinge că râsul este cel mai bun antidot pentru stres și pustiul cotidian. Aceasta se întâmplă numai atunci când ființa unui om este atât de bogată interior, încât poate dărui și celorlalți din miezul miracolului pur al bucuriei de a trăi. Veronica Pavel Lerner ne dă lecția de a înfrunta curajos urâtul și greul, căror le opune frumusețea caldă a cuvântului scris. Și nu ne îndoim că palmaresul literar al Veronicăi Pavel Lerner, aflată în plin elan creator, așa cum scrierile ei în ultimele două decenii sunt publicate în limba engleză, franceză și română, se va completa în anii ce vin cu alte noi titluri.

EXPOZIȚIE DE PICTURA ÎN CADRUL FESTIVALULUI CANDELA LA CASA ROMÂNĂ - MONTREAL

Rodica VINCA

– artist plastic

La Casa Română, în ziua de 10 Noiembrie s-au reunit într-o activitate demnă de apreciat 12 artiști români- o expoziție cu o tematică și dimensiune diversă - intervale spirituale transpuse în diferite maniere de exprimare artistică. Crâmpie de suflet transpuse în fiecare pictură sau sculptură, devin mai mult sau mai puțin semnificația unei stări trăite de autor. Și am să-i enumăr pe fiecare în maniera în care

lucrările lor impresionează prin valoare artistică și estetică.

MODEST BURSUCANU – Valențele portretului în arta lui Modest Bursuceanu, figuri de o veridicitate pregnantă, îndreaptă atenția către chipul uman, un intens interes pentru artist, o redare a portretului la cote înalte. Fundamental monocrom, figuri sobre, chipuri brăzdate de timpul necruțător ori chipuri și trupuri mângâiate de tinerețe. Aceste reprezentări ating o maturitate de necontestat a realizării artistice. Modest Bursuceanu își definește profesiunea și locul în lumea artei la nivelul cel mai ridicat. Viziunea artistică, tehnica maestrului, îmbinarea tuturor elementelor într-un singur conținut cu caracter unic și special al portretului, trăsături fizice și morale create prin aceasta viziune artistică, au un caracter profund individual, concept definitoriu în artă pe care o redă cu multă expresivitate și personalitate, calități fundamentale ale acestui mare artist care te trimite cu gândul departe în istorie în sec. XV - la Leonardo Da Vinci.

SORIAN - Lucrările lui prezintă o trăsătură distinctă, o notă de diversitate cât și o constanță a genului reprezentativ al creației sale. Pictura suprarealistă a lui Sorian analizează parcă energii spirituale ce converg într-un echilibru dintre spiritualitate și viziunea cromatică. Suntem furați în contemplare de mirajul tematicii și al culorii, strecurând printre nuanțele de bleu și albastru cobaltic, picături mărunte de culoare, motivele colorate, lăsându-se înșelate de ceea ce dictează sufletul artistului.

Pictura lui Sorian te îmbie spre tărâmurile de sacralitate și veșnicie. Artistul conștientizează că prin ceea ce penelul său redă, ceea ce el simte – definește într-o măsură sau alta spiritualitatea, o reprezentare într-o manieră specifică, proprie, parcă fiind subordonată unui concept de sorginte sacră ca și credința în Dumnezeu.

CATALIN DOMNITEANU – vine cu o lucrare de mare anvergură, o sculptură ce simbolizează orașul într-o „tacere” (semnificativă), orașul ce adăpostește vieți și povești nespuse. Tehnica folosită de Cătălin Domnitanu „solar stain – engineering art” reprezentarea de o mare ținută artistică, o expresivitate în tridimensional, conturată în linii sinuoase, culoarea, lumina, energia sunt mesagerii creației artistice a

acestuia.

Este o tehnică milenară, la care artistul adaugă propria sursă de inspirație. Această piesă absolut remarcabilă, foarte exclusivă și interesantă, parcă îți deschide noi orizonturi de contemplare și interpretare, o lume nevăzută, o lume de explorat.

RYAN ILINCA - are o capacitate creatoare în transpunerea pe pânză a unor simboluri parcă inspirate din alte sfere ale existențialului sau din alte creații similare direct din natură poate, realizează un semn propriu o trăsătură identitară cu amprenta individuală indusă prin actul artistic.

Cromatică remarcabilă, tematica ce te îndeamnă la reflecții profunde, diverse, curajoase.

PETRE BIRAU – Ne-am familiarizat cu prezenta portretistului Petre Birau aici la Montreal, îl avem invitat din nou în mijlocul nostru cu lucrările lui cu tușă specifică. Portretele de țărani cu chipuri brăzdate de trecerea timpului și de muncă, arta lui Petre cu o cromatică pală, sobră, uneori tristă, dăruită nouă (sa) ne bucurăm, dar parca e și un indemn la reflecție, la aduceri aminte, la istoria țaranului român.

OCTAV BIBERE - Întregul artistic al lui Octav, o libertate în imagini, o gândire proprie originală, o înțelegere și manifestare cromatică ce încântă privirea. Valoarea artistică este pe măsura mesajului pe care artistul dorește să ni-l transmită. Tehnica și cromatică personalizată, lucrări delicate și elegante ca într-un zbor de păsări călătoare.

MODESTA LUPASCU – pentru prima dată în mijlocul nostru, vine de acasă, din România, cu lucrări de o originalitate de necontestat. Modestă - fondatoarea catedrei de animație și concepție grafică pe ordinator la Academia de arte plastice din Iași, ne surprinde cu lucrări de o cromatică specială, contemplarea, îți sugerează o mișcare secvențială, iluzia de mișcare a unui fluid, imagini curgând în culori fantastice perfect armonizate.

ANCA CIUPITU – ne surprinde cu lumea animală în picturi realiste, superbe - o reprezentare reală a unei lumi în care câprițele Ancăi și culorile se metamorfozează, capătă puteri nebănuite, asociate ritualului montan.

EVA HALUS- lucrări cu nuferi palizi, flori plutitoare pline de grație pe care pictorița le redă cu pasiune. Pentru egipteni, în antichitate, nuferii erau cele mai frumoase flori, aveau credința că soarele a răsărit prima dată dintr-o floare de nufer.

CARMEN DOREAL – vine cu două lucrări de dimensiuni largi, în care cromatică îți sugerează răsărituri, optimism dar și neprevăzături.

CSABA ALBA – un debutant pe care îl încurajăm să continue.

Și RODICA VINCA – orchestratoarea acestei expoziții, pe care o consider de mare calitate, unde am reușit să adun artiști de mare valoare, artiști români de la Montreal și de acasă, din România.

Lucrările mele în tehnică mixtă unele „impasto knife”, acrylique și rășină, în care am dorit să redau un flux energetic, optimism și luminozitate. Am prezentat și o tematică florală cu reprezentări și îmbinări armonioase de culoare care sper să fi impresionat publicul.

În încheiere mulțumesc colectivului de artiști care au răspuns la această activitate, cu speranța că și în viitor ne vom reuni în manifestări de anvergură și mare calitate.

Picturi din cadrul expoziției (de Rodica Vinca)

VERSURI

Spovedania unui păcătos

Permis-am anilor, permis-am bătrâneții
Să-mi ia, încet, vigoarea tinereții.
N-am fost, de frica bolilor, prea speriat
Nu am trăit nici cumpătat, nici așezat.

Plăcerea,-mbuibarea au fost pe locu-ntâi
Să caut un vinovat, nu-i vina nimănui,
Că-s cocârjat, lipsit de sănătate..
Un imprudent, mi-am bătut joc de toate.

Fiind șef, n-am iertat, am emis sentință
Magistrat, cu legea, fără căință
Foloseam inteligența spre-a face rău
Și-am rămas pierdut în labirintul meu.

Minciunii, n-am putut, să îi țin piept,
Nu l-am susținut, politic, pe cel drept.
M-am aciuat pe lângă cei mai tari
Dar incorecți, meschini, avari...

Mi-am convins amicii să-l voteze,
Pe unul ce-a urcat pe metereze,
Pe-o scară de promisiuni deșarte..
De când a ajuns SUS, nimic nu-mparte.

Credeam că fără a da iubire, o voi găsi
Că mi se cuvine și-o voi întâlni
Că pot subjuga un suflet sensibil
Fiind arogant, schimbător, teribil.

Acum mă simt sfârșit, teama m-a cuprins,
Chiar teama de-a trăi, ura m-a învins..
În coșmarul nopții, iubirile-mi mor
În loc să fiu furat de vise-n amor.

De spaima de-a nu pierde, am tot pierdut..
Și-s prea bătrân.. s-o iau de la început
Frustrat, îngenuncheat, singur pe lume
M-am SPOVEDIT și spun o rugăciune.

Marcela STRAUA

Să-mbrățișez al țării pământ

Aș vrea să sorb lumina cu gust de răsărit
S-alung zbuciumul nopții când zorii s-au ivit,
Să urc spre ramuri cu miros de iubire
Cu visul de mână ș-adevăru-n privire.

Să levitez deasupra planetei Pământ,
Cu taine păstrate și dorul din cuvânt,
Să rătăcesc prin minute îmbătrânite
De trăiri rănite în ceață învelite.

Prin cer cu nori încovoiați de ploaie
Picături curgând în lacrimi șiroaie.
Să mă întorc la anii trecuți ce scâncesc
Să pun iubirea-ntr-o icoană, s-o dăruiesc.

Iar timpul curgând, zbor de păsări -cârduri
Cu dor p-aripi, să-l pierd prin anotimpuri.
Suspinele să le adun în versuri-cuvânt,
Cu gândul să-mbrățișez al țării pământ

A-nghețat și sentimentul

Picăturile de ploaie ți-au spălat surâsul
Lacrimile-au înghețat, s- aude numai plânsul..
Trupu-ncet, e scuturat, de - un jurământ dezlegat,
Iar sângele care fierbea, acum e înghețat.

A înghețat și sentimentu -n puțina-i trăire,
Transformat în stalactită, din dezamăgire
Ploile din seri de vară nu te-au mângâiat,
Iubirea și tandrețea, nici n-au existat..

Tu ai doar iarna-n suflet, trubadur rasputian,
Talentul nu-i la tine, te pierzi-n cotidian!
Uite, inima-ți vorbește-n limbaj brâncușian!
Să nu intri într-un suflet, ascuns în cal troian.

HAIDUCUL DIN MÂNDREȘTI

Boris GUZUN

Filimon Bodi, bărbat ce a opus rezistența dâră ocupanților și slugilor care-i serveau în timpul instalării regimului sovietic în Basarabia (1944-1950), merită să fie reabilitat și citat în istorie ca un răzbnător al neamului.

A fost atunci (din vara anului 1944, timpul așa zisei „eliberări”), este și azi falsă propagandă cum că basarabenii întâlneau cu voie bună, cântece și flori Armata Roșie. Tata închidea porțile, mama trăgea perdelele la ferestre, cum făcea toată lumea când pe șleah treceau coloanele de ocupanți.

Mai mult ca atât, pe parcursul instaurării ordinii noi, basarabenii din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească (RSSM), spun „din” deoarece la crearea RSSM, Basarabiei i s-a tăiat „capul” - Hotinul și „picioarele” - Cetatea Albă, Tatarbunaru, Izmailul, au opus rezistență dâră regimului.

În raioanele Chiperceni, Orhei, Rezina, Râșpopeni a fost organizat și a activat în ilegalitate partidul Democrat Agrar antisovietic.

În codrii pe cursul de sus al râului Cula, un grup de combatanți, la vreo 50, uniți în Armata neagră a morții, înarmați cu pistoale automate, grenade etc., erau groaza ocupanților.

Și nu numai, ce se confirma prin raportul Ministerului Securității de stat al RSSM Moscovei din 1949, că au fost nimicite 14 grupări antisovietice.

Filimon Bodi în timpul „Exploatării Basarabiei de către regimul burghezomășieresc al României Regale”, cum trăncănea propaganda „eliberatorilor”, despre România, un om cinstit, muncitor, fierar din satul Mândrești situat în inima codrilor se bucura de o viață fericită. Fiind un adevărat :

*Meșter faur, piept de aur
Și brațele de oțel
Prinde-n clește și lovește*

*Ferul cântă după el.
(versuri din folclor)*

Era bărbat cu autoritate, stimat în societate, binevenit la nunți, cumătrii, petreceri.

Când a venit Puterea Sovietică, cu administrația „muncitorilor și țăranilor”, Filimon Bodi ca și alți bărbați, din cauza foametei din 1946-1947 adusă de „eliberatori” ca urmare a confiscărilor rezervelor de pâine, a fost nevoit să plece în așa zisa Polonia (Ucraina Transcarpatică, n.a) pentru a dobândi ceva produse pentru a-și hrăni familia, soția Olimpiada și copiii minori Ionica și Iulia.

Nu se mai auzeau clopotele biserica fiind ferecată cu un lacăt cât lopata, nu se mai dansa hora pe maidan, tineretul era obligat să vină la club unde se dansa cazaciocul și gopacul, corul să cânte după un program emis din raion și numaidecât :

*Frunză verde lobodă
Toată lumea slobodă
Rușii au venit la noi
Și ne-au scăpat de nevoi.*

În zilele de sărbători, sătenii erau obligați să facă corvodă.

Lui Ionica, directorul școlii i-a rupt cruciulița de la piept. Asta a fost culmea.

Filimon Bodi, bărbat mândru, om cu dreptate, nu s-a dat împăcat cu ordinea nouă și a luat calea haiduciei. Într-o poiană în mijlocul pădurii, și-a construit un bordei, a adus o mitralieră găsită trofeu de război. Dintr-o bucată de metal a meșterit un fel de iatagan.

Primul care și-a primit sentința au fost directorul școlii, dânsul și președintele Sovietului sâtesc, Tudor Comon. Întîlnindu-l pe stradă, Filimon la întrebat de ce slujește atât de aprig puterii Sovietice care este împotriva lui Dumnezeu? Acesta-i răspunde că și pe mam-sa o poate vinde. Noaptea, haiducul s-a strecurat în gospodăria lui Comon și s-a zis cu slugoiul.

KGB-ul mirosise ceva și i-a percheziționat fierăria. Au găsit un satâr ruginit și un pumnal deformat într-o grămadă de fier vechi. Pentru care fapt îl rețin pentru deținerea de arme albe și îl înfundă într-un beci la Chișcăreni. Filimon, om chibzuit, își dă seama ce-l așteaptă și evadează. Își ia familia, o ascunde la rude în satul Pohoarne, la prieteni de nădejde în diferite localități.

Cu Vasile Gavrilă din satul Mândrești, Alexandru Aparatu din satul Prepelița, raionul Sângerei, formează un grup de luptă contra regimului, la care aderă Onisim Roșca din satul Zgardesti, Nicolaie Bucila (zis Parapel) din satul Mândrești raionul Chișcăreni, Ion Burlacu din satul Marinești, Timofei Prasco din Mândrești Noi și Tudor Chifa din Sângerei Noi, raionul Sângerei.

Membrii activi al acestui grup de rezistență, dar fără să ia parte la acțiuni de luptă, sau răfuieli cu activiștii înrăiți devotați regimului, au fost Ștefan Volontir, Grigore Roșca din satul Hliriseni, învățătoarea Ecaterina Vidrascu din satul Chitcanii-Vechi raionul Telenesti, Constatin Isografie din satul Marinești.

Pentru activiștii înfocați la instaurarea Puterii sovietice, Filimon Bodiou avea o metoda a lui pentru a-i descuraja, îi prindea pe poteci, îi ducea la pâraul din apropiere, îi impunea să bea apă până ce li se făcea burta dobă, apoi îi prevenea că, dacă vor continua slujba, o să înghită tot pâraul. Cu răufăcătorii din administrație și cu conducători ai organizațiilor Partidului Comunist, răzbunătorii procedau drastic.

Comsomolistul Ion Bogonos din Mândrești, membru al brigăzii de susținere a miliției, prins că-i urmărește prin pădure, a fost lichidat. Președintele colhozului din satul Mândrești, Dumitru Cosovan - împușcat.

Secretarul Sovietului sătesc Zosca Plesca, pentru faptul că a contribuit la deportarea în Siberia a gospodărilor din sat, a fost silit să beie apa din râul Culuc... Activista Agripina Crăciun, care mătura podurile de pâine ale sătenilor pentru îndeplinirea planului de colectare, care a închis biserica - aruncată într-o fântână părăsită.

Au fost mântuiți comsomolistul Vasile Gheorghita din Ciulucani, președintele sovietului sătesc Hiriseni Efim Buruiana, la Hojnesti a ars casa secretarei organizației comsomoliste Sara Burd.

Caracteristic este că grupul de rezistență a lui Filimon Bodiou ducea și un lucru activ de agitație contra Puterii Sovietice. Adunări cu sătenii au avut loc în 1947 în casa Ecaterinii Vidrascu, în 1948 în casa lui Boris Cosciug. În octombrie 1949 în casa lui Grigore Roșca, în aprilie 1950 în casa lui Atanasie Ioniță, unde ascultătorilor li se explica pericolul sovietizării populației, consecințele colectivizării gospodăriilor țărănești.

Acțiuni de agitație antisovietica cu distribuirea de foi volante cu avertizări cozilor de topor ce s-au vândut lui „Iuda” au avut loc în satele din raioanele Telenesti, Chiscareni, Bravieca, Sîngerei. Cu concursul învățătoarei Ecaterina Vidrascu, F. Bodiou a compus un Apel către țărani dat citirii la una din întâlniri.

Locuitorii satelor impuși la impozite grele, deportări, colectivizare, corvezi chinuitoare, bisericile prefăcute în depozite, îl vedeau pe Filimon Bodiou și haiducii săi ca pe niște izbăvitori.

Mătușa Lidia Guzun, mergând pe lângă răstigniri în sat, își făcea cruce rugându-se lui Dumnezeu: Adă-l Doamne pe Filimon cu ai săi și pe la noi să-i mântuie pe antihriștii iștea care l-au dus pe tata, mama și sora în Siberia iar pe noi ne-au sărăcit cu totul.

Autoritățile statale depuneau eforturi sporite să neutralizeze grupul de răzvrătiți, foloseau ca metode corupția, intimidări, maltratări. Pentru a fi prins viu F. Bodiou,

se promiteau 25 mii ruble, iar pentru cadavrul lui - 15 mii ruble. Primul, ce rezultă din dosar și din gura lumii, ar fi luat momeala Alexandru Aparatu. Fusesse reținut „Parapel”, fiind în detenție s-a dat în cârdășie cu KGB-ul și a fost eliberat să-l urmărească pe Filimon. Acesta parcă zămislise ceva și îl amenință pe finul că de afla că „duce poșta” îl va jupui, apoi spânzura. La care Parapel se jură țigănește „să fiu al dracului, nașule, să-mi ardă mațele, dacă te trădez”.

Însă în ultima luptă cu dușmanii, Parapel se afla printre ei. A fost această zi la 16 noiembrie 1950. Se găsea Filimon cu familia la Profir Suruceanu în satul Mândrești. Pe la vremea amiezii, casa a fost înconjurată de milițieni. Șoimul libertății nu s-a predat. Și-au început schimburi de focuri intensive. Filimon a aruncat grenada în atacanți. Iulia, prin fereastra de la cuptor, în dosul casei, s-a strecurat prin grădină tupiliș cu arma automată la piept, peste pârliaz, la vecini și s-a făcut nevăzută. Ionica, care reușise să iasă din încercuire, în timp ce sărea gardul spre vecini a fost ciuruit de o rafală de mitralieră. Filimon Bodiou, răpus pe câmpul de luptă. Olimpiada, grav rănită, transportată la spitalul închisorii centrale din Chișinău.

În procesul verbal care a fost întocmit la fața locului nu au fost fixate jertfe în rândul securiștilor însă elevii școlii moldovenești situată vizavi de spitalului din Telenesti, unde sosise un camion cu trupul însângerat al răzvrătitului, mărturisesc că au văzut și milițieni răniți.

Cadavrele rebelilor au fost descărcate noaptea, în mare taină, pe gunoștea orașului Telenesti, pe morminte arse gunoaie, astfel nimeni nu a știut de ele. Pe acel teren, pe parcurs s-a amenajat un lac de acumulare.

Olimpiada, după tratament la spitalul pușcăriei centrale din Chișinău, a fost condamnată la 25 ani de pușcărie.

Întorcându-se la casa părăsită, nu a mai dat de mormintele celor dragi, secretul era sub lacăt în arhivele KGB-ului. Autoritățile au deportat-o din sat. Și-a sfârșit zilele în singurătate, în casa surorii, în satul Cîslea, fiind înmormântată de autorități în cimitir sub gard, acolo unde se înmormântează cei spânzurați, sinucigașii. Mormântul e fără cruce. Soarta Iuliei nu a fost mai bună. Fiind identificată de autorități, i-au fost schimbate numele, prenumele etc., dusă în orfelinat din întinsa Rusie și se făcu pierdută fără veste.

Din grupul lui Filimon Bodiou, numai din satul Mândrești au fost condamnați 20 răzvrățiți la închisoare, Onisim Roșca - pedeapsa capitală.

Noi, elevii din satul Chitcanii-Vechi o știam pe învățătoarea Ecaterina Ivanovna Vidrascu, o învățătoare bună, blajină. Am rămas perete alb când, la ora de informație politică, ni s-a spus că dânsa este dușmanul poporului și pentru care faptă este condamnată la 25 ani de pușcărie.

Note :

Amintiri proprii.

T. Topa, Chitcani Raut, Chișinău 2011

B. Druta, Filimon Bodiou, Literatura și Arta, 27 iulie 2000

SINGUR (fragment)

Leonard VOICU

Mara îl mângâie din priviri mulțumită de această declarație potrivită momentului, apoi continuă:

- Agentul de asigurări va sosi dintr-o clipă în alta. Probabil dorește să ne vorbească despre o nouă asigurare pe viață. Sper că nu ai uitat.

- Să ne explice ori să ne vândă? punctă Lucian, revenind la starea sa obișnuită de vigilență

și circumspecție.

- Eh, și tu acum dragă. Nu fii așa suspicios. Vine omul cu intenții bune.

- Da! Cu intenții bune pentru portofelul lui, vrea să facă un profit. Mie-mi spui?

Mara nu argumentă și, docilă, începu să strângă farfuriile.

Lucian avea obiceiul să urmărească programele de actualități la televizor în fiecare seară, din dorința de a fi informat atât cu noutățile naționale cât și cu cele internaționale. Dorea să aibă o „viziune planetară geo-strategică”, spunea accentuând fiecare cuvânt. „Vorbe mari care sună a gol” îi arunca Mara luând în batjocură importanța politică ce dorea s-o afișeze fără nicio justificare valabilă. Totuși, pentru el, acest moment de „informare” era și momentul de destindere de care avea nevoie, ultimul act al unei zile cu un orar încărcat tipic persoanelor de afaceri. De la bun început, imediat după sosirea la Montreal ca nou imigrant, înțelesese că trebuie să nu depindă de nimeni, să nu fie un angajat, ci patron. Stăpân pe destinele și situația sa financiară. Hobby-ul pentru arta fotografică îl ajutase să câștige bani la București, urma să facă același lucru și aici, în țara sa de adopție, Canada. Planul se dovedise bun. După câțiva ani de pregătire și mici contracte, a închiriat un spațiu comercial într-un cartier plin de imigranți, cosmopolit, cum se spune în termeni mai pretențioși, cartier unde se simțea în largul său, este vorba de Côte-de-Neiges. Din primele zile afacerile i-au mers bine. Totul a început de la plăcerea lui sinceră, talentul și interesul de a face fotografii de calitate, pentru a fi de real folos clienților săi într-un mod în care să fie ținut minte și recomandat drept un excelent fotograf. Cea mai bună reclamă se face: „de bouche à l'oreille” repeta celor ce doreau să-l asculte și adăuga: „Să faci ce-ți place, dar și să trăiești din asta!”. Acest motto devenise felul său de a fi, alături de ambiția de a reuși. O filozofie de viață ce o aplica zilnic și care i-a adus după mai mulți ani o mulțumire sufletească și o mândrie personală specifică acelor care au o carieră profesională de care sunt mulțumiți și le asigură un venit îndestulător pentru a-și permite o viață decentă, călătorii în țări exotice și, de ce nu? diferite extravagante.

- Bate cine va la ușă! Vrei să mergi să vezi? O fi tipul de la asigurări.

Lucian părăsi confortul fotoliului și se îndreptă spre ușă. O deschise larg și rămase oarecum surprins când zări în fața lui un tânăr elegant, la costum și cravată, înalt și zvelt, care nu

trecea de treizeci și cinci de ani și care făcu un pas înapoi când se deschise ușa.

- Bună seara, domnule Abrudan!

„Omul acesta vrea să intre ori nu?” se întrebă Lucian, văzându-l cum dă înapoi.

- Poftim! Intrați! Vă așteptam, îl invită, înțelegând abia apoi mișcarea strategică a agentului de asigurări.

Lucian îi întinse mâna, iar acesta, zâmbind profesional, se grăbi să i-o strângă calduros în timp ce-l privea drept în față, sigur de el în aparență, dornic să ia măsura lucrurilor chiar de la începutul întâlnirii.

- Pierre Lachance! se prezentă agentul de asigurări.

- Încântat de cunoștință.

„Băiatul ăsta nu e fraier!” își spuse Lucian în gând.

„Teren minat! Trebuie să fiu atent!” cugetă și Pierre.

Săbiile fiind încrucișate, urma să vedem măiestria fiecăruia pentru „duelul” ce urma să se desfășoare.

Pierre se aplecă să-și desfacă șireturile iar Lucian se grăbi să-i precizeze că nu este nevoie și apoi îl invită în salon.

- Vai, dar aceasta este o creație de David C. Roy, exclamă Pierre cu admirație zărind sculptura cinetică, spre care se îndreptă cu interes, încercând totuși să nu pară ostentativ și nici prea măgulitor.

- Oh, am de-a face cu un cunoscător. Sunteți prima persoană care recunoaște autorul, confirmă Lucian oarecum surprins.

- Nu pot spune că sunt un expert, dar am avut ocazia să-i văd câteva lucrări și să citesc un articol despre el în New York Times. Apoi, mi-am aprofundat cunoștințele. Îl admir! Un adevărat artist care se bucură de o mare doză de inteligență și imaginație. Ca fapt divers, și el a lucrat într-o companie de asigurări, dar nu ca reprezentant, ci în funcția programator de calculatoare.

- Adevărat! Sunteți bine informat.

Lucian era din ce în ce mai impresionat de cunoștințele tânărului și i-ar fi pus mai multe întrebări, dar nu era momentul să-l supună unui interogatoriu, soția sa intra în salon.

- Să facem prezentările. Mara, ți-l prezint pe Pierre Lachance, un tânăr bine informat despre arta modernă. Lucian profită de această ocazie pentru a diminua poziția pe care încerca să și-o consolideze Pierre prin modul în care a făcut prezentările, mod care, la drept vorbind, era firesc să se desfășoare așa.

- Bună seara domnule Lachance! Mara zâmbi jovial, punându-și pomeții obrazilor și mai mult în evidență. Ochii săi migdalați, verzi, seducători, conturați în mod savant de un machiaj de seară, erau luminoși, iar tenul, cu toate că era arămiu, deveni strălucitor. Clipi grațios și întinse cu delicatețe mâna moale, delicată, și-și arată mulțumirea din priviri, când tânărul, o salută cu respect și eleganță, subjugat într-o clipită de frumusețea ei impunătoare.

- Cu ce vă putem servi, o cafea? îl îmbie ea cu amabilitate.

- O cafea? Desigur! Accept cu plăcere! confirmă Pierre, simțind că are un aliat în persoana amfitrioanei și înțelegând cu regret în același timp, că puterea decizională nu ea o deține. Rămase totuși grăbit să recupereze terenul pierdut și să câștige poziția de atotcunoscător, o fază premergătoare nivelului de autoritate de necontestat la care spera să ajungă.

- Vrei și tu, dragul meu? Își dirijă Mara atenția și către soțul său.

- Da! Merci! încuviință Lucian pentru a nu face notă discordantă. și, dorind să nu piardă nici el poziția de control, se grăbi să continue pe un ton ce se dorea amabil, dar ferm: Deci, domnule... Lachance, scopul vizitei dumneavoastră este...

Acest „Să trecem la subiect fiindcă nu avem timp de pierdut”, ce urma să fie continuat fără greș în final de: „Te ascult cu fals interes și tu poți să-mi propui orice, mie în schimb îmi face o deosebită plăcere să te refuz”, fu întrerupt brusc.

- Scuzați! Nu pot să mă abțin, îi reteză vorba Pierre. Aveți o bibliotecă cu adevărat impresionantă. și nu mă refer doar la mobilă, care trebuie să recunosc, este o piesă de artă ea însoși, ci la aceste magnifice volume. Rar se pot întâlni cărți de o asemenea valoare toate laolaltă. Această colecție impresionantă mă face să mă gândesc la Sala de lectură de la Muzeul Britanic.

O astfel de întrerupere, în orice altă situație, negreșit l-ar fi deranjat pe Lucian. În primul rând pentru că interlocutorul său îi tăiase cuvântul în mijlocul unei fraze, iar aceasta în sine, reprezenta o impolitețe gravă și o minimizare a autorității sale, dar și pentru că, de fapt, dorea să epuizeze repede subiectul despre asigurări și să-i spună „La revedere!” fără a-i acorda un nou contract. De astă dată aducerea în discuție a cărților, o primi drept un agreabil compliment și omagiu adresat direct gusturilor sale și care, mai ales, îi mângâia vanitatea. Aceasta deoarece erau din ce în ce mai puțini cei care remarcău prețioasele volume, majoritatea, având atenția îndreptată spre ecranele telefoanelor, chiar și musafiri fiind. Decise să fie tolerant:

- Continuați să mă impresionați, domnule Lachance. Citiți mult?

- Oh, da! și mai ales pe marii clasici. Văd că-i aveți pe toți aici.

- Preferințe?

- Nu îndrăznesc să dau niciun nume, dar marii autori francezi, ruși, germani, englezi, americani, observ cu stupefacție, sunt toți prezenți.

- Să nu uităm partea latină!

- Nu! L-am văzut pe Marquez, pe Lampedusa, sunt în al nouălea cer. Pot privi mai de aproape?

- Desigur! Chiar vă rog.

Pierre se apropie de bibliotecă cu o mare curiozitate, iar apoi, cu nedisimulată satisfacție, începu să enumere cu voce tare, numele autorilor și titlurile fiecărei cărți. Emoția care îi traversa corpul era evidentă. Lucian zâmbea amuzat și satisfăcut, mândru de el însuși.

- Cine este, Mihai Eminescu?

- Corect, se pronunță Eminescu. Cel mai mare poet român. Cu siguranță unul dintre cei mai mari poeți ai literaturii universale. Nu este prea cunoscut în occident deoarece a scris

în limba română. Se găsesc unele traduceri, dar toți știm, a traduce versuri este o muncă dificilă. În mod garantat se pierde o parte din frumusețea poemului. Agenția spațială NASA, a dat numele lui Eminescu unui crater de pe planeta Mercur. Numele lui Eminescu a fost dat și unei planete. La numărul 9495 figurează Planeta Eminescu. UNESCO, la o sută de ani de la moartea poetului, în semn de recunoaștere, a declarat anul 1989 „Anul Internațional Eminescu”, iar apoi, Mihai Eminescu a fost declarat și „Poetul anului 2000”. O recunoaștere internațională a geniului său creator se conturează din ce în ce mai mult. Au fost erudiți care au învățat limba română doar pentru a avea plăcerea de a-l putea citi în versiune originală.

Lucian era foarte mândru să dea aceste explicații etalându-și cunoștințele, bucuros să citească mirarea pe fețele interlocutorilor canadieni la venirea în contact cu acest șuvoi de informații.

- Aveți vreo traducere în limba franceză la îndemână? Un poem mai scurt.

- Să caut. Lucian își deschise laptopul. După câteva momente confirmă: Am găsit ceva! și începu să recite:

A l'étoile

*A l'étoile qu'on aperçoit
Il y a un si long chemin
Que la lumière traversa
Par les millénaires sans fin.*

*Peut-être est-elle éteinte dans
L'immensité des lointains bleus
Mais c'est à peine maintenant
Qu'elle reluit dans nos yeux.*

*Les traits de l'astre mort là-bas
Montent au ciel lentement;
Elle était sans qu'elle fût là,
Quand on la voit elle est néant.*

*Ainsi quand notre amour divin
Périt dans la profonde nuit,
L'éclat de notre feu éteint
Persiste encore, nous poursuit.*

Pierre alunecă într-o stare melancolică.

- Dacă înțeleg bine, Eminescu vorbește despre faptul că au trebuit mii de ani ca lumina unei stele să călătorească până va ajunge să fie văzută de noi, pământeni. și este posibil ca steaua pe care o privim „astăzi”, să fie, de fapt, moartă deja. Adevărat?

- Adevărat!

- Când a fost scrisă această poezie?

- În anul 1886?

- Pardon? Eminescu scria în acea epocă, în secolul al XIX-lea, despre viteza luminii? Acum înțeleg că era într-adevăr deosebit. Poeții acelor vremuri nu cred că se preocupau prea mult cu astfel de date pur tehnice. și toată această minunată metaforă legată de stele, pentru a afirma că și iubirea ne urmărește, chiar dacă ea s-a stins cu mult timp în urmă. Frumos! Foarte frumos!

(va urma)

ECOUL AMINTIRILOR

Lia RUSE

BRUMAR

Atâta nostalgie țâșnește doar în toamnă
și dragostea urcându-și dorința într-un vis...
O, cât de iute te transformi, cernită doamnă,
La fel ca ploaia asta în care te-ai închis!
Clipele toate-s rătăcite-n tot ce e al tău,
Iar numele-ți e parcă -o sclipire- de argint
și zboară foi prin aer și cad apoi în hău
Rănind cu dor privirea -imitând un alint-...
Când ai venit cu frigul pe clipa de-nnoptare
În care ți-ai prins stele pe rochița ierbii,
Înveșmântându-te în smalț de sărbătoare
Fiori m-au zguduit precum aleargă cerbii,
Mă tot îmbăt cu tine din cupele-amintirii,
Iar toate aceste vise ce țin de adăpost
Rămân o bucurie pe căile iubirii
-Într-o poveste scumpă ce încă n-a mai fost-,
Acum, te simt pe umeri! Sau doar te-am inventat?
E-o vreme-a risipei și-a setei de lumină
și frigul tău îmi urcă,-n sânge, timpul repetat,
Toamna mea de ploaie, de vânturi și de vină...

ASCUNS SUB ALB

Pământul s-a ascuns sub alb și-n somn de iarnă lungă,
În leagănul cu ceasuri visătoare mereu...
Gri vălătuci, pe cer, atârnă mult în partea stângă
În această vreme ce zboară, iute, peste dorul meu.
Și trecând, iar, nostalgia peste gând în astă seară
Și iubirea peste ochi-mi plini de imagini și ploi,
Amândoi ne-am strâns în umbra cu paloare ca de ceară
Ca-n timpul de dinainte, ca-n timpul de dinapoi.
Căutând iar amintirea pașilor pierduți prin nea,
Fulgii pică pe mătasea zăpezii mustind de ape.
Și, ni s-a dat frumusețe să ne poată mângâia
Însemnându-ne cu stele argintii chiar,și pe pleoape.
Figuri, ninsoarea pictează peste pământul bătrân,
Bucurându-ne în albul pur, crud fără de timp,
Bogații de vise-nalte și fulgii ce nu rămân
În curatul, înghețatul și întâmplatul anotimp...
În serbările ninsorii aerul rece e sur,
Iar în visele de iarnă cu omăt ca în poeme
Stă ascuns, foșnind în suflet și mai mult ca-n altă vreme,
Pe pârtia de sub talpă, basmul nostru cel mai pur...

ȚARĂ

Cuvinte respirând înduioșate gânduri...

.....

Steagurile de veghe fâlfâind, sus, în vânt
Parada militară ce se-nșiră-n rânduri,

DE IARNĂ

Sunt semne că se-nalță -țara- pe-acest pământ.
Prin labirintul dulce al graiului străbun
Bat inimile noastre înmiresmând serbarea,
Argintul, acestei zile, sclipește acum
Reverberând istoria și neuitarea.
Pe-un ecran magnific, ca-ntr-o flăcără moale,
Privim în urma noastră, la străbuni, cu fală!
O,... câtă fericire prin sferele tale
E-n această sărbătoare națională!...
Cu lacrimi de dor ne gândim, la tine, -țară-
și-ți cântăm imnul ce-a prins adevăr absolut!
Vecinii ce ți-au luat copiii să piară
și să se întoarcă acasă ținutul pierdut.
Îngenunchem!.. Pământu,-n care dorm strămoșii,
Soarbe mereu durerea și tristețea noastră,
și,.. jucăm o sârbă : copii, tineri cu moșii,
Mulțumind mult, Domnului, sub noaptea
albastră.
Întâi Decembrie cântă Unirea Albă
și ca-ntr-un miracol îmbracă, tandru, ia
.....
Curg, peste suflete, luminile în salbă,
Cum printre fulgii puri vibrează bucuria!

E IARNĂ

E iarnă cu nori pe gratii lungi de cer
Adulmec zăpezi de-nceput și aștept,..
Mi-e dor într-un vis, de-o secundă și-n piept
O rază vibrează-ntr-un duios ungher.
Aș vrea să fiu într-un moment cunoscut
De iarnă. Mă prind și mi-e bine-n ninsori,
Fluturii râd într-un dans început
Și priviri de foc mă topesc uneori...
Ieri, pluteam printre funii de ploi...
Azi e-o zi de vis pe-o risipă de nea!
Așteptă-mă timp, presimțirea e-a mea...
Iarna mi-e crâng când suntem amândoi.
Se pictează tot, cu cristale de-omăt
Sub diafane armonii de stele.
Rememorând iubirea vieții mele,
Mă duce dorul cu anii îndărăt.
Cad fluturi și cerul gri îl despletesc
Aerul iernii parcă, e de gheață,
Ce-o fi cu fioru-acesta de viață!
Sufletu-i amintire,..unde pornesc?
E-o iarnă gri. Tot mai cern din ce-am scris!
E plăcut să ascult o doină de nai...
Clipa mă prinde într-o sanie cu cai
Și-n dorul suav al iubirii de vis...

ESTE ORA 24

În pagini de ceasloave învechite
Sunt răspândite basmele stelare
Aflate-n cânt, iubire și-nălțare,
Din vremuri desuete risipite...
În bradul fin pâlpaie-n matca nopții
Cu flăcări de-aur, în clipa divină,
Străfulgerări de palidă lumină
Căci, S-a născut Isus în datul sorții...
Privesc, din umbra dulce-a strălucirii,
La fanteziile din pinul verde!
Și,...iar se luminează și se pierde,
Sorbind din toate clipele-amintirii.
Prin aburi calzi, încep să se strecoare
Cuvinte, diafan, de moș rostite,
Vechi ritualuri, de Crăciun trăite!
-Copilărie plină de candoare!
Ornicu-și toarce clipele agale...
Adun trecutu,-n mine, cu ochii-nchși
Și,...îmi plimb iubirea-n foști cărbuni aprinși...
Dorul, parcă-i un viscol prin petale...

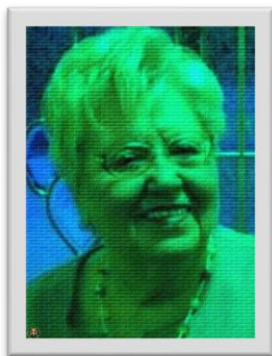
.....
Iubiri suave, armonii de iarnă,
Îngeri cântând cu flori de măr în mână,
Trăim, din nou, tradiția străbună!
Și-afară, cerul a-nceput să cearnă...

CUMPĂNA DINTRE ANI

Plutește-n aer această sărbătoare,
Cum,... visele se înfiripă-n fugă!...
E viață, în oglinzi, strălucitoare,
Privirile înoată în abur de rugă
Casa-i îmbrăcată-n, lumină, toată...
Ne-am prins în basm și eleganți și mirați!
Arde seara-n vis și nerăbdare,... iată!
Suntem la masa aburindă adunați...
La masa plină încep să se strecoare
Cuvinte diafane de iubire
și-n vremea asta plină de candoare,
Euforia se leagănă-n privire...
Coborâtă-n alb vremea se alintă
În baletul fulgilor și-n ger de opal.
Grafoase rochii se-nvârt în oglindă
și-arde, împrejur, parfumul de santal...
Pe ceru-norat s-aprind în miezul nopții
Artificii de-argint marcând Noul An,
Punându-ne speranța-n mâna sorții
-Străfulgerări de gânduri, doruri și-alt plan-
.....
Ne îmbătăm cu vise dulci din cupă.
În clipa, asta, din măreția vieții...
Așteptarea-i privită ca printr-o lupă
Pe neaua sclipind în ochii dimineții...

O FRUMOASĂ VACANȚĂ ÎN CANADA – STAȚIUNEA MONT TREMBLANT

Elena BUICA

Fiecare vacanță se înregistrează în mintea noastră ca o poveste alcătuită dintr-un șir de întâmplări, variate aspecte, motive de reflecții, comparații, uneori însoțite de interjecții, atunci când ne surprinde o imagine deosebită. Toate acestea se ȧes armonios între ele, formând un tot unitar și purtând un titlu, asemenea tuturor poveștilor ce și-au luat drumul în lume. Când și când, revenim cu comentarii reconstituind

tablouri strecurate prin sita vremii. Chiar dacă mă aflu la anii când „zburdălnicia” în mijlocul naturii a rămas doar o amintire îndepărtată, chiar dacă în viața mea și-a făcut prezența bastonul și chiar dacă privesc totul dintr-un spațiu mai restrâns, călătoriile și vacanțele petrecute în diferite locuri tot îmi oferă mari bucurii. Este explicabil. Acum e mai intensă bucuria de a fi încă pe aceeași linie de viață în care ne-am obișnuit să trăim. și la această vârstă se pot acumula cunoștințe despre oameni și locuri noi, putem să ne poziționăm și să ne raportăm mai aproape de adevărurile, speranțele și crezurile pe care le știam înainte de a le trăi în mod direct. și la această vârstă putem să înțelegem noi aspecte de viață, putem s-o prețuim, poate chiar mai mult,

dincolo de dogmele și exemplele celor care au trecut prin propria lor experiență și ni le-au transmis și nouă. La această vârstă poți mai ușor să trăiești momente ale unui muritor fericit. Fără îndoială că sunt multe lucruri la fel cum le știam sau le intuiaim, dar sunt și multe altele noi care ne răstoarnă ordinea și păreri pe care le-am avut. E în firea omului să caute neîncetat ceva de descoperit.

Acum a venit timpul să petrec o vacanță demnă de poveste, timp de o săptămână, la începutul lunii septembrie, 2019, împreună cu fiica mea, Andaluza, și cu o prietenă a familiei, sosită în vizită, tanti Florica, dornică să povestească, la întoarcerea în țară, impresii din Canada. Ne-am ales să ne desfășurăm la minunatul Mont-Tremblant, o stațiune de ski considerată numărul 1 din jumătatea de est a Americii de Nord.

Ne doream de mult timp să ajungem în această faimoasă zonă a muntelui Mont-Tremblant (în traducere „munte tremurat”), unde se află faimoasa stațiune de ski cu același nume, parte a Parcului Național Mont-Tremblant, ambele situate în apropierea satului Mont-Tremblant. Acestea sunt încorporate în lanțul muntos Laurentian din regiunea Quebec a Canadei, la aproximativ 130 Km nord-vest de Montreal și 150 km nord-est de Ottawa. Această zonă, cu imensa ei întindere verde, vie și liniștită, se încadrează și ea în șirul

poveștilor alcătuite dintr-un șir de frumuseți gata să le sorbi cu nesaț. Prima impresie ne-a trimis cu gândul la frumusețile din „Grădina Maicii Domnului”, România, dar și din Europa, mai exact, la zona din jurul lacului Constanța, aflată la granița dintre Germania și Elveția, zonă cu casele frumos îngrijite, cu flori, cu străzile pietruite de parcă sunt acolo de sute de ani, cu munții care îți taie răsuflarea și lacul cu zeci și sute de bărci colorate plutind vesel. Sunt imagini care îți dau senzația de vacanță și relaxare mai mult decât orice, așa cum am simțit și în zona în care ne-am petrecut mini-vacanța noastră.

Aici nu trebuie să aștepti iarna. Stațiunea este numărul 1 în toate anotimpurile, căci peisajul este întotdeauna frapant. În oricare anotimp simți că prinzi aripi, că te îmbeți de aromele pomilor și plantelor de munte. Oriunde privești vezi râuri și lacuri mici și potrivite pentru canoeing și înot. Peste tot se întind într-un verde viguros și îți umplu inima de bucurie când vezi cum țâșnesc din tainice păduri cârduri de curcani ori privind, cu sufletul la gură de admirație, câprioarele păsând sau zburdând în imediata apropiere.

În plimbările noastre am ajuns și sus, unde se află satul pietonal de vacanță, format din zeci de hoteluri, mai mult sau mai puțin luxoase, după măsura tuturor buzunarelor. Fiecare clădire e colorată diferit, iar magazinele, la fel, unele atât de scumpe, încât mulți turiști puteau doar să-și clătească ochii. Și din satul de vacanță, vederea este feerică de oriunde te uiți, fie când ești la plimbare pe jos, fie de sus, din aer, din gondola care te urcă în partea cea mai de sus a satului de vacanță de unde privești nenumăratele pârtii de schi. Rămâi ținut locului mult timp doar privind și trăind sentimentul îmbrățișării și răsătul naturii iubitoare de oamenii cărora li se dăruiește. Până nu ajungi să vezi minunățiile naturii plimbându-te în gondolă, tipând de admirație nestăvilită și să trăind, câteva momente, senzația că ești stăpânul acestor înălțimi, nu-ți găsești astămpărul, chiar dacă ai, ca mine, de întâmpinat unele dificultăți la urcatul și coborâtul din mersul neîntrerupt al gondolei. După ce m-am văzut în gondolă, am uitat repede că era să dau cu nasul de podea, dacă nu m-ar fi sprijinit fiica mea, care nu mă scăpa din ochi. Pe cei aproape 87 de ani, nu poți să-i urci sau să-i cobori cu ușurință într-o gondolă aflată în mers, fie el, acest mers, oricât de lent. Bastonul nu mai e de nicio folosință și bieteale picioare trebuie să facă față eforturilor de tot felul și nu tocmai ușor de străbătut, chiar dacă mă aflu în oraș sau în satele din împrejurimi. Am fost mândră de această cutezanță a mea, căci fără ea aș fi pierdut mult. Parcă și acum, când scriu, se înșurubează în mine fiorii acelor momente. În gondolă nu le-am trăit din plin, stăpânită de dorința de a nu pierde nimic din minunățiile semănate de Domnul și pe aceste locuri.

Am avut noi ce admira multă vreme și din balconul nostru, dar din satul de vacanță sau din oricare loc ne-am fi aflat, ni se ofereau mereu alte imagini. Fie că stăteam pe o bancă și priveam pe ceilalți turiști, fie că țipam de emoție când ne plimbam cu gondola, fie că stăteam la o înghețată, fie că ascultam cum ne vorbește pădurea cu foșnetul și cu

freamătul ei despre anotimpurile rotitoare, știu că nu ne lăsa inima să mergem acasă închizând pagina de o zi a acestui tărâm fermecat pe care-l poți privi cu emoția lacrimilor în ochi, dar cu zâmbetul pe buze. Ne ținutau, parcă pe loc, magnetice imagini.

Din lungul șir al admirațiilor, nu puține au fost îndreptate către mintea și mâinile oamenilor care fac viața tot mai frumoasă și mai plăcută. Ne-au impresionat curățenia, ordinea și civilizația care dominau în tot locul. Îmi vin în minte două aspecte.

Primul. Cu ochii în toate părțile, de-a lungul drumurilor serpuitoare, urcând și coborând neconținut, am poposit într-un loc de retragere, în apropierea unui pod de lemn, acoperit și bine întreținut, deși purta marca timpului. După ce am făcut fotografiile și cu această construcție care te trimitea cu gândul la atâtea alte „poduri” de tot felul, care au făcut diverse legături în viața noastră, precum „podul” imaginar, cel mai lung, acela făcut peste Atlantic, la sosirea în Canada, ne-am odihnit pe niște pietre frumos dăltuite, așezate pentru a lua masa câmpenească sau pentru a privi frumusețile împrejurimilor. Nu departe, se afla o casuță cu două camere mici care arătau foarte îngrijite. Am deschis ușa și am văzut un WC la fel de bine întreținut ca cele aflate în hoteluri de bună calitate. În cealaltă cămaruță erau depozitate unelte pentru curățenie. Și niciun om prin preajmă și nicio urmă de lipsă de respect pentru ce ni se oferea cu dragă inimă. Impresia generală era cea a unei lumi civilizate.

Al doilea. Peste tot pe unde am umblat, ne-au atras atenția nu numai frumusețea și curățenia, dar și bunul gust. Pietrarii care au cioplit și au aranjat pietrele pentru a susține malurile de pământ care străjuiau șoselele, au făcut din munca lor o adevărată artă de-a lungul a zeci și sute de kilometri. Străbătând șoselele, aceste pietre parcă ne vorbesc și ne transmit câte ceva din bucuria și arta cu care au lucrat pietrarii pentru semenii lor.

Cu multe imagini ne-am desfășurat, dar și multe altele au rămas pe lista de văzut data viitoare. Trebuie întotdeauna să lași câte ceva neîmplinit și dorința de a revedea ce-a fost deosebit, ca să ai motiv să te întorci. Noi sigur ne vom întoarce.

Un cuvânt, în final, pe care îl pot adresa prietenilor și cititorilor mei, ar fi acest îndemn: indiferent de vârstă, nu renunțați la bucuria nemijlocită ce-o oferă frumusețile naturii și măreți acestui pământ, căci ele ne aduc tămbăduiri, ne îmblânzesc cărările vieții și ne pot face să uităm de noi și de visurile noastre de scrum. Ele ne primenesc existența îndepărtându-ne de țepenele principii de viață care, vrând-nevrând, pun stăpânire pe noi. Murmurați, ca și mine, cu deplină bucurie de viață, și împreună cu George Topîrceanu: „În scurtul popas al vieții, / Vreau multe schimbări de decor”!

SOPHIA – F. M. GOGA

– debut literar –

Flavia-Maria GOGA

F.M. Goga (pe numele real, Flavia-Maria Goga) este o scriitoare de 15 ani, autoare a romanului *Sophia*. S-a născut în Iași, însă a imigrat în Canada la vârsta de 2 ani. Acum trăiește în Montreal și este elevă de secundar IV. De când e mică îi place să scrie povești, jurnale și poezii. Deși a scris alte cărți înainte, *Sophia* este prima carte pe care a publicat-o, la vârsta de 14 ani și jumătate. La sfârșitul acestui an o să publice o colecție de poezii, *Mes cieux et mes abysses*, separată în patru volume: *Mare*, *Terra*, *Caelum* și *Ignis*. Tânăra autoare continuă să scrie și speră să ofere publicului noi surprize în viitor.

Sophia este povestea unei fete de 12 ani care, împreună cu o femeie numită Vox, explorează în visele sale diferite planete. Fiecare planetă reprezintă o virtute sau o patimă. Astfel, învață diferența între bine și rău și devine pe zi ce trece o persoană mai bună. Scrisă sub forma unui jurnal intim, această carte abordează sentimentele, experiențele și valorile autoarei în mod atât personal cât și universal. Scopul acestei cărți este să transmită în mod autentic valorile dragostei și adevărului, pictând prin cuvinte lumea văzută de ochii unui copil.

« Voici le message que je transmets à quiconque lira ceci: accepte-toi dans ton intégralité et tu seras libre, et dans l'étincelle de ton esprit tu trouveras le pouvoir de mettre le monde en feu. Nous avons tous un côté sombre en nous que nous ne pouvons pas enfouir dans l'ignorance: l'essentiel est de se servir de ses ténèbres comme d'une étendue dans

laquelle peut briller la lune, et des ombres de son gouffre comme d'un espace pour laisser passer la lumière.

Ne laisse rien ni personne à part toi définir qui tu es. Le chemin vers la connaissance de soi est long, mais sa voie est profonde: plonge-toi dans tes abysses et tu en ressortiras léger comme l'eau de pluie. Regarde-toi à l'intérieur et étudie ta conscience: ô que de cieux et d'abîmes dans un simple cœur humain! En toi est caché un univers de beauté et de mystères que ni le temps ni l'espace ne peuvent toucher: à toi de l'explorer et d'y chercher le Saint Graal, la vérité. »

-Extras din *Sophia*, p. 259

POEZII BASARABENE

Durere

...E rece, e frig și mă simt singuratic,
Purtat sunt de vântul, vuind ca sălbatic,
Cel gând solitar de lumină, căldură,
Mă tot părăsește, din zile îmi fură.

Uitat-am cu timpul de Soare și Lună,
Tristețea mă-nfruntă, durere nebună,
Cel cântec e bocet și Doina e mută,
Mai lungă e noaptea și ziua-i mai scurtă...

Privesc muribund către cerul galactic,
Cercând mii de ori numărul năprasnic,
Mă-ntreb, de mi-e dat...ca să urc pân-la stele,
Peste o viață sau cu mult mai devreme?

Încerc să-nțeleg de ascult adevărul,
De blândă e lumea și nu mai e răul.
Îmi pun fel de fel întrebări aiurite,
Dar care sunt mute, nu sunt auzite...

Amintiri

...Suntem în iarnă, un ger de crapă piatra,
Să stai doar pe cuptor, la cald, unde e vatra
Sau lângă soba, trosnind a lemne grele,
La claca cu fuioare, povești cu Cosânzene.

Frumoase amintiri, ce-mi vin din depărtare,
Le văd și azi, le-aud, când Soarele răsare,
Iar seara, pe toloacă, când ceru-i plin de stele
Aud și până astăzi: „Acasă, Ionele!!!”

O, Doamne, de-ai întoarce cel timp măcar pe-o clipă
Când mieii și ieduții se zbenguiau pe prispă,
Când alteori, nepoți, fiind mai mulți, o droaie,
Ne ascundeam prin curte și-n scârta cea de paie...

De mi-ai putea întoarce bunei și părinții
Ce astăzi sunt în ceruri, cuminiți, cum sunt și sfinții,
Ți-aș da și eu din anii, ce mi-au adus argintul,
Ce au trecut ca clipa sau cum ar trece gândul...

...Dar știu și înțeleg, - am calea doar spre stele
Chiar de-ale mele gânduri mă vor...mai jos de ele,
Mă vor cât mai aproape de iarna friguroasă,
Chiar de e frig, e ger, dar sunt la mine-acasă...

Întâmplarea de Crăciun

...Uite, a cântat cocoșul,
Prevestind că vine moșul,
Cel cu barba mare, lată
Și desaga încărcată.

Vine el la copilași
Ce-i sunt tare dragălași,

Liliian CUREVICI

Cu cadouri, jucării,
Dulciuri, cărți cu poezii.

...Un copil mai dezghețat
Îl apucă de toiag,
Zice: - Cât mă costă, moșu,
Ca să cânte mult cocoșu?

Moșul, netezindu-și barba,
A-nțeles că...slută-i treaba,
Că la orice băiețel
Ar fi bine-un...cocoșel.

Și-a rotit isteț toiagul
De se clătinase bradul,
În poiată la găini
Aducând cocoș...„străin”.

Mamă dragă, ce necaz!!!

Se-nroșise cel obraz,
Iar cocoșii de-nainte

Începeau să dea din pinteni:

- Cum așa, doar este lege,
În poiată – DOAR UN REGE!!!

Mai pe scurt...nevoie mare,
Cer cocoșii...adunare.

Cu-cu-rigu!!! Cot-co-dac!!!

Se pun câinii pe lătrat,

Cine-o fi gândit vre-o dată

La „guvernul” din...poiată?!

...Se-ntristă amar la față
Moș Crăciun cu barba lată,
Căci văzuse multe-n viață,
Mai cocoși și mai moțate...

N-a gândit, că un toiag

Va cutremura cel prag

Și-l luă la piept pe piciful

Speriat cum e ariciul...

- Dragul moșului, să-ți spun,
Nu-i ușor să fii ‘Crăciun,
Când cocoșul cântăreț
Nu-i dorit în cel coteț.

De aceea am ați da

Dar, ce cred eu...te-a-mpăca,

Îți voi da un...puișor

De la Soare gălbior.

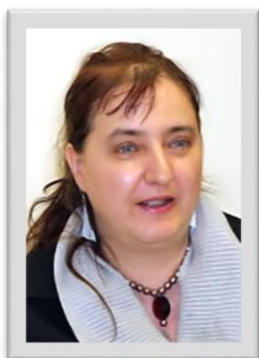
Îl vei crește-ncetșor,
Pas cu pas, ușor-ușor,
Până ce-ntr-o bună zi
Puiul tău te va trezi.

O să-ți cânte mult prea tare,
Să se-audă la hotare,
Să audă cei cocoși
Că avem și Făt-Frumoși!!!

Că avem din nou haiduci,
Ce vor da să spargă nuci

Multora, ce-s îngâmfați
Și la rele sunt doar frați...
...Uite, ține-l și păzește-l,
Să ai grijă, ocrotește-l,
Iară eu...îmi iau toiaagul,
Nu vreau...să dărâme pragul...

CONVORBIRI CU PERSONALITĂȚI ROMÂNEȘTI DIN
MONTREAL – 2019
VOLUMUL AL III-LEA
Eva HALUS

Semnalăm apariția celui de-al treilea volum de *Convorbiri cu personalități românești din Montréal-2019* la Editura Hyegrafix din St-Laurent. Autoarele Veronica Balaj (Timișoara) și Eva Halus (Montréal), continuă seria de interviuri începută în 2016 cu încă 15 interviuri cu personalități din domeniul artelor vizuale, artelor scenice și teatrale, jurnalismului și al artelor scriitoricești, muzicii și a sportului de performanță din Montreal.

Autoarele s-au concentrat aproape în totalitate în acest volum pe realizări în domeniul cultural, strângând interviuri cu personalități de referință pentru comunitatea română în acest domeniu, și astfel...

„...putem să atragem atenția cu această ocazie asupra liantului care ține diaspora română unită: publicațiile în limba română, fie jurnale sau cărți, spectacolele de muzică și alte manifestări artistice publice, fie ele expoziții de artă sau spectacole de teatru și film, cât și întâlnirile prin care se sărbătorește și se evocă evenimente din istoria României...”

afirmă Eva Halus în introducere, numindu-i rând pe rând pe protagoniștii interviurilor:

... „Ei au avut puterea să ne țină uniți prin activitățile lor, prin carisma comunicării și cuvântului, precum jurnaliștii Ana Maria Surugiu și Cristian Bucur, scriitorii Alexandru Cetățeanu, Carmen Doreal, Lia Ruse și D.H. Silvan, prin jocul din fața camerei și jocul scenei: actorii Luiza Cocora și Virgil Șerban, prin transfigurarea realității și idealurilor pe pânză și în sticlă: pictorițele Carmen Doreal, Carmen Smutneac, Raluca Pilat, Rodica Vinca și sculptorul în sticlă Cătălin Domnițeanu, prin muzică, precum Catalina Mirica, prin arta scenică și organizare de evenimente: Eugenia Mărgineanu și prin performanțe de înaltă ținută sportivă, precum Alexandru Sorin, pentru a-i aminti numai pe cei ale căror interviuri sunt cuprinse în această carte.”

Interviurile autoarelor Veronica Balaj și Eva Halus se împletesc într-un fel foarte interesant, armonios. Pe de o parte, jurnalista de la Timișoara, care în arta conversației

îmbină stilul dezinvolt și curtenitor cu întrebări tranșante, venite din experiența sutelor, poate miilor de interviuri luate multor personalități de seamă din România, din toate domeniile, care ating coarda sensibilă a interlocutorului și îl îndeamnă pe calea dezvăluirilor încărcate de emoție, când sunt obligați să-și pună în perspectivă cariera și chiar drumul lor peste ocean, care i-a determinat să lase tot ce aveau acasă pentru a-și construi o altă casă și un alt viitor, iar pe de altă parte, interviurile Evei Halus, care este la bază poetă și pictoriță și poate observa din interior, am spune, lumea montrealeză și comunitatea română, consemnând scrierile acestor personalități de aproape și „zugrăvind-și” întrebările adresate lor, conștientă că astfel creează o frescă.

Iată ce afirma dna Veronica Balaj în prefața volumului I, referitor la frumusețea acestor interviuri și a interlocutorilor:

“Cred dintotdeauna în puterea cuvântului, mai ales că toată viața l-am slujit și m-a slujit la realizarea emisiunilor radiofonice, dar cuvântul scris, mai ales când e o parte din memoria afectivă a celui cu care discuți, capătă accente noi, tangențe nebanuite.”

Și tot ea afirma în prefața volumului al II-lea:

„...mai ales subliniez că, atât cei prezenți în aceste pagini dar și cei pe care nu am reușit să-i găsim, să-i contactăm, cu toții sunt învingători. Au dovedit că susțin prin realizările lor, prin munca și ideile lor, emblema națională, a limbii române și a țării. Fiecare în felul său, renumiți în varii domenii, pe alte coordonate geografice, rămânând însă în structura lor identitară, români. Legați de locurile natale pe care le-au onorat și le-au extins numele în lumea largă.”

În volumele anterioare scriitoarele au avut ocazia să poarte *Convorbiri* și cu o seamă de oameni de știință, recunoscuți pe plan național și mondial, precum: Vania Atudorei și Paul Dăncescu (vol I), Ruxandra Botez, Ion Paraschivoiu și Wladimir Paskievichi (vol II), iar unii dintre aceștia au fost și sunt și promotori culturali de seamă, pe lângă pictorii, sculptorii, scriitorii, muzicienii, designer-ii care întregesc comunitatea noastră culturală și care au răspuns pozitiv la apelul de a mărturisi experiența lor de viață în Canada, cu tot ce cuprinde ea, începând de la imigrare, adaptare, până au ajuns pe culme: culmea carierei și a experienței lor profesionale și de viață.

„Suntem o comunitate culturală, nu numai etnică și prin acest lucru ne putem mândri,” completează Eva Halus spusele de mai sus ale Veronicăi Balaj. „Chiar și departe fiind geografic de România, putem să reafirmăm cele spuse de Nichita Stănescu: *Patria mea e limba română!*”

În acest sens, autoarele doresc să continue proiectul de a lua interviuri personalităților românești din Montréal, deoarece mai sunt mulți jurnaliști, scriitori, actori, muzicieni, oameni de știință, politicieni și sportivi de performanță, etc. de origine română la Montreal, care contribuie la succesele comunității române. Chiar dacă unii dintre ei sunt mai greu de văzut în public, la întruniri între români, numele lor fac cinste comunității române aici, și țării noastre de origine.

O altă latură caracteristică acestor interviuri este mărturia istorică depusă de unii din protagoniștii acestor interviuri, ne referim mai ales la persoanele mai în vârstă, care consemnează file de istorie din România, datând din jurul celui de-al doilea război mondial și până la România devenită comunistă, (cu precădere în volumele anterioare). De asemenea, o importanță deosebită o au amintirile din copilărie, petrecută tot în România, pe care toți le

înmagazinează în memorie și pe care au avut ocazia să le invoce, chiar și dacă numai pe scurt. Însă metafora și căldura care transcend depărtările se face simțită la fiecare în parte. Aceste amintiri devin fragmente din memoria noastră colectivă ca români și ca tradiție românească și au deci o importanță majoră și pentru acum și pentru mai târziu.

Prin alții, mai tineri (și mulți dintre aceștia, prezenți în volumul al III-lea), putem privi înainte, cum se face un drum (ascendent) la sfârșitul celui de-al doilea deceniu al secolului 21.

Autoarele mulțumesc tuturor celor intervievați pentru frumoasa colaborare literară și celorlalți profesioniști implicați, care au contribuit la apariția volumului al III-lea de *Convorbiri cu personalități românești din Montreal - 2019*.

VERONICA BALAJ

EVA HALUS

„Veronica Balaj și-a lansat cărțile prin mai toate capitalele europene, dar și la New York și Montreal. Un volum bilingv, *Scut iluzoriu*, în română-ebraică, a fost lansat în Israel. (Între timp s-au mai adăugat altele două în aceeași variantă lingvistică... subliniază autoarea). Adunate într-un volum, alte dialoguri radiofonice ale Veronicăi Balaj, cu eroi ai Revoluției din Decembrie, cu mari cântăreți, cu artiști de seamă, ar da imaginea unui jurnalist de anvergură, a unui autor prezent în „creșterea și descreșterea zilei de lângă noi”.

Cornel Ungureanu, în *Modernii și postmodernii Europei Centrale*, (II), în volumul *Literatura Banatului, istorie, personalități, contexte*, Editura Brumar, Timișoara, 2015, (pag.441-442).

„Ținuta calitativă a interviurilor realizate de Eva Halus izvorăște dintr-o curiozitate intelectuală vie și un simț artistic gîfuit prin intermediul artelor plastice și al poeziei. Întrebările sale, profunde și delicate în același timp, stimulează interlocutorul la răspunsuri oneste și invită cititorul la reflecție. Dincolo de calitățile lor literare, interviurile realizate de Eva Halus consemnează idei și experiențe ce fac parte din istoria și identitatea comunității noastre. Seria *Convorbiri cu personalități românești*, ajunsă la al treilea volum, s-a născut din pasiunea Evei Halus pentru cuvânt și aplecarea ei spre dialog. Grație colaborărilor sale cu scriitoarea Veronica Balaj avem acum o colecție de mărturii inedite despre viața unor români care s-au remarcat în Canada.”

Simona Pogonat, Editor Șef al Jurnalului Accent Montreal, august 2019

ISBN 978-2-9657943-0-0

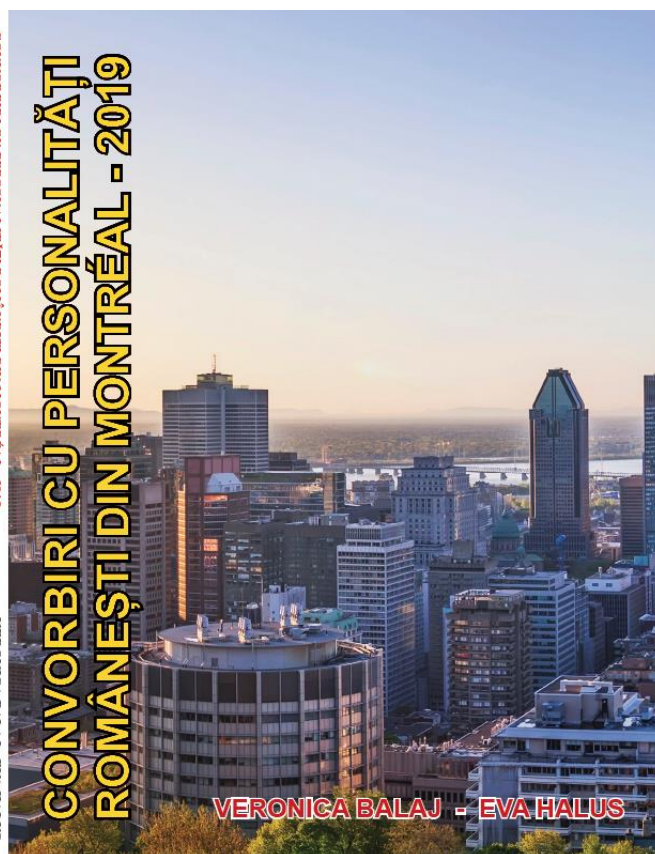
9 782961 741400

hyegrafix
DESIGN & PRINT

2279 Guénette St, Saint-Laurent, Québec H4R 2E9, Canada

CONVORBIRI CU PERSONALITĂȚI ROMÂNEȘTI DIN MONTRÉAL - 2019

VERONICA BALAJ - EVA HALUS

DESPRE NOBLEȚE, PRIETENIE ȘI ANIMALELE PĂDURII.

Magda BOTEZ

Despre metamorfoză

Voi începe cu metamorfoza, rar, rarisim am întâlnit persoane care întinerez în timpul discuțiilor cu mine.

Sunt ființe alese, iubite de Dumnezeu.

Prima de care voi vorbi este W, un admirabil prieten din Canada, simt că în timpul dialogului cu el...cum coboară la o vârstă mult mai tânără.

De asemeni (s-ar putea să mă înșel...) simt cum totul este posibil din acel moment.

Apoi este Maya, care este veșnic tânără..

Mai nou am văzut o persoană care se schimba fizic, care devine mult mai tânără, este vorba de D. M.

Last but not least...Anca ..bună, tânără, nobilă, generoasă..

Și acum să trecem la oile noastre: subiectul principal al scrierilor mele este, a fost și va fi prietenia.

Ca fapt esențial al vieții așa cum spunea, atât de frumos Borges.

Aici vreau să ating subiectul prieteniei cu animalele.

Așa cum vă spuneam, nu am, sau nu „prea” am prieteni printre oameni.

Nu-i iubesc pe oameni, nu-i înțeleg, nu am suficientă răbdare pentru minciunile lor gogonate...

Nu mi-i doresc în preajmă...iar rezultanta este vizibilă, trăiesc la țară, departe de agitația, nebunia, prefăcătoria constantă din marile orașe.

În viața mea animalele joacă rolul principal.

Am doi companioni „interni”, pe Balcica și pe Max.

Și 1001 companioni externi...câinii pădurii cu care mă întâlnesc dimineața devreme.

Mai este și un porc (cred că este sălbatic...nu sunt sigură) și un cal șchiop.

De la animale n-am avut niciodată „surprize”, „trădări”

De la oameni...tot timpul..

Și iată că am ajuns la noblețe.

Este o doză mare de noblețe în relația cu animalele.

Nu le poți câștiga încrederea decât dacă ești 1000% cinstit, atunci îți vor povesti viața lor, ce li se întâmplă...

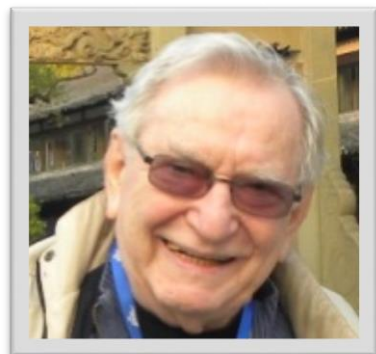
RĂTĂCIT ÎN LUME

David KIMEL

Note Biografice

M-am născut în București la 20 ianuarie 1934, tata muncitor tipograf, mama casnică.

În 1952 am absolvit Școala Medie Tehnică de Mecanică nr.1, secția Mașini Agricole, după care am fost repartizat să lucrez la SMT Videle ca

tehnician

1952-53, am fost student la Școala de Literatură și Critică Literară Mihail Eminescu înființată de Uniunea Scriitorilor, trimis de Cenaclul Literar I.P. Pinciu al cărui membru eram.

1053-55 Serviciul Militar.

1955-61 am lucrat ca tipograf la Combinatul Poligrafic Casa Scânteii

25 decembrie 1961, căsătorit cu Valeria Balotă, Asistentă Medicală, soția mea de 58 de ani

1961-63 tehnician la Editura Didactică, București.

1963-71 tehnician tehnolog la Serviciul Tehnic al Uzinelor Semănătoarea din București

2 ianuarie 1971 emigrat în Israel.

1972-74 proiectant la Fabrica de Autobuze Ha'Argaz din Tel Aviv

20 mai 1975 emigrat în Canada

1975-76 Gorge Brown College curs de engleză în Toronto, Ontario

1976-78 varietate de joburi în maintenance and cabinet making

1979-98 proiectant de piese auto, scule și dispozitive la Mid-Point Mfg. o fabrică subsidiară a Companieri Magna International.

1998-Prezent am susținut numeroase joburi contractuale în proiectare de scule și dispozitive în industria auto și alte industrii. Prea ocupat ca să cultiv talentul literar, când fetița mea a împlinit vârsta de 17 ani, am vrut s-o surprind cu câteva versuri în limba română pe care o vorbim curent în familie. De atunci, fiecare aniversare, zi de naștere sau alte evenimente au fost marcate cu câte o poezioară ce cu timpul s-au adunat. Copii însă și nepoții nu pot citi curent în limba română așa că era necesar să scriu în limba utilizată de ei, engleza.

După ani când și volumul acestora a crescut, în anul 2008, am alcătuit cu ele un volum de versuri și poeme "Simple Seeds" apărut la The Autor House în USA. În același an am început colaborarea la revista de limbă română "Observatorul" din Toronto, colaborare care mi-a oferit o rubrică permanentă "Subiectiv" în paginile revistei.

Am fost preocupat să transmit copiilor și nepoților legătura lor cu strămoșii și restul familiei rămase în țară și am întocmit un arbore genealogic cu numiri și date pe cât mi-a fost posibil. Vrând însă să le ofer mai multe detalii în legătură cu viețile lor, am scris o carte autobiografică în limba engleză "A Foggy Sunrise – A true Story" apărută în 2014 la Editura iUniverse din SUA. Traducerea acestei cărți în limba română este în curs de tipărire sub numele de

"Zori Încețoșate" care va apare curând la Editura Coresi din București.

Simt nevoia să exprim aici bucuria șansei de colaborare cu reviste Candela grație doamnei Veronica Pavel Lerner care m-a recomandat revistei și căreia îi datorez mulțumirile mele.

RĂTĂCIT ÎN LUME

Închid ochii să sondez netulburat în adâncul impenetrabil al gândurilor ce par să danseze ținându-mi dificil să prind un capăt de fir neutilizat în ghemotocul de fire-idei încălcate ce nu stau locului o clipă. Mă văd poposind într-o stație necunoscută, într-o lume necunoscută, fără să știu unde, cum și de ce am ajuns aici, că nu țin minte să fi ales eu acest loc. Privesc în juru-mi știind că nu pot zăbovi prea mult într-o stație, dar nu știu unde trebuie să ajung. Mă retrag din calea altor rătăciți pe-o bancă la margine să-mi analizez situația. Am fost un provincial răsărit dintr-un cartier mărginaș de la periferia Bucureștiului. Ce știam eu atunci? Privită de pe Podul Grant, lumea părea ca un univers îndepărtat ale cărui căi treceau pe sub acest pod și sfârșeau la unul din cele zece peroane acoperite ale Gării de Nord. De câte ori nu mă opream din drum privind cu puțină invidie fericiții din spatele ferestrelor de vagoane elegante cu inscripții aurii ce puteau călătorii nestingheriți în lumea largă. Cât de departe erau ei de mine atunci? Gândul de-o clipă că aș putea evada cândva în lumea largă era pe atunci tot atât de îndepărtat ca un zbor în lună astăzi.

De pe Podul Grant, lumea de afară părea altfel; imaginea era grandioasă și plină de mister, oameni fericiți populând orașe cu clădiri ce se pierd în volbura norilor și subsoluri luminate ca ziua, roind de freamăt uman în adâncul pământului. Bogățiile și pacea îmbrăcau aceste locuri în nuanțe feerice ca de rai și în clipele acelea de visare, trezirea la realitate cerea efort ca să-ți continui drumul spre măcelăria de pe Crângași unde ai auzit că se dă carne. Nu știam atunci că destinul avea să-mi deschidă o poartă spre Occident.

Provincialul din mine a intrat în lumea Occidentului ca vagabondul lui Chaplin, fără un ban în buzunar, fără limbă să comunice cu semenii lui, fără un cunoscut care să-i îndrume pașii, un rătăcit fără rost între oameni cu rosturi stabile, asta am fost. Am bătut pe la uși ce prea des mi s-au închis în nas, nu pentru ajutor, ci pentru un job. Orice job. Voiam să le arăt că pot munci, că sunt destoinic și nu mă tem de greu. Și am reușit. Am fost angajat ca muncitor de întreținere la un hotel de lux. Șeful m-a pus să organizez atelierul cu bancuri solide de lucru și rafturi multiple pentru inventar, și l-am organizat. Șeful a fost așa de mulțumit că a chemat direcția să vadă ce a făcut. Direcția a fost așa de mulțumită că i-a cerut să facă la fel și în celelalte departamente. Toți au fost în final mulțumiți, numai șeful meu nu. Mulți veneau direct la mine pentru orice problemă și el a început să-mi facă șicane. La sfârșit am fost concediat. M-a durut faptul dar am câștigat puțină "experiență canadiană".

Alte joburi, alte lecții și în sfârșit după trei-patru ani am găsit lucru în meseria mea. Soarele a început din nou să-și arate fața spre mine, cuibul părăsit „acasă” s-a transplântat aici, puii se împlineau confortabil și făcure aripi să zboare singuri și toate în jurul nostru începure a strălucii mai mult ca niciodată. Cu rosturi noi am devenit mai încrezători și optimiști. Mândria de-a fi cine eram, de-a ne putea adapta, învăța și răspunde unor probleme de care nu știam înainte, ne-au făcut să realizăm propria noastră valoare pe care nu am prețuit-o niciodată. Eram fericiți pentru fiecare nouă zi parcursă, pentru fiecare nouă achiziție făcută, pentru căsuța noastră care se îngheba, pentru tot ce ne înconjura și mai ales pentru că ne puteam numi Canadieni. Visurile noastre din tinerețe au căpătat adevărata lor față aici, realizându-se cu mult peste cele mai optimiste așteptări, și acest simțământ de împlinire a rodit în noi netulburat o vreme îndelungată, până ce am trecut pragul noului mileniu. De atunci toate au început să se schimbe, dar nu atât ca în anii cei din urmă.

Soarele continuă să apară în fiecare dimineată, zilele se înșiruie ca în trecut, când calde, când reci în ritmul dirijat de anotimpuri, dar în ființa noastră s-a cuibărit negura, îndoiala și deznădejdea. Nu, valorile noastre nu mai sunt aceleași ca cele ce le-am preamărit întreaga noastră existență. Familiile copiilor noștri sunt clădite pe nisipuri mișcătoare ce nu cunosc statornicia. Copiilor copiilor noștri li se îmbuibă capetele în școli cu doctrine mincinoase, mai rău decât am fost noi îndoctrinați și sunt asmuțiți cu furie pe lumea construită de noi și cei dinaintea noastră. Lumea noastră nu mai clădește nimic, ea cumpără totul de afară. Tinerii noștri cu diplome universitare în buzunar servesc la masă la McDonald și-și vor găsi relaxarea în timpul liber în fața programelor cu dezmăț, viol și violență oferite gratis pe mai toate posturile de televiziune. Biserica se aliniază în lupte politice cu activiștii sociali și e împinsă să accepte moravurile, homosexualitatea, avorturile, drogurile și să intre în același rang cu defăimătorii ei, ateii. Și mai presus de orice Moartea stă la pândă la fiecare colț de stradă. Teroriștii, anarhiști, hoții de profesie sau amatori, descreierații și vagabonzii crescuți în scursorile ghetourilor unde legea nu există, urmăresc din umbră prilejul de atac mortal, nediscriminatoriu, numai din dorința de afirmare sau un câștig cât de mic. Și mi-e frică. Mi-e frică de moștenirea ce-o las copiilor și nepoților noștri, mă înfricoșează lumea în care ei vor trebui să supraviețuiască și care nu e aceea pe care eu am plănuț-o pentru ei și pentru care am robit întreaga mea viață. Mi-e frică de iminența repetării pârjolului Biblic de la Sodoma și Gomora, ce de data asta va aduce un sfârșit Apocaliptic lumii.

De aceea ma văd astăzi poposind într-o stație necunoscută, într-o lume necunoscută, fără să știu unde, cum și de ce am ajuns aici, că nu țin minte să fi ales eu acest loc cu bună știință. Am căutat cărarea spre o viață mai bună, dar fără conștiință, drumul a făcut o cotitură bruscă din care nu văd cum m-aș putea întoarce înapoi la lumea visată de mine pe Podul Grant.

Oameni buni, dați-mi înapoi lumea visată!

DEBUT CANDELA
*Alexandru DOSPINESCU****Dor de țară***

Dor îmi e de tine țară
Că străin m-am dus în mâine
M-au uitat vecinii, iară,
Din străini nu văd o pâine.
Mi-a înghețat cuvântul gura
Să nu pot să râd de bine,
S-a strâmbat și uitătura
Că nu pot să fiu cu tine.
Țară, țară, dor de țară
E cuvântul tău icoană
Ce o rog în orice seară,
Scoate-mă din frig și iarnă
Că pământ e lung și lat
Te-am lăsat și dus am fost
Ce am vrut am căpătat
Și mă-ntreb dacă e rost
Să trudesesc cu dor și sete.
Zilele să-mi fie post,
Noaptele să-mi fie pete,
Fără nici un adăpost.
Dor mereu de dor de țară,
România-n glasul tău,
Blând îmi murmură, mă cheamă
Ca un prunc la sânul său.
Va veni o zi, desigur,
Când de iarnă voi scăpa,
Primăvara va fi sigur,
Un sărut pe glia ta.

Părinții plecați

Ne-au plecat părinții pe un drum fără moarte
Nu-i vedem, pe pământ, o tăcere adâncă desparte
Mamă de fiu, Tată de fiică
Și privind cimitire plângând, ți se face iar frică.

Că în noapte se lasă tăcere adâncă
Mâna blândă a mamei a-nghețat într-o stâncă,
Cruce pusă într-un alt cimitir,
Glasul tatii-n mormânt, s-a făcut trandafir.

Unde sunteți părinți care încă vedeți
Când privirile noastre ce lovesc în pereți
Ne e dor, ne e dor și ne doare
Că mai mult n-am putut, sub al vieții sfânt soare.

Iar din când pe pământ noi putem
Milostenie către voi, cât atât mai suntem
Vă vom face ca drept să vă fie
O lumină, ce ne-ați dat și rămâne-n vecie.

Tablou de Andrei Pennatio

REMORCUȚELE – I –

Elena OLĂRĂU

Douăzeci și doi. Ale lunii. Citesc, cu atenție, un articol de publicistică semnat de Valentin Talpalaru; mă impresionează, ca și pe alții (sîc), delicatețea și subtilitatea cu care un reprezentant al rromilor își cere un loc – și pe bună dreptate, într-un fotoliu din înalta societate. Sunt vîrstare inteligente chiar, cunosc mai multe limbi și urmăresc – „dezinteresat” rădăcinile din care provin. Sunt mulți și-a afli pretutindeni. Ca și evreii, săraci dar bogați, cu o culoare aparte, iubitori de tradiție, chiar sacră uneori, rromii locuiesc mereu la periferie: poate din dorința de a nu se amesteca; totuși, mai amestecați ca oricînd, fără să respecte o religie impusă de cler sau acceptată de Constituția României, se înmulțesc de două ori, de trei ori chiar mai mult și mai degrabă decât noi, ceștilalți, pentru că nu acceptă crima.

Dincolo de uzanțele politice ale unor state, copiii sunt *darul lui Dumnezeu*. Demnezeul pe care-L respectă și căruia I se închină. Nu le trebuie bani mulți. Nu știu să-i chibzuiască. Nici palate nu le trebuie. Unora. Ar trăi laolaltă și cu câinii și caii și pisicile; pereții albi, din ciment, nu le oferă căldură și, separarea, în camere, îi lipsește de comunicare...

Au vrut ONG-urile să-i domesticească prin programe de tot felul: dar numai bordeiul dă căldură. Cu mic, cu mare, în camera care le servește de sufragerie, dormitor și bucătărie, se încălzesc unii de la alții; de la fierbințeala trupului, de la fumul de țigară și..., de la bruma de mâncare gătită zilnic. Cu WC-urile în spatele casei – hrana zilnică a câinelui, nu pot fi schimbați. Nici pomana trimisă de dincolo nu-i de lungă durată; îmbrăcămintea, purtată o vreme, este arsă, timp în care *puradeii* joacă în jurul focului cîntînd rromano.

Este o priveriște inedită: în pielea goală, fete și băieți, până să meargă la școală, cu burțile pline, poate umflate, joacă, aruncă cu bețe sau câte o boarfă, apoi dansează și chiuie. Supravegheați de cei mari, învață să vorbească, să joace, să asculte: de sfatul bătrînilor apoi...gata! Stingerea.

A doua zi este strînsă cenușa, fiind folosită ca leșie pentru spălatul capului. și albitul rufelor...Unii, mai chibzuiți, fac troc: în schimbul hainelor nou-nouțe primesc făină, lapte, ouă, brînză și slănină. Banii de la *ajutor social*, primiți de la primărie, se duc degrabă la magazinele răsărite ca ciupercile după ploaie, primăvara sau toamna, unde au datorii mari. Dacă le mai rămâne, își îneacă supărarea în rom. După care cîntă. Cîntă cît îi ține gura, mergînd pe stradă sau aiurea, sunt indiferenți la tot ce-i înconjoară, nu fac politică, escrochează pe toți și promit - dar nu se țin de cuvînt, iar de nu te ferești din cale, riști să fii înjurat pe țigănește. Sau, apostrofat românește, de să-l ții minte.

Trec, nu cu o oarecare stare de alertă pe lângă un grup de gălăgioși: unii, care mă cunosc, se rup de cerc și mă întrebă:

-Auzi, doamna, cînd se dau la liceu bursele...?!

- În fiecare joi, după treisprezece, le răspund văzîndu-mi de drum.

-... doamna, intervine altul, nouă de ce nu ne dă odată cu profesorii?

Ce să răspund? Un „Nu știu” din care ies elegant, continuîndu-mi mersul spre casă. La intersecția dintre școală și comunitatea acestora, în șir indian, se întorc remorcuțele acasă; cu grumazul plecat de greutatea lemnului: creangă strînsă din pădure. Parcurg doi-trei km pe jos, lemnele adunate ajungînd 2-3 zile. Cît să facă mâncare și căldură într-o cameră. Apoi o iau de la început. Puradeii, cu buchețele de viorele, te întîmpină zîmbind și, parcă te înfiori la ideea că au înghețat de frig. Ce fac cu banii, nu știu!?...

În dreptul Căminului Cultural, care nu peste multă vreme va suferi reparații capitale, câțiva țânci, tot rromi, mă opresc din drum:

-Doamna, dă-mi doi lei, îmi dai doi lei? Dă-mi și mie doi lei!

Îi spun frumos că nu am luat retribuția lunară.

-N-auzi, fa, o apostrofează cealaltă, n-are bani! De und' să-ți dea, dac' n'are....

„Astăzi e ziua lor!”, îmi zic și, parcă mai obosită ca oricînd, o iau pe strada Morii unde mă așteaptă cele de acasă...și soțul. Este în concediu medical de mai multe luni de zile și-l cuprinde urâtul până mă întorc de la școală.

Dinspre piață, pe drumul ce desparte CEC-ul de sediul Poliției, remorcuțele, altele, cinci la număr, traversează strada, asigurîndu-se mai întîi că nu vine nici o mașină; cu ani mulți în urmă o biată bătrîna și-a aflat sfârșitul sub roțile unei elegante mașini conduse de o personalitate al cărui nume spunea multe atunci: Victor Surdu. Mortul, vinovat, a sfârșit la groapă. Celălalt s-a recăsătorit. La București. și este om de afaceri.

Săptămînal, remorcuțele fac rondul, întorcîndu-se cu „uscătură” din copacii de esență tare sau moale, pe care-i primenesc cu cârlige anume confecționate. Alții, mai pricepuți, găsesc și bureți: de ulm, de iovă, de stejar..., avînd asigurată hrana pentru ziua aceea. Sau, îi vînd pentru țigări, încălzindu-și sufletul cu fumul înecăcios. Pe ei nu-i doare nimic. Sau nu dau importanță durerii. Tușesc ca niște hornuri, gata să se prăvălească și, după două zile o iau de la început...

Vineri. Dimineată. Remorcuțele, în șir indian, se întorc de la pădure. Ușor plecată de spate, una dintre ele, conduce șirul. Cu poala pestelcii întoarsă și prinsă la brâu, ascunde urechiușele culese pe rouă; sunt fragile și dacă le tot porți din

mână în pungă și mai apoi în lichean, să le speli, riști să nu mai mănânci nimic. Sunt tare gustoase în fasole. Oricum, acestea își mai schimbă gustul și nu ți se face lehamite de mereu, aceeași mâncare. Iar pădurea Hemeiosu nu-i la doi pași.

După o ploaia de o săptămână, crengile sunt grele. și ude. Iar cu spatele „remorcuțelor” nu-i de șagă: se snopesc în căratul lor femeile tinere și flăcăiandri. Cele vârstnice au legătura mai mică. Ele merg mai mult cu observația. Nu care cumva pădurea, cu mugurii săi cruzi, să le ispitească pe nevestele oacheșe...Bărbații, cei în floarea vârstei, merg la români la muncă: curățat la vie, curățat copaci, săpat în grădină sau la primărie, de unde în urma muncii prestate primesc ajutor social. Bătrânii, obosiți și cu pielea bătătorită stau în pragul ușii și-și oblojesc „reumatismele” la razele soarelui. Învârt alene câte o țigară din mătase uscată de porumb cu hârtie de ziar. Acum este de unde. Lipesc apoi prelung cu limba moderna foaie de țigară după care o așează după ureche. Să se usuce. Veghind scurtătura cărării, se înseninează când zăresc întoarsă acasă „familia”. Nu întotdeauna au mână la drum.

Afumați prin însăși epiderma lor, afumați de la plita din cocioabă, afumați de neîngrijire și plini de „igrasie” de la hornul veșnic afumat al traheei își ascund durerea alimentând-o cu moartea lentă dar sigură a țigării-pipă.

Un pic mai în urmă, Dorinica, o pirandă mai tânără, cu picioarele goale, goale, frământă pământul gras și ud și cântă ceva de dor. În orice caz o frântură modificată dintr-o manelă. Cu buricul lăsat la vedere dar împodobit de cerceluși strălucitori, te privește pieziș de parcă ți-ar spune: *-Ha, românu! Cu toate toatele tale, ești mai prost ca mine!* și pe bună dreptate: la cei folosesc omului banii și hainele dacă sufletul îi este plin de greutate? Apoi, cunoaște două limbi, pe când noi, nici româna n-o stăpânim ca lumea...

Deodată se plecă de umărul stâng: ușor, lăsa snopul de uscătură jos. Mă privește, cu dispreț parcă, după care ștergându-și palmele de poala fustei, zice:

-Ce te holbezi, fa? Apoi, simulează o mâncărime undeva...

Așa-mi trebuie! Dacă le privesc cu ochiul minții...Un puradel, cu obrajii doldora de urme de mâncare și curățenie trupească, aleargă spre mine:

-Doamna, îmi împrumuți două sute de lei! ți-i dau înapoi mâine! Îmi dai, doamna! Doamna, îmi dai...?

Nu. Nu-i dau. și nu din răutate. Devenit obicei, cerșitul, alimentat de unul și de altul, ajunge să le facă rău chiar și lor. Pentru că celui aflat la ananghie „trebuie să-i dai undița, nu peștele gata prăjit”. Dumnezeu a împrumutat talanții oamenilor ca să-i valorifice, să producă însutit după care să-i întoarcă Stăpânului. De unde să-mi întoarcă mie sau ție puradelul banii pe care le tot dăm la colțul străzii; dintr-un obicei împământenit la această generație, rom, lutari, rudari sau români cărora li se pare că sunt urgisiți de soartă și de Dumnezeu, obiceiul a devenit tradiție, uneori chiar obrăznicie. Iar obrăznicia nu trebuie alimentată.

Mă urmărește cu privirea o bucată de vreme după care mă fitirisește. Pe țigănește. Înțeleg dar cum să mă întorc să-i răspund? Strada este plină de elevi și oameni care se îndreaptă spre locul de muncă. și apoi nu-i singura dată când beneficiaz de asemenea complimente...

Imaginea care-mi apare imediat în fața ochilor face să uit de cealaltă: Mariana, elevă în clasa a III-a de mai mulți ani, merge la școală: îmbrăcată cu o fustanelă lungă și creată, probabil descoperită în pungile de la tomberoane unde, din doi pași o vezi sărind înăuntru de frica câinilor care nu știu ce au cu rasa aceasta, cu pantofi albi, negri de murdari, cu tocul ascuțit, ascuțit, abia „lipăie”, dar ținuta e ținută. După un „săru'mâna” lingușit, se apropie de mine mlădiindu-se ca o salcie sălbatică, știind că o voi „binecuvânta” cu ceva: dulciuri, caiete sau pixuri. Ochii, negri și obraznici, încearcă să te intimideze, după care, zâmbind, la fel de lingușitor, se îndepărtează: a mai fraierit pe cineva, își zice.

De Mariana trebuie să te ferești ca de năpărcă: îi întinzi degetul mic și-ți ia mâna toată. Nu are simțul măsurii. Are însă dexteritate la „pârliț”. Te urmărește, tu fiind preocupat de problemele vremii acesteia tulburi și când nici nu visezi, sună la ușă:

- Ce-i cu tine; Mariana? și cum ai ajuns până aici!

- V-am urmărit...De mai multe zile te urmăresc!

-Pentru care motiv?! Râde prosteste, se mlădoaie, se leagănă, schimbă picioarele de parcă ar sta pe jeratic și nu răspunde. Îi dau o jumătate de pâine. Pentru că nu am nimic pregătit, îi dau două ouă crude sfătuind-o altădată să aibă grijă de câini: dacă nu strigă, nu dau seamă la urmări. Pare nemulțumită. Ar fi voit bani. Este învățată cu mâncare puțină; are mijlocul încins cu un fel de brâu, o eșarfă aranjată șic la șold care are drept scop „timpul de oprit cu mâncarea”.

-De ce nu mai mănânci, Mariana?

-...aaaa, gata, a ajuns până la ață!

Va urma

Desen DecaR

ANDREI PENNATIO – LIBERTĂ – Expoziție personală la Palatul Culturii, Iași

În luna noiembrie a acestui an, tânărul Andrei Pennatio a avut prilejul să-și prezinte picturile în cadrul unei expoziții personale găzduită de prestigiosul Palat al Culturii din Iași.

Redăm câteva extrase din pliantul expoziției.

Andrei Pennazio s-a născut pe 14 septembrie 2005 la Alba, provincia Cuneo, Italia. Mama sa este româncă iar tatăl său italian. Locuiește în Iași, România, și este elev în anul I de liceu. Dacă este întrebat de când pictează, Andrei răspunde: Pictez de când mă știu.

La vârsta de 6 ani, în 2011, desenul lui a fost premiat la concursul anual „Beffana” Ferrero S.P.A. din Alba, Italia. La vârsta de 8 ani și jumătate a participat la prima sa expoziție de grup, organizată la Casa Armatei din Iași, de către Școala Primară „Junior” din cadrul Universității „Al. I. Cuza” din Iași, unde era elev.

Prima sa expoziție personală a avut-o la vârsta de 10 ani, în Italia, în satul natal Lequio Berria, provincia Cuneo, după care au urmat alte expoziții personale la: Onești (Biblioteca „C.A. Rosetti”), Bacău (Galeria de artă „Sara Good Art”), Roman (Galeria „Wall of Art”), Galați (Teatrul Național de Operă și Operetă „Nae Leonard”), Fălticeni (Muzeul de Artă „Ion Irimescu”), Piatra Neamț (Muzeul de Istorie și arheologie, în cadrul manifestării culturale: Noaptea Muzeelor), Cluj (Centrul de cultură Italian), Iași (Hotel Internațional cu ocazia recepției dată în onoarea Ambasadorului Italiei la București), București (Institutul de Cultură Italian și Ambasada Italiei la București-cu ocazia sărbătoririi Zilei Naționale a Italiei), Chișinău (Biblioteca „Ștefan cel Mare”), Ningbo, în China, unde a participat la evenimentul cultural „2018 Central Eastern European

Countries Culture & Art Exhibition” reprezentând România, în Franța, la Lille, unde a reprezentat, de asemenea, România în cadrul Festivalului Pankultura și la Valenciennes, la Conservatorul „Eugène Bozza”.

„Pictura lui Andrei Pennazio, poate și merită să fie receptată ca o expresie a sensului înalt al libertății/libertă de a contempla complexitatea și frumusețea existenței, pe care tânărul artist italian și român, în egală măsură, o proiectează în compozițiile sale, cel mai adesea cvasi-abstracte, dar păstrătoare ale unui limbaj simbolic ingenuu și complex, în ceea ce privește integrarea în țesutul compozițional, cromatic și expresiv al pânzelor sale. Proiecții sintetizate ale unor experiențe trăite, compozițiile lui Andrei dezvoltă o narativitate captivantă, sinonima celei a neoexpresioniștilor italieni din Transavanguardia, Enzo Cucchi și Francesco Clemente.

Pânzele lui Andrei, însă, nu au un discurs militant inteligibil, care să fie supus eroziunii modelor și timpului. Fără să propun o supradimensionare a personalității și picturii lui Andrei Pennazio, elev în Iași, pot să remarc prezența pe scena artistică a Iașului contemporan a unui artist cu un potențial impresionant deja. Ni se oferă bucuria de a-l îndruma, încuraja, provoca și promova spre un orizont mereu mai înalt și deschis al Cunoașterii prin Artă.”

Conf. univ. dr. Cristian Ungureanu, UNAGE Iași

ANUNȚURILE COMUNITĂȚII

Grupaj realizat de Victor Roșca

NOTĂ: Toate activitățile culturale care se desfășoară la Sala Parohială „Pr. Petre Popescu” sunt suportate financiar de Catedrala Ortodoxă Română „Buna Vestire” din Montreal, proprietara imobilului

Biblioteca „Mihai Eminescu” a Bisericii „Buna Vestire”

Biblioteca este deschisă:

- marțea și joia între orele 11:00 – 13:00, de pr. Liviu Alexandrescu, și
- duminica între orele 11:30- 13:00.

Biblioteca dispune de 20.000 de volume dintre care circa 5.000 în limba română și circa 15.000 în limbile franceză și engleză.

Școala duminicală pentru copii a Bisericii Buna Vestire

În prezent, copiii școlii duminicale pregătesc serbarea Crăciunului pentru copii. Spectacolul va avea loc **duminică 22 dec.**, după Sfânta Liturghie, pregătind atmosfera venirii lui Moș Crăciun. Sacul lui este plin de daruri pentru toți copiii din sală.

Scopul școlii duminicale este formarea micului creștin. Se transmit copiilor iubirea de semenii, generozitatea, respectul față de părinți.

Abonamente

Vă rugăm să vă abonați pentru susținerea revistei. Costul anual este de 30\$.

1. Dreptul de a reproduce și de a difuza din revista „Candela de Montreal” este rezervat numai redacției.

2. De conținutul articolelor din revistă este răspunzător autorul.

* Candela pe internet la site-urile :

Asociația Canadiană a Scriitorilor Români
<http://www.scriitoriiromani.com/> butonul Candela
Catedrala Ortodoxă Română Buna Vestire
<https://bunavestire.ca/revista-candela>

ABONAȚI-DONATORI CANDELA 2018

Wladimir Paskievici	400\$
Total	400\$

Programul Slujbelor religioase

În fiecare duminică și în zilele de sărbătoare marcate cu roșu în calendarul creștin:

- Orele 9:30 – Utrenia;
- Orele 10:30 – Sfânta Liturghie.

În fiecare vineri la orele 18:00 se oficiază Slujba Acatistului și Taina Spovedaniei.

Sărbători religioase și programul liturgic

- Vineri 6 decembrie, Sf. Ierarh Nicolae
- Miercuri 25 decembrie, Nașterea Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Isus Christos. (Crăciunul)
- Joi, 26 decembrie, Soborul Maicii Domnului;
- Vineri, 27 decembrie, Sf. Ap. Întâiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan
- Marți, 31 decembrie, Revelionul
- Miercuri, 1 ianuarie 2020, Sf. Ier. Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei

Servicii religioase

Anul	Botezuri	Cununii	Înmormântări
2010	124	17	4
2011	128	19	4
2012	101	15	4
2013	121	25	10
2014	129	18	4
2015	89	12	7
2016	119	15	2
2017	85	15	6
2018	73	15	4
Total	1082	170	54

Să ne cunoaștem profesioniștii din comunitate

Me CEZAR CATALIN MIHAI Avocat

5497A, Ave Victoria, Bureau 104,
Montréal (Québec) H3W 2P9

Tel. : 514-341-5330, Fax: 514-341-8626
– Imigrație

– Drept matrimonial (separări, divorțuri, garda copiilor, pensii alimentare, litigii testamentare, omologări testamentare etc.)

– Drept imobiliar (defecte ascunse de construcție ori vicii de sol; recuperarea comisiunelor datorate agenților imobiliari)

– Régie du logement

VIOLETA PÎRVU

Courtière immobilier agréé

333 Champagne, St-Eustache J7P 2H4

Cell: (514) 567-4619

Courriel: info@Ianuarie

2019violeta.ca

**Cele mai bune condiții pentru clienții
români la www.violeta.ca**

Cenacluri în decembrie la Montreal

Cenaclul Mihai Eminescu

Vă invită la întâlnirea de joi 19 decembrie 2019. Este un prilej deosebit, pentru a sărbători prin literatură și muzică apropierea Sărbătorilor de Crăciun. Printre numeroșii invitați semnalăm prezența solistelor Diana Vârlan și Cătălina Mirică, a dirijorului Nicolae Mărgineanu și pianistului Teodor Coza. Vor recita din propriile poeme: Lia Ruse, Marcela Straua, Flavia M. G., George Filip, D.H. Silvian și Alexandru Dospinescu. Lista continuă cu autori de proză pe care vă invit să-i ascultați la fața locului.

Pentru mai multe informații puteți contacta pe dl Leonard I. Voicu:

514 910 6738

leonardvoicu@gmail.com

Din programul Fundației Române din Canada pe luna decembrie 2019:

■ **Cenaclul umoriștilor și al prietenilor literaturii „Păstorel Teodoreanu”** - joi, 12 decembrie 2019, la Catedrala **Sf. Ioan Botezătorul**, 1841 rue Masson, Montreal, H2H 1A1, între orele 18:00 și 19:00.

• Se continuă cu **Cenaclul de istorie, tradiții și spirit românesc „Mihai Viteazul”**.

• Se încheie cu **Medicină naturistă** – sfaturi de la medicul Iulian Mihăescu, de la 20:00.

■ Spectacol cu Formația de jocuri populare a Ansamblului DATINA: jocuri populare, colinde de Crăciun, obiceiuri tradiționale românești - Ursul, Capra, Plugușorul - duminică 8 decembrie 2019, după Sfânta Liturghie (orele 12:30) la Biserica Sfântul Nicolae din Montreal, 1690 Avenue de l'Eglise, H4E 1G5, cu prilejul Hramului Bisericii și aniversarea totodată a unui sfert de veac de la înființare.

■ Duminică 15 decembrie, la Catedrala Sfântul Ioan Botezătorul, 1841 rue Masson, Montreal, H2H 1A1, după Sfânta Liturghie, în sala parohială de la demisol, va avea loc serbarea de Crăciun, din care nu vor lipsi colindele, Moș Crăciun, obiceiurile de Crăciun și Noul An cu Ansamblul DATINA. Bucurie pentru cei mici, dar și pentru cei mari! Sunteți așteptați cu drag!

ZIUA LIBERTĂȚII MULT AȘTEPTATE !

SE ÎMPLINESC 30 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE 1989

- FĂRĂ ÎNDOIALĂ, UN EVENIMENT EXCEPȚIONAL DIN ISTORIA RECENTĂ ROMÂNEASCĂ

Revoluția din decembrie 1989 ne-a adus un dar la care nici prin cele mai optimiste gânduri nu puteam visa. Era parcă imposibil să gândim că putem de-acum să ducem o viață normală. Parcă nu ne credeam ochilor, parcă rațiunea se împotriva a da crezare faptelor ce se derulau cu atâta repeziciune. Parcă trăiam un miracol...!.. Românii au primit un dar de la Moș Crăciun ! **LIBERTATE** : libertate de expresie , drepturi pe care altă dată nici nu ni le puteam imagina, hrana cea de toate zilele, căldură, apă, lumină, posibilitatea de a călători în străinătate ... adică ceea ce era de fapt normalitatea. Într-o zi de Crăciun, țara a răsuflat ușurată după atâția ani de greutăți și sacrificii. S-a sfârșit ! ” Epoca de aur ” a apus.

”Casa de Monede” aduce un omagiu poporului român prin crearea medaliei comemorative exclusive, care sărbătorește 30 de ani de la libertate redobândită, Revoluția de la 1989, care este fără îndoială, unul dintre cele mai importante evenimente din istoria modernă românească. ”Au trecut 30 de ani de la evenimentele revoluționare, dar suntem convinși că libertatea nu este o chestiune sigură și că trebuie să luptăm în continuare pentru ea. Această excepțională medalie comemorativă onorează eroismul națiunii române în lupta pentru libertate.”, spune Libor Veselý, directorul Casa de Monede din Praga. Aversul medaliei comemorative prezintă un motiv al fotografiei iconice care prezintă momentele revoluționare din Piața Parlamentului din București, decembrie 1989. Această medalie comemorativă a fost bătută la cea mai înaltă calitate monetară, ulterior înnobilită cu aur pur. Medalia comemorativă se livrează într-un album de colecție exclusiv și este înnobilită cu aur pur 999/1000 și bătută la cea mai înaltă calitate numismatică PROOF, aceasta fiind foarte apreciată de colecționari.

Emisiunea este strict limitată. Disponibilitatea medaliei este limitată la doar 10 000 de exemplare la nivel mondial și se livrează cu un certificat de autenticitate; deci numai 10000 de colecționari au șansa de a deține această medalie exclusivă.

Angela Faina

